

Triglav Osiguranje d.d. Sarajevo

Konsolidovani i odvojeni
finansijski izvještaji
31. decembar 2015. godine

Sadržaj

Izvještaj Direktora	1
Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora za pripremu i odobravanje godišnjih finansijskih izvještaja	2
Izvještaj neovisnog revizora dioničarima Triglav Osiguranja d.d.	3
Izvještaj o finansijskom položaju	5
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	6
Izvještaj o promjenama u kapitalu i rezervama	8
Izvještaj o novčanom toku	10
Bilješke uz finansijske izvještaje	12

Izvještaj Direktora

Direktor ima zadovoljstvo predstaviti godišnji izvještaj zajedno sa revidiranim godišnjim finansijskim izvještajima za godinu koja je završila 31. decembra 2015.

Pregled poslovanja

Rezultat poslovanja Grupe i Društva za godinu koja je završila 31. decembra 2015. naveden je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti na strani 6.

Uprava Društva

Tokom 2015. godine i na dan potpisivanja ovog izvještaja članovi Uprave bili su:

Edib Galijatović	Direktor Društva i Predsjednik Uprave
Edin Muftić	Izvršni direktor za poslove osiguranja i član Uprave

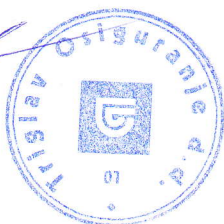
Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je tokom 2015. godine, te do potpisivanja ovog izvještaja radio u sastavu:

Tedo Đekanović	Predsjednik
Bakir Pilav	Član
Gorazd Jenko	Član

Edib Galijatović

Direktor

Edin Muftić

Član Uprave

Sarajevo, 31.mart 2016. godine

Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora za pripremu i odobravanje godišnjih finansijskih izvještaja

Uprava Društva dužna je pripremiti odvojene i konsolidovane finansijske izvještaje za svaku poslovnu godinu, koji daju istinit i vjeran prikaz finansijskog položaja Društva i Grupe, te rezultata njihovog poslovanja i gotovinskog toka u skladu s važećim računovodstvenim standardima, te ima odgovornost za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućuju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Društva i Grupe, te sprječavanje i otkrivanje prevara i ostalih nepravilnosti.

Uprava je odgovorna za odabir takvih računovodstvenih politika koje će biti u skladu sa važećim računovodstvenim standardima i za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih odluka i procjena, te pripremanje finansijskih izvještaja na principu neograničenosti vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka da će Društvo i Grupa nastaviti s poslovanjem neprimjerena.

Uprava je dužna podnijeti na usuglašavanje Nadzornom odboru godišnje izvještaje Društva i Grupe zajedno sa godišnjim finansijskim izvještajima, nakon čega Nadzorni odbor odobrava podnošenje godišnjih finansijskih izvještaja Skupštini dioničara na usvajanje.

Odvojeni i konsolidovani finansijski izvještaji na stranama 5 do 111 su odobreni od strane Uprave, za podnošenje Nadzornom odboru, 31. marta 2016. godine te ih, potvrđujući ovo, potpisuju:

Edib Galijatović

Direktor

Edin Muftić

Član Uprave

Sarajevo, 31. marta 2016. godine

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA

DIONIČARIMA TRIGLAV OSIGURANJE D.D. SARAJEVO

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja dioničkog društva Triglav osiguranje d.d. Sarajevo („Društvo“) i zavisnih društava (zajedno „Grupa“) koja uključuju konsolidovane i odvojene izvještaje o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2015. godine, konsolidovane i odvojene izvještaje o sveobuhvatnoj dobiti, konsolidovane i odvojene izvještaje o promjenama kapitala i konsolidovane i odvojene izvještaje o novčanim tokovima za godinu tada završenu, te sažetak značajnijih računovodstvenih politika i druge objašnjavajuće informacije (koji su prikazani na stranicama 12 do 111).

Odgovornost Uprave za konsolidovane i odvojene finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i objektivnu prezentaciju ovih konsolidovanih i odvojenih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koja su bez značajnog pogrešnog prikazivanja usljed prevare ili pogreške.

Odgovornost revizora

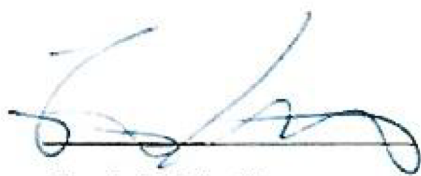
Naša odgovornost je izraziti mišljenje o ovim finansijskim izvještajima na osnovu naše revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima, te planiramo i obavimo reviziju kako bismo stekli razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji bez značajnog pogrešnog prikazivanja.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama u finansijskim izvještajima. Odabrani postupci ovise o revizorovoj prosudbi, uključujući i procjenu rizika značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja usljed prevare ili pogreške. U stvaranju tih procjena rizika, revizor razmatra interne kontrole relevantne za subjektovo sastavljanje i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja kako bi se oblikovali revizorski postupci koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola poslovnog subjekta. Revizija također uključuje ocjenjivanje primjerenosti primijenjenih računovodstvenih politika i razumnosti računovodstvenih procjena koje je obavila Uprava, kao i ocjenjivanje cjelokupne prezentacije finansijskih izvještaja.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

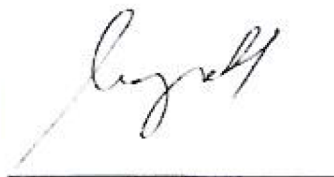
Mišljenje

Prema našem mišljenju konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji prikazuju realno i objektivno, u svim značajnim aspektima finansijski položaj Društva i Grupe na dan 31. decembra 2015. godine, njihove finansijske rezultate i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine.

Zvonimir Madunić
Prokurist

Ernst&Young d.o.o. Sarajevo

Maja Hafizović
Ovlašteni revizor

Sarajevo, 31. marta 2016. godine

Izvještaj o finansijskom položaju

na dan 31. decembra 2015.

	<i>Bilješke</i>	Grupa	Grupa*	Društvo	Društvo
		2015.	Ispravljeno	2015.	2014.
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Aktiva					
Nekretnine i oprema	1.10	13.415	13.241	2.551	2.712
Ulaganja u nekretnine	1.11	949	980	501	524
Nematerijalna imovina					
- Goodwill	1.12	245	245	-	-
- Ostala nematerijalna imovina	1.14	83	149	28	67
Odgođeni troškovi pribave	1.13	1.248	1.226	1.248	1.226
Ulaganja u podružnice	1.15	-	-	7.855	7.737
Ulaganja u pridružena pravna lica	1.16	-	-	147	147
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	1.17	19.550	13.168	19.550	13.168
Zajmovi i potraživanja	1.17	34.742	40.524	35.969	40.855
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	1.18	6.607	7.482	6.607	7.482
Zalihe	1.19	578	602	128	115
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	1.20	9.010	11.490	8.126	10.725
Novac i novčani ekvivalenti	1.21	11.262	4.749	11.003	4.631
Ukupna aktiva		97.689	93.856	93.713	89.389
Obaveze					
Rezerve za ugovore o osiguranju	1.22	44.600	42.949	44.600	42.949
Rezervisanja za obaveze i troškove	1.23	1.276	1.309	1.068	1.151
Kratkoročni krediti	1.25	378	-	-	-
Odgođena poreska obaveza	1.24	438	368	438	368
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	1.25	5.100	4.892	3.773	2.795
Ukupne obaveze		51.792	49.518	49.879	47.263
Kapital i rezerve					
Dionički kapital	1.26	8.312	8.312	8.312	8.312
Zakonske i statutarne rezerve		21.246	21.246	21.246	21.246
Rezerva fer vrijednosti		3.938	3.315	3.938	3.315
Zadržana dobit		10.223	9.260	10.338	9.253
Ukupno kapital i rezerve koji pripadaju vlasnicima Društva		43.719	42.133	43.834	42.126
Manjinski interes		2.178	2.205	-	-
Ukupno kapital i rezerve		45.897	44.338	43.834	42.126
Ukupne obaveze, kapital i rezerve		97.689	93.856	93.713	89.389

Računovodstvene politike i ostale bilješke na stranicama od 12 do 111 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Grupa*- pogledati zabilješku 1.9

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

za godinu koja je završila 31. decembra

	<i>Bilješke</i>	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Zaračunate bruto premije	1.28	36.474	33.315	36.527	33.389
Premije predane u reosiguranje	1.28	(7.424)	(7.690)	(7.424)	(7.690)
Neto zaračunate premije		29.050	25.625	29.103	25.699
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija	1.28	(949)	398	(949)	398
Promjena pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja	1.28	198	(634)	198	(634)
Neto zarađene premije	1.28	28.299	25.389	28.352	25.463
Prihod od provizija i naknada	1.30	1.082	1.313	1.082	1.313
Finansijski prihod	1.31	2.307	2.727	2.222	2.680
Ostali poslovni prihodi	1.32	8.481	8.665	1.798	1.840
Neto poslovni prihodi		11.870	12.705	5.102	5.833
Ukupni prihodi		40.169	38.094	33.454	31.296
Nastale štete	1.33	(22.501)	(26.352)	(22.632)	(26.500)
Udio reosiguranja u nastalim štetama	1.33	4.888	9.007	4.888	9.007
Neto nastale štete		(17.613)	(17.345)	(17.744)	(17.493)
Troškovi pribave	1.34	(8.586)	(7.655)	(8.972)	(8.063)
Administrativni troškovi	1.35	(10.790)	(11.016)	(3.906)	(3.785)
Ostali poslovni rashodi	1.36	(1.675)	(1.694)	(1.435)	(1.290)
Finansijski troškovi	1.37	(257)	(262)	(186)	(228)
Neto operativni troškovi		(21.308)	(20.627)	(14.499)	(13.366)
Ukupni troškovi		(38.921)	(37.972)	(32.243)	(30.859)
Dobit prije poreza		1.248	122	1.211	437
Porez na dobit	1.38	(195)	(92)	(126)	(53)
Dobit razdoblja		1.053	30	1.085	384

Računovodstvene politike i ostale bilješke na stranicama od 12 do 111 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (nastavak)

za godinu koja je završila 31. decembra

Ostala sveobuhvatna dobit

Promjena u fer vrijednost finansijske imovine

raspoložive za prodaju

693

1.737

693

1.737

Promjena u odgođenoj poreznoj imovini

(70)

(174)

(70)

(174)

Ostala sveobuhvatna dobit/gubitak razdoblja

623

1.563

623

1.563

Ukupno sveobuhvatna dobit razdoblja

1.676

1.593

1.708

1.947

Namjenjena:

Vlasnicima Društva

1.560

1.575

-

-

Manjinskim dioničarima

116

18

-

-

Dobit tekućeg razdoblja

1.676

1.593

-

-

Osnovna i razrijeđena zarada po dionici u KM 1.27

-

-

-

-

Izvještaj o promjenama u kapitalu i rezervama

za godinu koja je završila 31. decembra 2015.

Grupa *

	Dionički kapital	Zakonske i statutarne rezerve	Zadržana dobit	Interesi manjinskih vlasnika	Revalorizovane rezerve	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara 2014. objavljeno	8.312	21.246	9.901	2.722	1.752	43.933
Ispravka predhodnog perioda	-	-	(544)	(316)	-	(860)
Stanje na dan 1. januara 2014. korigovano	8.312	21.246	9.357	2.406	1.752	43.073
Neto promjena u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložvine za prodaju	-	-	-	-	1.737	1.737
Promjena u odgođenoj poreznoj imovini	-	-	-	-	(174)	(174)
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	1.563	1.563
Dobit razdoblja	-	-	12	18	-	30
<i>Ukupno sveobuhvatna dobit za razdoblje</i>	-	-	-	-	1.563	1.563
<i>Promjena u vlasništvu UNIS</i>			(109)	(219)	-	(328)
Stanje na dan 31. decembra 2014. korigovano	8.312	21.246	9.260	2.205	3.315	44.338
Stanje na dan 1. januara 2015.	8.312	21.246	9.260	2.205	3.315	44.338
Neto promjena u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložvine za prodaju	-	-	-	-	693	693
Promjena u odgođenoj poreznoj imovini	-	-	-	-	(70)	(70)
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	623	623
Dobit razdoblja	-	-	1.004	49	-	1.053
<i>Ukupno sveobuhvatna dobit za razdoblje</i>	-	-	-	-	623	623
<i>Promjena u vlasništvu UNIS</i>	-	-	(41)	(76)	-	((117))
Stanje na dan 31. decembra 2015.	8.312	21.246	10.223	2.178	3.938	45.897

Grupa*- pogledati zabilješku 1.9

Računovodstvene politike i ostale bilješke na stranicama od 12 do 111 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o promjenama u kapitalu i rezervama (nastavak)

za godinu koja je završila 31. decembra 2015

Društvo

	Dionički kapital	Zakonske i statutarne rezerve	Zadržana dobit	Revalorizovane rezerve	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara 2014.	8.312	21.246	8.869	1.752	40.179
Neto promjena u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	—	—	—	—	—
Promjena u odgođenoj poreznoj imovini	-	-	-	1.737	1.737
	-	-	-	(174)	(174)
Ostala sveobuhvatna dobit	—	—	—	—	—
	-	-	-	1.563	1.563
Dobit razdoblja	—	—	—	—	—
	-	-	384	-	384
Sveobuhvatna dobit razdoblja	—	—	—	—	—
	-	-	384	1.563	1.947
Stanje na dan 31. decembra 2014.	8.312	21.246	9.253	3.315	42.126
	==	==	==	==	==
Stanje na dan 1. januara 2015.	8.312	21.246	9.253	3.315	42.126
Neto promjena u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	-	-	693	693
Promjena u odgođenoj poreznoj imovini	-	-	-	(70)	(70)
Ostala sveobuhvatna dobit	—	—	—	—	—
	-	-	-	623	623
Dobit razdoblja	—	—	—	—	—
	-	-	1.085	-	1.085
Sveobuhvatna dobit razdoblja	—	—	—	—	—
	-	-	1.085	623	1.708
Stanje na dan 31. decembra 2015.	8.312	21.246	10.338	3.938	43.834
	==	==	==	==	==

Računovodstvene politike i ostale bilješke na stranicama od 12 do 111 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o novčanom toku

za godinu koja je završila 31. decembra 2015.

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti				
Dobit prije poreza	1.248	122	1.211	437
Usklađeno za:				
Amortizacija nekretnina i opreme	916	980	326	319
Amortizacija nematerijalne imovine	72	128	43	46
Otpis opreme	243	151	123	129
Prihod od prodaje nekretnine i opreme	(14)	(16)	(13)	(2)
Povećanje rezervisanja za obaveze i troškove	317	230	253	208
Gubici od umanjenja vrijednosti potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	609	960	420	808
Prihod od otpuštanja rezervisanja za potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	(387)	(621)	(380)	(596)
Finansijski troškovi	257	262	186	228
Finansijski prihod	(2.307)	(2.727)	(2.222)	(2.680)
	954	(531)	(53)	(1.103)
(Povećanje)/smanjenje zaliha	24	153	(13)	(40)
(Povećanje)/smanjenje potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostalih potraživanja	2.480	(1.160)	2.599	(1.396)
(Povećanje)/smanjenje zajmova i potraživanja	6.095	(720)	5.323	(174)
(Povećanje)/ smanjenje rezervi za ugovore o osiguranju	(1.651)	(4.009)	(1.651)	(4.009)
Povećanje/ (smanjenje) udjela reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	875	(1.786)	875	(1.786)
Povećanje /(smanjenje) odgođenih troškova pribave	22	2	22	2
Povećanje /(smanjenje) obaveza iz ugovora o osiguranju, ostalih obaveza i odgođenih prihoda	586	(419)	978	(141)
Korištenje rezervisanja za obaveze i troškove	(350)	(258)	(336)	(253)
Primici od kamata	1.949	2.146	1.982	2.187
Primici od dividendi	52	40	52	40
Primici/ (izdaci) za imovinu namijenjenu prodaji	(6.382)	5.198	(6.382)	5.198
Novac dobijen od poslovnih aktivnosti	7.956	(1.344)	6.698	(1.475)
Plaćene kamate	-	-	-	-
Plaćeni porez	-	-	-	-
Neto novac iz poslovnih aktivnosti	7.956	(1.344)	6.698	(1.475)
Novčani tokovi iz ulagačkih aktivnosti				
Sticanje udjela	(118)	(327)	(118)	(327)
Izdaci za stjecanje nematerijalne imovine	(6)	(29)	(4)	-
Izdaci za stjecanje nekretnine i opreme	(1.333)	(268)	(217)	(164)
Primici od prodaje nekretnine i opreme	14	16	13	2
Neto novac iz ulagačkih aktivnosti	(1.443)	(608)	(326)	(489)

Računovodstvene politike i ostale bilješke na stranicama od 12 do 111 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o novčanom toku (nastavak)

za godinu koja je završila 31. decembra 2014.

Novčani tokovi iz finansijskih aktivnosti

Smanjenje uzetih zajmova	-	-	-	-
<i>Neto novac iz finansijskih aktivnosti</i>	-	-	-	-
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata	6.513	(1.952)	6.372	(1.964)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	4.749	6.701	4.631	6.595
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	11.262	4.749	11.003	4.631

Računovodstvene politike i ostale bilješke na stranicama od 12 do 111 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Bilješke uz finansijske izvještaje

1.1 Društvo koje je predmet izvještavanja

Triglav Osiguranje d.d. ("Društvo") je dioničko društvo sa sjedištem u Sarajevu, Dolina 8. Društvo je matično društvo Grupe Triglav Osiguranje ("Grupa").

Društvo je mješovito osiguravajuće društvo koje nudi proizvode životnog i neživotnog osiguranja u Bosni i Hercegovini. Poslovanje Društva predmet je Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju, u skladu s kojim finansijsko izvještavanje Društva regulira Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Agencija za nadzor osiguranja") koja je centralna institucija za praćenje osigurateljske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Većinski vlasnik Društva je Triglav INT d.d., dioničko društvo osnovano i sa sjedištem u Sloveniji kao mješovito osiguravajuće društvo. Triglav INT je u vlasništvu Zavarovalnice Triglav, a tokom 2011. godine je izvršen prijenos vlasničkog udjela u Društvu od 68,94% sa društva Zavarovalnica Triglav d.d., Ljubljana na Triglav INT d.d. holdinško društvo.

1.2 Osnova za pripremu izvještaja

(a) Izjava o usklađenosti

Ovi finansijski izvještaji sastoje se od konsolidovanih i odvojenih finansijskih izvještaja Društva, kako je definirano Međunarodnim računovodstvenim standardom 27 „*Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji*“.

Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji Društva i njegovih podružnica ("Grupa"), pripremljeni su u skladu s računovodstvenim propisima primjenjivim u Federaciji BiH.

Računovodstveni propisi primjenjivi u Federaciji temelje se na odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji („Zakon“) (Službene novine 83/09). Društva sastavljaju i objavljuju svoja finansijske izvještaje u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima („MRS“), njihovim dopunama i tumačenjima („Tumačenja standarda“), te Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) i njihovim dopunama i tumačenjima („Tumačenja međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja“) koje je izdao Odbor za Međunarodne standarde („IASB“), i koji su prevedeni i objavljeni od strane Saveza računovođa, revizora i finansijskih radnika u Federaciji (prema ovlasti Komisije za računovodstvo Bosne i Hercegovine, broj 2-11/06). Odluka o objavi standarda broj O-1/4-2010 od 28. aprila 2010. godine je obavezujuća za razdoblja koja počinju 1. januara 2010. godine. Ova odluka uključuje MRS-ove, MSFI-jeve i tumačenja objavljena od strane Odbora i potvrđena od strane EFRAG-a („European Financial Reporting Advisory Group“) do oktobra 2009. Svi prethodno objavljeni standardi koji su naknadno potvrđeni od strane EFRAG-a i novi ili dopunjeni MSFI-jevi i tumačenja objavljena od strane Odbora nakon oktobra 2009. godine nisu prevedeni i objavljenite stoga nisu primjenjeni u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja. U skladu s tim, finansijski izvještaji nisu sastavljeni u skladu sa svim odredbama MSFI-ijeva.

Konsolidovani finansijski izvještaji su pripremljeni metodom historijskog troška izuzev za ona finansijska sredstva i obaveza koje se vrednuju po fer vrijednosti.

Sukladno MSFI 4 „Ugovori o osiguranju“, Grupa nastavlja da primjenjuje važeće računovodstvene politike korištene prije usvajanja MSFI uz određene izmjene dozvoljene standardom koji je efektan nakon usvajanja osiguravajućih i investicijskih ugovora uz element diskrecije.

Finansijski izvještaji odobreni su za izdavanje od strane Uprave na dan 31. marta 2016. godine i dostavljeni Nadzornom odboru na prihvatanje.

1.2 Osnova za pripremu izvještaja (nastavak)

(b) Funkcionalna i prezentacijska valuta

Finansijski izvještaji iskazani su u konvertibilnim markama („KM“) koja je funkcionalna valuta. Vrijednosti su zaokružene na najbližu hiljadu (ako drugačije nije navedeno).

Centralna banka Bosne i Hercegovine („CBBiH“) provodi politiku kursa na principu „currency board-a“ prema kojem je KM vezana za EUR u odnosu 1 : 1,95583 koji je korišten kroz 2014. i 2015. godinu. Očekuje se da će se ovo zadržati i u doglednoj budućnosti.

(c) Osnova mjerenja

Finansijski izvještaji sastavljeni su na osnovu historijskog troška ili amortiziranog troška, umanjenom za odgovarajuće umanjenje vrijednosti, tamo gdje je prikladno.

(d) Korištenje procjena i prosudbi

Priprema finansijskih izvještaja u skladu s Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine zahtijeva od Uprave donošenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utiču na primjenu politika i iskazane iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Procjene i uz njih vezane pretpostavke zasnivaju se na historijskom iskustvu i raznim drugim faktorima za koje se smatra da su razumni u danim uslovima i uz raspoložive informacije na datum izrade finansijskih izvještaja, a rezultat koji čini osnovu za prosuđivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza koja nije lako utvrditi iz drugih izvora. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se pregledaju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena i budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na njih.

1.3 Značajne računovodstvene politike

(a) Osnova konsolidacije

Konsolidovane finansijske izvještaje čine Društvo i njegove podružnice (zajedno "Grupa"), zajedno sa udjelom Grupe u pridruženom pravnom licu.

Podružnice

Podružnice su sva društva pod kontrolom Grupe. Kontrola postoji kada Grupa može upravljati finansijskim i poslovnim politikama na takav način da ostvari korist od aktivnosti podružnica. Postojanje i učinak potencijalnih glasačkih prava koja je moguće trenutno izvršiti ili konvertirati, uzima se u obzir kod određivanja kontrolira li Grupa drugo društvo. Finansijski izvještaji podružnica se uključuju metodom pune konsolidacije od datuma kada je kontrola prenesena na Grupu do datuma prestanka kontrole.

Metoda kupnje koristi se za evidentiranje stjecanja podružnice od strane Grupe. Trošak stjecanja podružnice mjeri se po fer vrijednosti dane imovine, izdanih vlasničkih instrumenata i nastalih ili preuzetih obaveza na datum razmjene, uvećano za troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju. Stečena prepoznatljiva imovina i obaveze i preuzete potencijalne obaveze u poslovnim kombinacijama početno se vrednuju po fer vrijednosti na datum stjecanja, neovisno o udjelu interesa manjinskih dioničara. Višak troška stjecanja iznad fer vrijednosti udjela Grupe u stečenoj prepoznatljivoj neto imovini, uključujući i nematerijalnu imovinu, evidentira se kao goodwill. Ukoliko je trošak stjecanja manji od fer vrijednosti neto imovine stečene podružnice, razlika se priznaje izravno u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

U odvojenim finansijskim izvještajima Društva, ulaganje u podružnice je iskazano po trošku sticanja umanjenom za odgovarajuće umanjenje vrijednosti, ukoliko je to potrebno.

Transakcije eliminirane prilikom konsolidacije

Stanja i transakcije među članicama Grupe te nerealizirani prihodi i rashodi iz transakcija među članicama Grupe, eliminiraju se pri izradi konsolidiranih finansijskih izvještaja. Nerealizirani dobiti iz transakcija između Grupe i njezinih pridruženih pravnih lica eliminiraju se do visine udjela Grupe u pridruženom pravnom licu. Nerealizirani gubici također se eliminiraju, osim ako transakcija pruža dokaz o umanjenju vrijednosti prenesene imovine

Kupovine manjinskog interesa

Kupovine manjinskog interesa evidentiraju se kao transakcije sa vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika, te se kao rezultat ovakvih transakcija ne priznaje goodwill. Promjene u vlasničkom interesu u podružnicama koje ne rezultiraju gubitkom kontrole, baziraju se na proporcionalnom udjelu u neto imovini pridruženog društva.

Pridružena pravna lica

Pridružena pravna lica su društva nad kojima Grupa ima značajan uticaj, ali nema kontrolu, što uglavnom obuhvata udjele od 20% do 50% glasačkih prava. Ulaganja u pridružena pravna lica obuhvaćavaju se primjenom metode udjela te se početno priznaju po trošku stjecanja. Ulaganja Grupe u pridružena pravna lica uključuju i goodwill (umanjen za akumulirani gubitak od umanjenja vrijednosti) utvrđen prilikom sticanja.

Udio Grupe u dobitima ili gubicima njezinih pridruženih pravnih lica nakon sticanja priznaje se u bilansu uspjeha, a njezin udio u kretanjima u rezervama nakon sticanja iskazuje se u rezervama. Knjižovodstvena vrijednost ulaganja koriguje se za ukupna kretanja nakon sticanja. Kada je udio Grupe u gubicima pridruženog pravnog lica jednak ili veći od njezinog udjela u pridruženom društvu, uključujući bilo koja druga neosigurana potraživanja, Grupa prestaje priznavati daljnje gubitke, osim ukoliko ima daljnje obaveze prema pridruženom pravnom licu ili je izvršila plaćanja u korist pridruženog pravnog lica

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(b) Preračunavanje stranih valuta

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu po kursu važećem na dan transakcije. Monetarna imovina i obaveze denominirane u stranoj valuti na datum izvještaja preračunavaju se u funkcionalnu valutu po kursu važećem na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali po osnovi kursnih razlika monetarnih stavaka predstavljaju razliku amortiziranog troška u funkcionalnoj valuti na početku razdoblja, usklađenog za efektivnu kamatu i plaćanja tokom perioda, i amortiziranog troška u stranoj valuti preračunatog po tečaju važećem na kraju perioda. Nemonetarna imovina i obaveze denominirane u stranoj valuti koje se mjere po fer vrijednosti preračunavaju se u funkcionalnu valutu prema važećem tečaju na datum kada je njihova fer vrijednost utvrđena. Kursne razlike proizašle iz preračunavanja priznaju se u bilansu uspjeha.

Promjene fer vrijednosti monetarnih vrijednosnih papira denominiranih u stranoj valuti ili vezanih uz stranu valutu klasificiranih kao raspoložive za prodaju raščlanjuju se na kursne razlike proizašle iz promjena amortiziranog troška vrijednosnih papira i druge promjene knjigovodstvene vrijednosti vrijednosnih papira. Kursne razlike priznaju se u bilansu uspjeha kao dio dobiti ili gubitka od kursnih razlika od revaluacije monetarne imovine i obaveza prezentiranih u sklopu prihoda od investicija ili rashoda od investicija u bilansu uspjeha. Na datum bilansa stanja Grupa nije imala nemonetarnih vrijednosnih papira denominiranih u stranoj valuti ili vezanih uz stranu valutu klasificiranih kao raspoloživi za prodaju.

Najznačajnija valuta, izuzev BAM, za koju Grupa veže svoje obaveze (matematička rezerva životnog osiguranja) i prihode (premiju životnog osiguranja) i troškove (naknade životnog osiguranja) je EUR.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(c) Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema su materijalna imovina koja se drži s namjerom upotrebe u svrhu pružanja usluga ili u administrativne svrhe.

Priznavanje i mjerenje

Nekretnine i oprema mjere se po trošku ili pretpostavljenom trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti.

Naknadni troškovi

Troškovi zamjene dijela nekretnina i opreme priznaju se u knjigovodstveni iznos imovine samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane s imovinom priteći u Grupi i ako se trošak nabave može pouzdano izmjeriti. Troškovi svakodnevnih popravaka na nekretninama i opremi priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kako nastaju.

Amortizacija

Amortizacija se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti linearnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe pojedinih dijelova nekretnina i opreme. Imovina u finansijskom najmu amortizira se tokom perioda ugovora o najmu ili tokom procijenjenog korisnog vijeka, ovisno o tome koje je kraće. Zemljišta i imovina u pripremi se ne amortiziraju.

Procijenjeni korisni vijek upotrebe prikazan je u nastavku:

	2015. i 2014.
Zgrade	33 – 66 godina
Oprema i najmeštaj	3 – 10 godina
Ulaganja u tuđu imovinu	5 godina

Metode amortizacije i korisnik vijek preispituju se, i ukoliko je potrebno prepravljaju, na svaki datum izvještavanja.

Knjigovodstvena vrijednost imovine odmah se smanjuje do nadoknadivog iznosa ako je knjigovodstvena vrijednost veća od procijenjenog nadoknadivog iznosa.

Dobici ili gubici od otuđenja utvrđuju se uspoređujući ostvarenu prodajnu cijenu i knjigovodstvenu vrijednost imovine te se uključuju u izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(d) Ulaganja u nekretnine

Ulaganja u nekretnine iskazana su po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Ulaganja u nekretnine obuhvaćaju ulaganja Grupe u nekretnine s namjerom ostvarivanja zarade od najamnine ili porasta tržišne vrijednosti.

Sva ulaganja u nekretnine, osim imovine u pripremi, amortiziraju se linearnom metodom po propisanim stopama utvrđenim tako da se trošak nabave imovine otpisuje u toku procijenjenog korisnog vijeka upotrebe imovine kako slijedi:

	2015. i 2014.
Zgrade	33 – 77 godina

Korisni vijek upotrebe provjerava se i korigira, ukoliko je potrebno, na svaki datum izvještavanja.

(e) Nematerijalna imovina

Goodwill

Goodwill je inicijalno priznat po trošku, koji predstavlja višak fer vrijednosti prenesene naknade za sticanje udjela Grupe i neto vrijednosti utvrdive stečene imovine i preuzetih obaveza, umanjeno za fer vrijednost bilo kojeg ranije stečenog udjela.

Goodwill koji nastaje kod stjecanja predstavlja višak troška stjecanja u odnosu na udio Grupe u fer vrijednosti stečene neto imovine, koju je moguće posebno prepoznati, na datum kupnje uključujući i nematerijalnu imovinu. Goodwill ostvaren prilikom stjecanja podružnica i uključen je u nematerijalnu imovinu. Negativan goodwill nastao na spajanju priznaje se odmah kroz dobit ili gubitak.

Najmanje jednom godišnje goodwill se provjerava radi umanjenja vrijednosti. Gubici od umanjenja vrijednosti goodwill-a ne mogu se naknadno ukinuti. Dobici i gubici od prodaje subjekta uključuju knjigovodstvenu vrijednost goodwill-a koji se odnosi na prodani subjekt.

Goodwill se alocira na jedinice koje generiraju gotovinu, ili skupine jedinica koje generiraju gotovinu, za koje se očekuje da će imati koristi od poslovne kombinacije prilikom koje je goodwill nastao.

Odgođeni troškovi pribave – ugovori o osiguranju

Troškovi pribave uključuju sve troškove nastale direktno i indirektno u vezi sa zaključivanjem novih ugovora o osiguranju i obnovi postojećih ugovora.

Odgođeni troškovi pribave za neživotna osiguranja odnose se na provizije (osim za obnovu polica) koje su plaćene agentima i plate djelatnika zaposlenih u pribavi nastale pri zaključivanju polisa osiguranja u toku finansijske godine, ali koje se odnose na iduću finansijsku godinu, te ostale varijabilne troškove ugovaranja i izdavanja polica. Opšti troškovi prodaje i opšti troškovi pojedinih skupina osiguranja se ne razgraničavaju. Za poslove neživotnog osiguranja, odgođeni troškovi pribave na datum izvještavanja izračunavaju se usporedbom rezervi za prijenosne premije na datum izvještavanja s bruto premijama policiranim tokom godine, razgraničavajući uporedivi dio troškova pribave. Odgođeni troškovi pribave za neživotno osiguranje se amortizuju u periodu kojem pripadaju prihodi.

Za poslove životnog osiguranja, troškovi pribave uključeni su u izračun rezervi životnog osiguranja temeljem Zillmerizacije. Kao takvi odgođeni troškovi pribave za životna osiguranja ne prikazuju se kao posebna pozicija u izvještaju o finansijskom položaju.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(e) Nematerijalna imovina (nastavak)

Ostala nematerijalna imovina

Ostala nematerijalna imovina stečena od strane Grupe, koja ima konačan vijek upotrebe, iskazuje se po nabavnoj vrijednosti umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti.

Naknadni troškovi

Naknadni troškovi kapitaliziraju se samo ako povećavaju buduće ekonomske koristi od imovine na koju se odnose. Svi ostali troškovi, priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kako nastaju.

Amortizacija

Amortizacija se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobit linearnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe nematerijalne imovine, od dana kada je raspoloživa za upotrebu. Procijenjeni korisni vijek upotrebe prikazan je u nastavku:

	2015. i 2014.
Software	5 godina
Ostala nematerijalna imovina - prava	10 godina

Korisni vijek upotrebe provjerava se i korigira, ukoliko je potrebno, na svaki datum izvještavanja. Dobici i gubici od otuđenja utvrđuju se uspoređujući ostvarenu prodajnu cijenu i knjigovodstvenu vrijednost imovine te se uključuju u bilansu uspjeha.

(f) Najmovi – Grupa kao najmodavac

Finansijski najam

Najam kod kojeg Grupa kao najmodavac prenosi suštinski sve rizike i koristi vezane uz vlasništvo te imovine primatelju najma klasificiraju se kao finansijski najam. Potraživanje se priznaje u iznosu koji odgovara sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma, uključujući garantovanu rezidualnu vrijednost. Razlika između ukupnog potraživanja i sadašnje vrijednosti potraživanja predstavlja nezarađeni finansijski prihod koje se priznaje kroz razdoblje najma metodom efektivne kamatne stope. Potraživanja po finansijskom najmu uključena su u ostala potraživanja.

Operativni najam

Najam kod kojeg Grupa kao davatelj najma ne prenosi suštinski sve rizike i koristi vezane uz vlasništvo uključuje se u materijalnu i nematerijalnu imovinu po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Prihod od najma imovine u operativnom najmu priznaje se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti po linearnoj metodi tokom trajanja najma.

(g) Najmovi – Grupa kao najmoprimac

Najam kod kojeg Grupa kao najmoprimac preuzima suštinski sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom, klasificira se kao finansijski najam. Do datuma izvještavanja Grupa nije imala imovinu po kojoj je najmoprimac. Ostali najmovi su operativni najmovi, a imovina unajmljena od Grupe kao najmoprimca se ne prikazuje u izvještaju o finansijskom položaju Grupe.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(h) Zalihe

Zalihe se iskazuju po trošku ili neto nadoknadivoj vrijednosti, zavisno o tome što je niže. Trošak obuhvata fakturnu cijenu robe i sve režijske i indirektno troškove rada povezane s dovođenjem zaliha do njihove sadašnje lokacije i u sadašnje stanje. Trošak se utvrđuje primjenom metode prosječnog ponderisanog troška. Neto nadoknativa vrijednost predstavlja očekivanu cijenu umanjenu za sve očekivane troškove proizvodnje, marketinga, prodaje i distribucije.

(i) Finansijski instrumenti

Klasifikacija i priznavanje

Grupa klasificira svoje finansijske instrumente u sljedeće kategorije: zajmovi i potraživanja, finansijska imovina raspoloživa za prodaju, ulaganja koja se drže do dospelja i ostale finansijske obaveze. Klasifikacija ovisi o namjeri s kojom su finansijska imovina i obaveze stečeni. Uprava određuje klasifikaciju finansijske imovine i obaveza prilikom početnog priznavanja i, ukoliko je prikladno, ponovno je procjenjuje na svaki datum izvještavanja. Na datum izvještavanja Grupa nije imala finansijsku imovinu po fer vrijednost kroz bilans uspjeha.

Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja uključuju nederivativnu finansijsku imovinu koja ima fiksna ili određiva plaćanja te koja ne kotira na aktivnom tržištu. Zajmovi i potraživanja nastaju kada Grupa odobrava novčana sredstva komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima te uključuju zajmove osiguranicima i depozite kod banaka.

Ulaganja koja se drže do dospelja

Ulaganja koja se drže do dospelja su nederivativna finansijska imovina koja ima fiksna ili određiva plaćanja i fiksno dospelje, za koju Grupa ima pozitivnu namjeru i sposobnost držanja do dospelja. Navedena kategorija uključuje određene obveznice.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje nederivativnu finansijsku imovinu koja je raspoređena u ovu kategoriju ili nije raspoređena niti u jednu drugu kategoriju. Finansijska imovina raspoređena kao raspoloživa za prodaju namjerava se držati na neodređeno vrijeme, ali se može prodati u svrhu održavanja likvidnosti ili u slučaju promjene kamatnih stopa, kursnih razlika ili cijena vlasničkih instrumenata. Finansijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje ulaganja u vlasničke vrijednosne papire.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze su sve finansijske obaveze koje nisu raspoređene u kategoriju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Ostale finansijske obaveze uključuju uzete kredite i ostale obaveze.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(i) Finansijski instrumenti (nastavak)

Priznavanje i prestanak priznavanja

Kupovina i prodaja finansijske imovine raspoložive za prodaju priznaje se na datum trgovanja, odnosno datum kada se Grupa obavezuje na kupovinu ili prodaju instrumenta. Zajmovi i potraživanja i finansijske obaveze koje se vode po amortiziranom trošku priznaju se u trenutku kada je finansijska imovina predana zajmoprimcima, odnosno obaveza primljena od zajmodavaca.

Grupa prestaje priznavati finansijsku imovinu (u cijelosti ili djelomično) kada isteknu prava na primitke gotovinskih tokova od finansijske imovine ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom finansijskom imovinom. Navedeno se događa kada Grupa prenese suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava ostvarena, predana ili istekla.

Grupa prestaje priznavati finansijske obaveze samo kada one prestanu postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle. Ukoliko se uslovi finansijske obaveze promijene, Grupa će prestati priznavati tu obavezu i istovremeno priznati novu finansijsku obavezu s novim uslovima.

Realizirani dobiti i gubici od prodaje finansijskih instrumenata računaju se metodom prosječnog ponderiranog troška stjecanja.

Početno i naknadno mjerenje

Finansijska imovina i obaveze početno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove koji se direktno povezuju sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine ili finansijske obaveze.

Nakon početnog priznavanja, Grupa vrednuje finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju po njihovoj fer vrijednosti, bez umanjjenja za troškove pribave. Vlasničke vrijednosnice klasificirane kao raspoložive za prodaju koje nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi vrednuju se po trošku sticanja umanjenom za umanjjenje vrijednosti.

Zajmovi i potraživanja i finansijska imovina koja se drži do dospelosti vrednuju se po amortiziranom trošku umanjenom za umanjjenja vrijednosti. Finansijske obaveze koje se ne raspoređuju u skupinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha vrednuju se po amortiziranom trošku. Premije i diskonti, uključujući početne transakcijske troškove, uključuju se u knjigovodstveni iznos pripadajućeg instrumenta te amortiziraju koristeći efektivnu kamatnu stopu tog instrumenta.

Dobici i gubici

Dobici i gubici proizašli od promjene fer vrijednosti imovine raspoložive za prodaju priznaju se unutar ostale sveobuhvatne dobiti. Gubici od umanjjenja vrijednosti, dobit i gubitak od tečajnih razlika, prihod od kamata te amortizacija premije ili diskonta uz primjenu metode efektivne kamatne stope, za monetarnu imovinu raspoloživu za prodaju, priznaju se kroz dobit ili gubitak. Prihod od dividendi priznaje se kroz dobit ili gubitak. U trenutku prodaje ili drugačijeg prestanka priznavanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, svi kumulativni dobiti ili gubici prenose se u dobit ili gubitak.

Dobici i gubici od finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortiziranom trošku mogu također nastati prilikom prestanka priznavanja ili umanjjenja vrijednosti finansijskog instrumenta i priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(i) Finansijski instrumenti (nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Grupa na svaki datum izvještavanja provjerava postoje li objektivni dokazi za umanjenje vrijednosti finansijske imovine koja nije klasificirana kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine provodi se ukoliko postoji objektivni dokaz da je nastupio događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti nakon početnog priznavanja imovine te navedeni događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti ima uticaj na buduće novčane tokove od imovine, koji se može pouzdano procijeniti.

Grupa uzima u obzir dokaz o umanjenju vrijednosti na pojedinačnu imovinu te na zbirnoj osnovi. Sva pojedinačno značajna finansijska imovina provjerava se zbog umanjenja vrijednosti na pojedinačnoj osnovi. Sva pojedinačno značajna finansijska imovina za koju nije prepoznato umanjenje vrijednosti uključuje se u osnovicu za provjeru umanjenja vrijednosti na zbirnoj osnovi zbog umanjenja koje je nastalo, ali nije još prepoznato na datum izvještavanja. Imovina koja nije pojedinačno značajna, provjerava se na zbirnoj osnovi za umanjenje vrijednosti grupirajući finansijsku imovinu (koja se vodi po amortiziranom trošku) na osnovi sličnih obilježja rizika.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine (uključujući vlasničke vrijednosnice) uključuje nepodmirenje obaveza ili kašnjenje dužnika, restrukturiranje kredita ili predujma od strane Grupe prema uslovima koje Grupa inače ne bi razmatralo, indikacije da će dužnik ili izdavalac ući u stečajni postupak, nestanak aktivnog tržišta za vrijednosnicu, ili ostale dostupne podatke vezane uz skupinu imovine, kao što su nepovoljne promjene u platnom položaju dužnika ili izdavalca unutar te skupine, ili ekonomski uslovi koji su povezani s nepodmirenjima obaveza unutar te skupine.

Gubitak od umanjenja vrijednosti imovine koja se vodi po amortiziranom trošku utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i sadašnje vrijednosti očekivanih gotovinskih tokova diskontiranih originalnom efektivnom stopom te imovine. Gubici se priznaju u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti te odražavaju u rezervaciji za umanjenje vrijednosti kredita i predujmova. Kamata na imovinu s umanjenom vrijednošću i dalje se priznaje kao amortizacija diskonta. Ukoliko naknadni događaj rezultira smanjenjem iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti, prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti se umanjuje kroz dobit ili gubitak.

U slučaju vlasničkih ulaganja klasificiranih kao raspoloživa za prodaju, značajno ili produženo smanjenje fer vrijednosti ulaganja ispod troška sticanja uzima se u obzir kod utvrđivanja je li vrijednost imovine umanjena. Značajno smanjenje fer vrijednosti se poredi sa originalnim troškom nabavke dok se produženo smanjenje fer vrijednosti poredi sa periodom u kojem je fer vrijednost bila ispod originalnog troška nabavke. Grupa generalno tretira značajno smanjenje kao 40% dok produženo smanjenje tretira generalno kao duže od 9 mjeseci. Ukoliko postoji takav dokaz za vlasničke vrijednosnice raspoložive za prodaju, kumulativni gubitak, utvrđen kao razlika između troška stjecanja i tekuće fer vrijednosti, umanjen za gubitak od umanjenja vrijednosti po toj finansijskoj imovini prethodno priznat u dobit ili gubitak, prenosi se iz ostale sveobuhvatne dobiti i priznaje kao dobit ili gubitak. Gubici od umanjenja vrijednosti priznati kao dobit ili gubitak u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti po vlasničkim vrijednosnicama ne ukidaju se naknadno kroz dobit ili gubitak.

Ukoliko naknadni događaj rezultira povećanjem fer vrijednosti dužničkih vrijednosnica raspoloživih za prodaju, prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti se vraća kroz dobit ili gubitak. Međutim, svaki naknadni oporavak fer vrijednosti vlasničkih vrijednosnica raspoloživih za prodaju, za koje je priznato umanjenje vrijednosti, priznaje se direktno u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Promjene u rezervaciji za umanjenje vrijednosti koje se odnose na vremenensku vrijednost novca su sastavni dio prihoda od kamata.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(i) Finansijski instrumenti (nastavak)

Specifični instrumenti

Depoziti kod banaka

Depoziti kod banaka klasificiraju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortiziranom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Zajmovi dati klijentima

Zajmovi dati klijentima osiguranja iskazuju se neto od umanjenja vrijednosti kako bi se prikazali procijenjeni nadoknadiivi iznosi.

Vlasnički vrijednosni papiri

Vlasnički vrijednosni papiri klasificiraju se kao finansijska imovina raspoloživa za prodaju i vrednuje se po fer vrijednosti, osim ukoliko ne postoji pouzdana mjera fer vrijednosti, kada se one vrednuju po trošku sticanja, smanjenom za umanjenje vrijednosti.

Dužnički vrijednosni papiri

Dužnički vrijednosni papiri izdani od lokalnih banaka klasificirane su kao finansijska imovina koja se drži do dospijeća.

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja iskazuju se po trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti (vidi računovodstvenu politiku 1.3 (o)).

Ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica

Ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica iskazana su po trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti u odvojenim finansijskim izvještajima Društva. Ulaganja u podružnice konsolidovana su metodom pune konsolidacije u konsolidovanim finansijskim izvještajima, dok su ulaganja u pridružena društva obračunavaju po metodi udjela.

Investicije napravljene od strane Grupe u svoja pridružena pravna lica obračunavaju se koristeći metodu udjela. Pridruženo pravno lice je entitet na koji Grupa ima izrazit uticaj i koji nije niti podružnica niti zajedničko ulaganje. Sukladno metodi udjela, investicije u pridružena pravna lica su realizovana po trošku, plus promjene nakon akvizicije u Grupnom udjelu u neto imovini pridruženog pravnog lica. Goodwill vezan za pridruženo pravno lice je uključen u knjigovodstvenu vrijednost investicije i nije niti amortizovan niti individualno testiran na umanjenje vrijednosti.

U izvještaj o dobiti i gubitku je uključen i udio koje se odnosi na rezultate poslovanja pridruženog lica. Ukoliko je je neka promjena priznata direktno kroz kapital pridruženog lica, Grupa priznaje svoj udio bilo kakve promjene i objavljuje je, kada je to primjenjivo, u izvještaju o promjenama na kapitalu. Dobici i gubici koji su nastali kao rezultat transakcija između Grupe i pridruženih lica se eliminišu se u visini ulagačevog interesa. Dio dobiti od pridruženih lica je prikazan na prvoj strain izvještaja o dobiti. To predstavlja dobit koja se pripisuje vlasnicima i, prema tome, je dobit poslije poreza i nekontrolirajućeg interesa u pridruženim licima.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(i) Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijski izvještaji pridruženih pravnih lica su pripremljeni za isti izvještajni period kao i za Grupu. Gdje je neophodno, vrše se prilagođavanja kako bi se uskladile računovodstvene politike sa onima primjenjenim u Grupi. Nakon primjene metode udjela, Grupa utvrđuje da li je neophodno da se prizna dodatni gubitak od umanjenja vrijednosti ulaganja Grupe u pridruženo lice. Grupa preispituje postojanje objektivnih pretpostavki za umanjenjem vrijednosti ulaganja u pridružena pravna lica. Ukoliko postoje indicije, Grupa izračunava vrijednost umanjenja kao razliku između nadoknadive i knjigovodstvene vrijednosti pridruženog lica i taj iznos priznaje kao "udio u dobiti od pridruženih lica" u izvještaju o dobiti.

Prilikom gubitka značajnog uticaja u pridruženom licu, Grupa mjeri i priznaje ostatak ulaganja po njegovoj fer vrijednosti. Bilo kakva razlika između knjigovodstvene vrijednosti pridruženog lica nakon gubitka značajnog uticaja i fer vrijednosti ostatka ulaganja uvećana za prihode od otuđenja je priznata u bilansu uspjeha.

Uzeti zajmovi

Uzeti zajmovi inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za pripadajuće transakcijske troškove. Naknadno vrednovanje provodi se po amortiziranom trošku i svaka razlika između primitaka (umanjenih za transakcijske troškove) i iznosa koji se plaća po dospeljeu priznaje se kroz dobit i gubitak tijekom razdoblja trajanja zajma metodom efektivne kamatne stope.

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze početno se priznaju po fer vrijednosti i naknadno po amortiziranom trošku.

Netiranje finansijskih instrumenata

Finansijska imovina i obaveze se netiraju, te se u izvještaju o finansijskom položaju iskazuju u neto iznosu, u slučaju kada postoji zakonski provedivo pravo na prijeboj priznatih iznosa i postoji namjera namire na neto principu ili istovremeno stjecanja imovine i podmirenja obaveza.

Prihodi i rashodi se iskazuju u neto iznosu samo kada je to dozvoljeno računovodstvenim standardima ili kada dobiti i gubici proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

(j) Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti sadržani u izvještaju o finansijskom položaju i izvještaju o novčanom toku uključuju novac u banci i blagajni.

(k) Troškovi osoblja

Kratkoročni troškovi

U ime svojih uposlenika, Grupa plaća penziona i zdravstveno osiguranje na i iz bruto plate koji su obračunati na bruto isplaćenu platu, kao i porez na plate koji se računa na isplaćenu neto platu. Grupa gore navedene doprinose plaća u Federalni penzioni i zdravstveni fond, po zakonskim stopama važećim tokom godine. Nadalje, topli obrok, prijevoz i regres su plaćeni u skladu sa lokalnim zakonskim propisima. Ovi troškovi su prikazani u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su troškovi plata nastali.

Obaveze za doprinose za definirane penzione planove priznaju se kao trošak u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su troškovi nastali.

tokova koristeći se diskontnom stopom koja približno odgovara kamatnim stopama na trogodišnje oročene depozite u komercijalnim bankama i kamatnim stopama komercijalnih i državnih obveznica.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(k) Troškovi osoblja (nastavak)

Dugoročni troškovi: otpremnine za penzije i bonusi za prijevremeno penzionisanje

Grupa je obavezna isplaćivati otpremnine prilikom odlaska uposlenika u penziju u iznosu od minimalno 3 prosječne mjesečne plate tog uposlenika ili tri puta prosječne plate u Federaciji Bosne i Hercegovine. Obaveze i troškovi se određuju pomoću metode projektovanja po jedinici prava. Ova metoda polazi od toga da svaki period službe dovodi do stvaranja dodatne jedinice prava na naknadu, a svaka jedinica se odvojeno mjeri da bi se izračunala konačna obaveza. Obaveza se iskazuje u sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova koristeći se diskontnom stopom koja približno odgovara kamatnim stopama na trogodišnje oročene depozite u komercijalnim bankama i kamatnim stopama komercijalnih i državnih obveznica.

(l) Porez na dobit

Porez na dobit bazira se na oporezivoj dobiti za godinu i sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza. Trošak poreza na dobit iskazuje se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti s izuzetkom poreza na dobit koji se odnosi na stavke priznate izravno u kapitalu i rezervama, kada se porez na dobit priznaje u kapitalu i rezervama.

Tekući porez predstavlja očekivanu poreznu obavezu obračunatu na oporezivu dobit za godinu, koristeći porezne stope koje su bile na snazi ili su u suštini bile važeće na datum izvještavanja i sva usklađenja porezne obaveze iz prethodnih razdoblja.

Odgođeni porezi priznaju se metodom bilansa stanja, odražavajući privremene razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza za potrebe finansijskog izvještavanja i iznosa koji se koriste za potrebe izračuna poreza. Odgođeni porez ne priznaje se u slučaju ulaganja u podružnice ako se neće nadoknaditi u dogleđnoj budućnosti. Odgođeni porez izračunava se korištenjem poreznih stopa koje se očekuju primijeniti na privremene razlike kada će se one nadoknaditi ili namiriti, a na osnovi propisa koji su bili na snazi ili u suštini važeći na datum bilansa stanja.

Odgođena porezna imovina priznaje se do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća oporeziva dobit biti dostatna za korištenje privremenih razlika. Odgođena porezna obaveza pregledava se na svaki datum izvještavanja te se smanjuje ukoliko više nije vjerovatno da će se povezana porezna korist moći realizirati. Odgođena porezna imovina i obaveze se ne diskontiraju, a iskazuju se kao dugotrajna imovina i/ili dugoročne obaveze.

(m) Rezervacije

Rezervacija se priznaje kad Grupa, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu koja se može pouzdano procijeniti te je vjerovatno da će biti potreban odljev resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirivanja te obaveze. Rezervacije (izuzev tehničkih rezervi osiguranja) se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu prije poreza koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervacije za obaveze i troškove održavaju se na razini koju rukovodstvo Grupe smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Rukovodstvo određuje adekvatnost rezervacija na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uvjete, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i u ostale relevantne čimbenike.

Rezervacije se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervacija izvorno priznata. Ako odljev ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervacija se ukida.

1.2 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(n) Dionički kapital

Redovni dionički kapital

Redovni dionički kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih dionica klasificiranih u poziciju kapitala i rezervi i denominiran je u KM.

Ponovni otkup dioničkog kapitala

Kod otkupa vlastitog dioničkog kapitala, plaćeni iznos, uključujući troškove koji se mogu izravno povezati s otkupom, priznaje se kao promjena izravno u kapitalu i rezervama. Otkupljene dionice klasificiraju se kao trezorske dionice te predstavljaju odbitnu stavku od ukupnog kapitala.

Dividende

Dividende na redovne dionice se priznaju kao obaveza u razdoblju u kojem su izglasane.

Zakonske rezerve

Zakonske rezerve predstavljaju akumulirane prijenose iz zadržane dobiti u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

Zakonske se rezerve mogu iskoristiti za pokrivanje gubitaka koji su nastali u prijašnjim razdobljima, a koji se ne mogu pokriti iz dobiti tekuće godine ili kada nema drugih rezervi.

Statutarne rezerve

Statutarne rezerve predstavljaju akumulirane prijenose iz zadržane dobiti prema Odluci Skupštine.

Statutarne rezerve mogu iskoristiti za pokrivanje gubitaka koji su nastali u prijašnjim razdobljima, a koji se ne mogu pokriti iz dobiti tekuće godine ili kada nema drugih rezervi.

Zadržana dobit

Sva dobit za godinu, zadržana nakon raspoređivanja, prenosi se u rezerve.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(o) Umanjenje vrijednosti

Neto knjigovodstvena vrijednost imovine Grupe, izuzev odgođenih troškova pribave (molimo pogledajte računovodstvenu politiku 1.3 (e)), finansijske imovine (molimo pogledajte računovodstvenu politiku 1.3 (i)) i odgođene porezne imovine (molimo pogledajte računovodstvenu politiku 1.3 (l)) preispituje se na svaki datum bilansa stanja kako bi se utvrdilo postoje li indikacije umanjenja vrijednosti. Ako se utvrdi postojanje takvih indikacija, procjenjuje se nadoknadivi iznos imovine. Za imovinu koja nema konačan korisni vijek upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi, nadoknadivi iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja generira novac veća od njezinog nadoknadivog iznosa. Jedinica koja generira novac je najmanja prepoznata grupa imovine koja generira novčane tokove, a koji se mogu zasebno identificirati od onih za drugu imovinu i grupe imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobitak ili gubitak. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat za imovinu koja generira novac raspodjeljuje se umanjujući knjigovodstvenu vrijednost imovine unutar te jedinice (skupine jedinica) na pro rata osnovi.

Nadoknadivi iznos imovine i jedinice koja generira novac je vrijednost imovine u upotrebi ili neto prodajna cijena, ovisno o tome koji je iznos viši. Vrijednost u upotrebi se procjenjuje diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije poreza koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja radi utvrđivanja je li gubitak smanjen ili više ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida ukoliko je došlo do promjene u procjenama koje su bile korištene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine, umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

(p) Izvještavanje po segmentima

Segment je zasebno prepoznatljiv dio Grupe koji je angažiran u proizvodnji proizvoda ili pružanju usluga (poslovni segment) ili u proizvodnji proizvoda ili pružanju usluga u određenom ekonomskom okruženju (geografski segment) koji u sebi sadrži rizike i koristi različite od onih u drugim segmentima. Primarni format Grupe za izvještavanje po segmentima su poslovni segmenti, koji uključuju segmente životnih i neživotnih osiguranja, usluge tehničkog pregleda vozila, usluge održavanja i usluge prodaje vozila na veliko i malo.

Raspodjela troškova između segmenata života i neživota

Prihod od ulaganja, realizirani i nerealizirani dobiti i gubici te troškovi i naknade koji proizlaze iz kapitala i rezervi i sredstava neživotnog osiguranja, raspoređuju se na segment neživota, na temelju prosječnog omjera uložених sredstava.

Prihod od ulaganja, realizirani i nerealizirani dobiti i gubici te troškovi i naknade od imovine životnog osiguranja, uključeni su direktno u segment životnih osiguranja.

Tokom godine direktni administrativni troškovi direktno terete segmente životnog i neživotnog osiguranja. Kod administrativnih troškova koji ne mogu biti direktno raspoređeni, trošak se po ključu raspoređuje između segmenata životnog i neživotnog osiguranja. Troškovi oglašavanja i marketinga izravno se raspoređuju na segment života ili neživota, ovisno o osigurateljnem proizvodu na koji se odnose. Za oglašavanje koje se odnosi na Društvo kao cjelinu, troškovi se raspoređuju na temelju polisirane premije po vrsti osiguranja u osiguravateljskom portfelju.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(p) Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Provizije se knjiže odvojeno na segmente životnog i neživotnog osiguranja. Značajan dio troškova osoblja raspoređuju se izravno na segmente životnog i neživotnog osiguranja. Ako se troškovi osoblja ne mogu izravno rasporediti na pojedini segment, raspoređuju se na temelju postotka sati utrošenih na poslove životnog i neživotnog osiguranja. Ostali troškovi pribave raspoređuju se izravno na segmente životnog i neživotnog osiguranja, ili se raspoređuju na temelju postotka sati utrošenih na poslove životnog i neživotnog osiguranja. Ostala potraživanja i obaveze se alociraju na segmente ovisno o svom porijeklu.

Raspodjela imovine i kapitala i rezervi

Sve nekretnine i oprema, kao i nematerijalna imovina raspoređuje se na segment neživotnog i životnog osiguranja. Finansijska ulaganja se raspoređuju na temelju izvora sredstava. Kapital i rezerve se raspoređuju na temelju minimalnih zakonskih zahtjeva za kapitalom, a višak se po Odluci Skupštine raspoređuje na segmente životnog i neživotnog osiguranja.

(q) Prihodi

Računovodstvena politika vezana uz priznavanje prihoda od sklopljenih ugovora o osiguranju opisana je u bilješci 1.3 (t).

Prihod od ulaganja

Prihod od kamata priznaju se u dobit ili gubitak kako nastaje za sve kamatonosne finansijske instrumente, uključujući one koji se mjere po amortiziranom trošku i raspoložive za prodaju, primjenom metode efektivne kamatne stope, tj. stope koja diskontira očekivane buduće gotovinske tokove na neto sadašnju vrijednost kroz vrijeme trajanja predmetnog ugovora ili trenutno važeće varijabilne kamatne stope. Ovi prihodi i rashodi iskazuju se u računu dobiti ili gubitka kao prihod od kamata i slični prihodi. Prihod od kamata također uključuje prihode od provizija i naknada koji se odnose na odobrene zajmove i potraživanja od komitenata, amortizaciju premije ili diskonta kao i ostale razlike između početne knjigovodstvene vrijednosti kamatonosnog finansijskog instrumenta i iznosa po dospeljeću, koji se priznaju primjenom efektivne kamatne stope.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška finansijske imovine ili finansijske obaveze te metoda alokacije prihoda od kamata ili rashoda od kamata tijekom odgovarajućeg razdoblja. Efektivna kamatna stopa je stopa kojom se diskontiraju očekivani budući gotovinski izdaci ili primici tijekom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili kada je to prikladno kraćeg razdoblja, do neto knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze. Pri izračunu efektivne kamatne stope Grupa ne uzima u obzir buduće kreditne gubitke. Izračun uključuje sve naknade i postotne bodove plaćene ili primljene između ugovornih strana koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve ostale premije ili diskonte.

Prihod od operativnog najma

Plaćanje pod poslovnim najmom priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti linearnom metodom tokom trajanja najma.

Prihod od finansijskog najma

Potraživanje se priznaje u iznosu sadašnje vrijednosti plaćanja najma uključujući svu zajamčenu rezidualnu vrijednost. Razlika između bruto potraživanja i sadašnje vrijednosti potraživanja je nezarađeni finansijski prihod i priznaje se tijekom trajanja najma primjenom metode efektivne kamatne stope.

Prihod od naknada i provizija

Prihod od provizija uključuje provizije reosiguranja, i priznaje se prilikom obračuna reosiguravača. U skladu sa izuzetcima dopuštenim MSFI-em 4, prihod od provizije reosiguranja se u potpunosti priznaje pri obračunu reosiguranja.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(r) Rashodi

Poslovni rashodi

Poslovni rashodi uključuju troškove pribave polisa osiguranja, administrativne troškove i ostale poslovne troškove.

Troškovi pribave

Troškovi pribave uključuju sve direktne troškove koji nastaju kod zaključivanja ugovora o osiguranju kao što su troškovi zastupnika, provizija (izuzev provizije za obnovu ugovora) te troškove marketinga i promocije.

Troškovi provizije za neživot priznaju se kako nastaju u skladu sa načelom obračunskog perioda, dok se troškovi provizije za život priznaju po naplati, što je u skladu s povezanim načelom priznavanja prihoda (molimo pogledajte računovodstvenu politiku 1.3 (q)).

Društvo priznaje odgođene troškove pribave za segment neživotnog osiguranja. Računovodstvena politika Grupe vezana uz razgraničene troškove pribave prikazana je u računovodstvenoj politici 1.3(e).

Za segment životnog osiguranja, troškovi pribave se uzimaju u obzir prilikom izračuna rezerve životnog osiguranja posredstvom Zillmerizacije. Shodno tome, odgođena imovina od troškova pribave za životno osiguranje ne priznaje se odvojeno kao zasebna imovina.

Administrativni troškovi

Administrativni troškovi uključuju troškove osoblja, amortizaciju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine, trošak električne energije i ostale troškove. Ostali troškovi uključuju uglavnom troškove naplate premija, troškove otkaza polisa osiguranja, troškove upravljanja portfeljem i administrativne troškove poslova reosiguranja.

Finansijski troškovi

Troškovi finansiranja uključuju troškove kamata na uzete zajmove, koji se priznaju metodom efektivne kamatne stope, troškove umanjenja vrijednosti finansijske imovine, neto negativne kursne razlike od svođenja monetarne imovine i obaveza na srednji kurs na datum izvještavanja, te brokerske troškove.

(s) Klasifikacija ugovora

Ugovori o osiguranju su ugovori u kojima Grupa preuzima značajni rizik osiguranja od druge strane (vlasnika polise) prihvaćajući nadoknaditi štetu vlasniku polise ili drugom korisniku osiguranja ako nastupi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj) koji negativno utječe na imatelja polise. Kao osnovni princip tokom utvrđivanja postoji li značajan rizik osiguranja Grupa uspoređuje plaćenu korist sa korišću koja treba da bude plaćena ukoliko se osigurani događaj ne desi. Ugovori o osiguranju mogu također prenijeti finansijski rizik.

Ugovori pod kojima Grupa preuzima značajni rizik osiguranja od druge strane (vlasnika polise) prihvaćajući nadoknaditi štetu vlasniku polise ili drugom korisniku osiguranja ako nastupi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj) koji negativno utječe na imatelja polise se nazivaju ugovori o osiguranju.

Rizik osiguranja razlikuje se od finansijskog rizika. Finansijski rizik je rizik moguće buduće promjene kamatnih stopa, cijena vrijednosnih papira, cijena dobara, kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnih indeksa ili drugih varijabli, uz uslov da u slučaju nefinansijske varijable ta varijabla nije specifična za jednu ugovornu stranu.

1.3 Značajneračunovodstvenopolitike (nastavak)

(s) Klasifikacija ugovora (nastavak)

Ugovori s obilježjima diskrecionog sudjelovanja u dobiti

Ugovori o osiguranju i ugovori o ulaganju mogu sadržavati obilježja diskrecionog sudjelovanja u dobiti. Ugovor s obilježjem diskrecionog sudjelovanja u dobiti je ugovorno pravo imatelja polise na primanje dodatka na minimalna zagarantirana plaćanja, pri čemu će dodatna plaćanja činiti značajan dio ukupnih ugovornih plaćanja i čiji su iznos ili trenutak nastanka diskreciona odluka izdavatelja te koja se ugovorno temelje na:

- uspješnosti određene skupine ugovora ili određenog tipa ugovora,
- realiziranim i/ili nerealiziranim prinosima na ulaganja u određene skupine imovine izdavatelja; ili
- dobiti ili gubitku društva koje je izdalo ugovore.

Diskrecioni element tih ugovora računovodstveno se evidentira kao obaveza unutar rezerve životnog osiguranja i za iznose koji su alocirani pojedinim osiguranicima i za iznose koji na datum izvještavanja nisu alocirani.

Mješovito osiguranje sadrži diskrecioni udio koji omogućava nosiocima pravo na minimalnu garantiranu kreditnu godišnju stopu od 4%, 3,25%, 2,5% ili gdje je veća, stopu za bonuse koje određuje Grupa iz kvalifikovanog viška.

Premije

Polisirane premije neživotnog osiguranja uključuju sve premije polisirane tokom godine, bez obzira odnose li se u potpunosti ili djelomično na naredna računovodstvena razdoblja.

Premije isključuju poreze i doprinose na premije.

Zarađeni dio primljenih premija, uključujući poslove koji nisu završeni, priznaje se kao prihod. Premije se zarađuju od datuma preuzimanja rizika tokom razdoblja pokrića, na temelju obrasca preuzetih rizika.

Premije pasivnih poslova reosiguranja priznate su kao rashod u skladu s obrascem primljenih usluga reosiguranja u istom računovodstvenom razdoblju kao i premije za odgovarajući izravni posao osiguranja.

U skladu s izuzećima koje dozvoljava MSFI 4 i u skladu sa praksom na bosanskohercegovačkom tržištu, premije životnih osiguranja i dalje se računovodstveno evidentiraju na gotovinskom načelu. Premije životnog osiguranja su vezane za EUR.

(t) Rezerva prijenosnih premija

Rezerva prijenosnih premija sadrži dio bruto polisirane premije za koju se procjenjuje da će se zaraditi u sljedećoj ili narednim finansijskim godinama i izračunata je na temelju "pro rata temporis" i korigira se, ako je potrebno, za specifične distribucije rizika tokom razdoblja pokrivenog ugovorom. Rezerve prijenosnih premija životnog osiguranja uključuju se unutar matematičke rezerve životnog osiguranja.

(u) Rezerva za neistekle rizike

Rezerva se formira za rizike koji nisu istekli, a proizlaze iz neživotnog osiguranja tamo gdje se očekivana vrijednost šteta i troškova, koji se odnose na neistekla razdoblja polisa na snazi na datum izvještavanja, nadilazi rezervu prijenosnih premija vezanu za te polise, nakon oduzimanja bilo kakvih odgođenih troškova pribave. Rezerva za rizike koji nisu istekli se računa zasebno za pojedine skupine osiguranja kojima se zajednički upravlja, prije uzimanja u obzir odgovarajućeg prinosa na ulaganja.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(v) Rezerva šteta

Rezerva predstavlja procijenjeni konačni trošak namire svih šteta, uključujući izravne i neizravne troškove namire, proizašle iz događaja koji su nastali do datuma izvještavanja te uključuju rezervu za prijavljene štete i rezervu za nastale, a neprijavljene štete. Neplaćeni gubici i gubici po osnovi korekcije troškova sadrže procjenu izvršenih gubitaka i rezervu za neprijavljene štete.

(w) Rezerva za ugovore životnih osiguranja

Rezervu osiguranja života izračunao je aktuar Društva, imajući u vidu načela postavljena regulativom za izračun matematičke rezerve za osiguratelje života, izdane od strane Agencije za nadzor osiguranja. Rezerva osiguranja života izračunata je na temelju važećih premija upotrebom Zillmer metode, uzimajući u obzir stvarne troškove pribave, naplate i administrativne troškove kao i sva zajamčena primanja i već objavljene i predložene bonuse. Usvojena je metoda prospektivne procjene neto premija za izračun matematičke rezerve. Grupa koristi punu Zillmer stopu od 3,5% u godini nastanka polise. Primijenjena Zillmer stopa je unutar ograničenja propisanih od strane Agencije za nadzor osiguranja.

Rezerva se inicijalno mjeri korištenjem pretpostavki korištenih za izračun odgovarajućih premija i ostaje nepromijenjena, osim u slučaju nastanka neadekvatnosti obaveze.

Test adekvatnosti obaveza („LAT“) provodi se na svaki datum izvještavanja od strane aktuara Grupe koristeći tekuće procjene budućih novčanih tokova po ugovorima o osiguranju (molimo pogledajte računovodstvenu politiku 1.7). Ako te procjene pokažu da je neto knjigovodstvena vrijednost rezerve nedovoljna obzirom na procijenjene buduće novčane tokove, razlika se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti uz odgovarajuće povećanje rezerve osiguranja života.

(x) Štete

Štete proizašle iz osiguranja neživota

Nastale štete iz poslova osiguranja neživota sastoje se od šteta i troškova obrade šteta plaćenih tokom finansijske godine zajedno s kretanjem rezervi za nelikvidirane štete.

Plaćene štete evidentiraju se u trenutku procesiranja štete i priznaju se (određuju) kao iznos koji će biti plaćen za namiru štete. Plaćene štete u osiguranju neživota povećavaju se za troškove obrade šteta.

Naplaćene štete nadoknadbive od trećih strana iskazane su kao ostali prihodi, a ne kao umanjenje isplaćenih šteta.

Rezerve šteta temeljem procjene pojedinačnih šteta i statističkih metoda čine rezerve Grupe za procijenjeni konačni trošak namire svih šteta nastalih, ali neisplaćenih do datuma izvještavanja, bilo da su prijavljene ili ne, zajedno s povezanim internim i eksternim troškovima obrade šteta i prikladnom marginom opreznosti. Neisplaćene štete se ocjenjuju pregledavanjem pojedinačnih šteta te formiranjem rezerve za neprijavljene nastale štete, koje su rezultat internih i eksternih predvidivih događaja, poput promjena u proceduri obrade šteta, inflacije, sudskih trendova, zakonodavnih promjena i povijesnog iskustva i trendova.

Predviđene naknade od reosiguranja i procjene povrata od regresa, objavljene su kao zasebna imovina. Reosiguranje i drugi povrati procjenjuju se na sličan način kao i procjena rezervi šteta.

Pri poslovima osiguranja od auto-odgovornosti, dio šteta isplaćuje se u obliku anuiteta. Rezerva za takve štete formirana je po sadašnjoj vrijednosti očekivanih isplata tokom čitavog perioda trajanja prava oštećenika po diskontnoj stopi od 2,5%. S iznimkom anuiteta, Grupa ne diskontira rezerve za nepodmirene štete.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(x) Štete (nastavak)

Premda Uprava smatra da je bruto rezerva za štete i povezane povrate od reosiguranja iskazana u odgovarajućem iznosu na temelju njima trenutno raspoloživih informacija i događaja, konačna obaveza će varirati kao rezultat naknadnih informacija i događaja i može rezultirati značajnim korekcijama rezerviranih iznosa. Ovo se dalje opisuje u bilješci 1.6.

Štete iz poslova životnog osiguranja

Štete iz poslova životnog osiguranja reflektiraju troškove svih šteta tokom godine, uključujući bonuse osiguranicima alocirane u očekivanju objave bonusa.

(y) Reosiguranje

Potraživanja po osnovu ugovora o reosiguranju procjenjuju se za umanjenje vrijednosti na svaki datum izvještavanja. Pretpostavlja se da je takva imovina umanjene vrijednosti onda kada postoje objektivni dokazi, da kao rezultat događaja nastalih nakon početnog priznavanja, Grupa možda neće naplatiti sve dospjele iznose te da događaj ima mjerljivi uticaj na iznose koje će Grupa primiti od reosiguravatelja.

Grupa cedira reosiguranje u sklopu redovnog poslovanja sa svrhom ograničavanja njegovog neto potencijalnog gubitka kroz diverzifikaciju rizika. Ugovori o reosiguranju ne lišavaju Grupu njezine izravne obaveze prema osiguranicima.

Cedirane premije i nadoknadi iznosi prezentirani su u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti i izvještaju o finansijskom položaju na bruto principu.

Samo se ugovori iz kojih proizlazi značajan prijenos rizika osiguranja računovodstveno evidentiraju kao ugovori o reosiguranju. Iznosi naplativi po takvim ugovorima priznaju se u istoj godini kao i povezana šteta. Ugovori koji ne prenose značajan rizik osiguranja (tj. finansijsko reosiguranje), računovodstveno se evidentiraju kao depoziti. Na datum izvještavanja, Grupa nije imala takvih ugovora.

Imovina iz posla reosiguranja uključuje iznose potraživanja od društava za reosiguranje za cedirane obaveze iz osiguranja. Iznosi naplativi od reosiguravatelja su procijenjeni na način konzistentan s rezervama za štete ili štete isplaćene po osnovi reosigurane polise. Imovina iz posla reosiguranja sadrži stvarne ili procijenjene iznose koji su, na osnovi ugovora o reosiguranju, naplativi od reosiguravatelja u vezi s tehničkim rezervama. Imovina iz poslova reosiguranja vezana uz tehničke rezerve formira se na temelju uslova ugovora o reosiguranju i vrednuje na istoj osnovi kao i povezane reosigurane obaveze.

Provizija reosiguranja

Provizija reosiguranja uključuje provizije koje su primljene ili se potražuju od reosiguratelja temeljene na ugovorima o reosiguranju.

(z) Obaveze i povezana imovina testa adekvatnosti obaveza

Ugovori o osiguranju i ugovori s obilježjima diskrecione participacije testiraju se radi utvrđivanja adekvatnosti diskontiranjem tekućih procjena svih budućih ugovornih novčanih tokova i uspoređujući taj iznos s neto knjigovodstvenom vrijednosti obaveza umanjenih za odgođene troškove pribave. Gdje se utvrdi nedostatak obaveza, formira se dodatna rezerva i Grupa priznaje gubitak u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

MSFI 4 zahtjeva test adekvatnosti obaveza nastalih iz ugovora osiguranja. Grupa procjenjuje na svaki datum izvještaja jesu li iskazane obaveze za osiguranje adekvatne, koristeći sadašnje procjene budućih novčanih tokova po svim svojim ugovorima o osiguranju. Ako navedena procjena pokaže da je knjigovodstvena vrijednost obaveza iz osiguranja (uvećana za povezane razgraničene troškove pribave) nedovoljna u odnosu na procijenjene buduće novčane tokove, cjelokupni manjak priznaje se na teret dobiti ili gubitka. Procjene budućih novčanih tokova temelje se na realnim aktuarskim pretpostavkama uzimajući u obzir iskustvo o nastanku šteta, najnovije demografske tablice, aspekte smrtnosti, pobolijevanja, povrata na ulaganja, troškova i inflacije.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(aa) Potraživanja i obaveze iz osiguranja

Potraživanja i obaveze iz osiguranja računovodstveno se vode u skladu s MSFI 4. Potraživanja i obaveze iz osiguranja uključuju potraživanja i obaveze koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i reosiguranju koje je Grupa sklopila. Premije životnih osiguranja priznaju se na gotovinskoj osnovi.

1.4 Računovodstvene procjene i prosudbe

Ove objave nadopunjuju bilješku o upravljanju finansijskim rizicima (bilješka 1.40) i bilješku o upravljanju rizikom osiguranja (bilješka 1.5).

Grupa donosi procjene i pretpostavke vezane uz budućnost. Takve računovodstvene pretpostavke i procjene, po definiciji, će rijetko odgovarati stvarnim rezultatima. Procjene i pretpostavke koje nose znatan rizik mogućih značajnih usklada knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u sljedećoj poslovnoj godini, opisane su u nastavku.

1.4.1 Glavni izvori neizvjesnosti vezani za procjene

Gubici od umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja

Potreba za umanjenjem vrijednosti imovine koja se vodi po amortiziranom trošku procjenjuje se kako je opisano u računovodstvenoj politici 1.3 (i) o umanjenju vrijednosti finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti za pojedinačne izloženosti u ukupnim gubicima od umanjenja vrijednosti temelji se na najboljoj procjeni posloводства o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih primitaka. Pri procjeni tih novčanih primitaka, posloводство procjenjuje finansijski položaj dužnika i neto prodajnu vrijednost instrumenata osiguranja.

Umanjenje vrijednosti potraživanja iz poslova osiguranja

Potraživanja iz poslova osiguranja procjenjuju se na svaki datum izvještavanja da bi se vidjelo postoje li naznake umanjenja vrijednosti, na osnovi procjene vjerojatnosti da će se nadoknaditi knjigovodstvena vrijednost imovine. Svako se potraživanje zasebno procjenjuje na osnovi očekivanog datuma i iznosa naplate te eventualnih instrumenata osiguranja. Uprava smatra da su potraživanja iz poslova osiguranja na datum izvještavanja iskazana po njihovoj nadoknadivoj vrijednosti.

Utvrđivanje fer vrijednosti

Utvrđivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji tržišna cijena zahtjeva korištenje metoda vrednovanja koje su opisane u računovodstvenoj politici 1.3 (i). Za finansijske instrumente s kojima se rijetko trguje i koji imaju netransparentnu cijenu, fer vrijednost je manje objektivna i zahtjeva različit stupanj prosudbe ovisno o likvidnosti, koncentraciji, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnim pretpostavkama i ostalim rizicima koji utječu na pojedini instrument.

Neizvjesnost procjena vezana uz formiranje rezerva

Najznačajnije procjene vezane uz finansijske izvještaje Grupe odnose se na formiranje rezervi. Grupa ima relativno konzervativan pristup formiranju rezervi i primjenjuje propise Agencije za nadzor osiguranja. Grupa zapošljava dva ovlaštena aktuara.

Politika Grupe je da formira rezerve za rizike koji nisu istekli, a koji se odnose na poslove neživotnih osiguranja kada postoji vjerovatnost da iznos šteta, odgođenih troškova pribave i administrativnih troškova koji nastanu nakon kraja finansijske godine, a koji se odnose na ugovore zaključene prije kraja godine, bude veći od iznosa nezarađenih premija od tih ugovora. Osnovne pretpostavke korištene pri izračunu rezerve životnih osiguranja su prikazane u bilješci 1.6. Upravljanje rizikom osiguranja je detaljno opisano u bilješci 1.5, dok su rezerve za ugovore o osiguranju analizirane u bilješci 1.22.

1.4 Računovodstvene procjene i prosudbe (nastavak)

1.4.1 Glavni izvori neizvjesnosti vezani za procjene (nastavak)

Razgraničeni troškovi pribave

Razgraničeni troškovi pribave procjenjuju se na svaki datum izvještavanja za poslove neživotnih osiguranja usporedbom rezervi za prijenosne premije sa bruto premijama policiranim tokom godine, razgraničavajući odgovarajući dio troškova pribave. Izračun se temelji na pretpostavkama Grupe o raspodjeli troškova pribave kroz vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, zbog kojih su nastali. Uprava smatra da su razgraničeni troškovi pribave u cijelosti nadoknadiivi tijekom preostalog razdoblja trajanja ugovora o osiguranju koji su na snazi na datum izvještavanja.

Porez

Grupa formira poreznu obavezu u skladu s poreznim zakonima Federacije Bosne i Hercegovine. Porezna prijava podložna je odobravanju od strane poreznih vlasti koje imaju pravo naknadno pregledati poslovne knjige poreznog obveznika.

Regulatorni zahtjevi

Agencija za nadzor osiguranja ovlaštena je da vrši inspekcije poslovanja Društva i zahtijeva izmjene knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, u skladu sa odgovarajućom regulativom.

Uzajamne obaveze

Grupa ima obavezu prema Zaštitnom fondu osiguranja vezano za udio Grupe u štetama autoodgovornosti koje uzrokuju nepoznata ili neosigurana vozila. Osim toga, Grupa je, kao i ostali sudionici na tržištu osiguranja autoodgovornosti, odgovorna za dio nepodmirenih šteta autoodgovornosti u slučaju likvidacije bilo kojeg društva za osiguranje u skladu sa Zakonom o osiguranju u privatnom osiguranju. Uprava Društva smatra da na datum izvještavanja to ne predstavlja značajan rizik.

Umanjenje vrijednosti goodwilla

Potreba za umanjem vrijednosti goodwilla procjenju se kako je opisano u računovodstvenoj politici 1.3. (e).

Umanjenje vrijednosti goodwilla temelji se na najboljoj procjeni rukovodstva o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčenih primitaka nastalih korištenjem jedinica na koje se je predhodno rasporedio goodwill.

Umanjenje vrijednosti ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica

Umanjenje vrijednosti ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica temelji se na najboljoj procjeni rukovodstva o nadoknativom iznosu podružnica i pridruženih pravnih lica. Nadoknadiivi iznos predstavlja viši iznos od fer neto prodajne vrijednosti i vrijednosti u upotrebi.

1.4 Računovodstvene procjene i prosudbe (nastavak)

1.4.2 Ključne računovodstvene prosudbe u primjeni računovodstvenih politika Grupe

Ključne računovodstvene prosudbe u primjeni računovodstvenih politika Grupe uključuju:

Klasifikacija finansijske imovine i obaveza

Računovodstvene politike Grupe predstavljaju okvir po kojem se imovina i obaveze inicijalno raspoređuju u različite računovodstvene kategorije u određenim okolnostima. Ulaganja koja se drže do dospijeha mogu se klasificirati u tu Grupu samo ako Grupa ima namjeru i mogućnost držati ta ulaganja do dospijeha.

Klasifikacija proizvoda

Za računovodstvenu politiku o klasifikaciji ugovora kao ugovora o osiguranju ili ugovora o ulaganju molimo pogledajte bilješku 1.3 (s). Na datum izvještavanja Grupa nije imala osigurateljskih proizvoda koji bi se tretirali kao ugovori o ulaganju.

Klasifikacija nekretnina

Grupa klasificira sve nekretnine koje ne služe obavljanju vlastite djelatnosti nego se drži za iznajmljivanje kao ulaganja u nekretnine.

Alokacija indirektnih troškova između života i neživota

Alokacija troškova na segmente života i neživota je opisana u računovodstvenoj politici 1.3 (p).

Procijenjeni korisni vijek upotrebe opreme i nematerijalne imovine

Grupa nastavlja koristiti određenu opremu te nematerijalnu imovinu koje je u potpunosti amortizovana. Stope amortizacije su inicijalno određene temeljem najbolje procjene korisnog vijeka upotrebe ove imovine. Rukovodstvo vjeruje da je to prikladno, budući da će Grupa uskoro prestati s upotrebom ove imovine.

1.5 Upravljanje rizikom osiguranja

Grupa je izložena riziku osiguranja koji proizlazi iz široke ponude proizvoda osiguranja života i neživota: sudjelujućih tradicionalnih proizvoda života i glavnih skupina neživotnih osiguranja (osiguranja motornih vozila, imovine, transporta, odgovornosti, nezgode i zdravstvenog osiguranja).

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik rezervi. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervi u odnosu na obaveze iz osiguranja i kapitalnu osnovu.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezerve predstavlja rizik da je iznos tehničkih rezervi krivo procijenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

Rizik pribave neživota također uključuje rizik katastrofe, koji proizlazi iz izvanrednih događaja koji nisu u dovoljnoj mjeri pokriveni premijskim rizikom ili rizikom rezerve. Rizik pribave osiguranja života uključuje biometrijski rizik (koji uključuje smrtnost, dugovječnost, rizik pobolijevanja i invalidnosti) i rizik odustajanja. Rizik odustajanja predstavlja veću ili manju stopu odustajanja od polisa, prekida osiguranja, promjena u statusu kapitalizacije (prestanak plaćanja premije) i otkupa.

Upravljanje rizicima

Grupa upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanjem reosiguranjem.

Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfelj i temelji se na velikom portfelju sličnih rizika tokom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata.

Grupa reosigurava dio rizika koje pribavlja kako bi kontroliralo izloženost gubicima i zaštitilo kapitalnu osnovu. Grupa kupuje kombinaciju proporcionalnih (imovina, transport, putnička i zdravstvena osiguranja, i osiguranje života) i neproporcionalnih ugovora o reosiguranju (auto odgovornost, transport, osiguranje katastrofa) kako bi smanjila neto izloženost. Za akumulaciju neto imovinskih gubitaka koji proizlaze iz jednog događaja, reosigurateljno pokriva za rizik katastrofe pokriva prvih 60 miliona EUR-a iznad 0,5 miliona EUR-a.

Adekvatnost obaveza se procjenjuje uzevši u obzir odgovarajuću imovinu, promjene u kamatnim stopama i kursovima valuta i razvoj smrtnosti, pobolijevanja, učestalosti i iznosima šteta u neživotu, odustajanjima i troškovima kao i općim uslovima na tržištu. Posebna pozornost posvećuje se adekvatnosti obaveza iz poslova životnog osiguranja.

Za detaljan opis testa adekvatnosti obaveza molimo pogledajte bilješku 1.7.

Koncentracija rizika osiguranja

Ključni aspekt rizika osiguranja kojem je Grupa izložena je stupanj koncentracije rizika osiguranja koji određuje stupanj do koga određeni događaj ili serija događaja mogu uticati na obaveze Grupe. Važan aspekt koncentracije rizika osiguranja je da može proizaći iz akumulacije rizika kroz različite vrste osiguranja.

Koncentracija rizika može proizaći iz rijetkih događaja s velikim posljedicama kao što su prirodne katastrofe, u situacijama kada je Grupa izložena neočekivanim promjenama u trendovima, na primjer, neočekivane promjene u ljudskoj smrtnosti ili u ponašanju osiguranika; ili kada značajni sudski ili regulatorni rizici mogu prouzrokovati velike pojedinačne gubitke, ili imati uticaj koji se širi na veliki broj ugovora.

1.5 Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Neživotno osiguranje

U okviru neživotnog osiguranja, Uprava vjeruje da Grupa nema značajne koncentracije izloženosti grupi ugovarača osiguranja mjereno socijalnim, profesionalnim, starosnim i sličnim kriterijima.

Najveća vjerovatnoća značajnih gubitaka za Grupu proističe iz katastrofalnih dešavanja kao što su oluja, poplava ili zemljotres. Tehnike i pretpostavke koje Društvo koristi za računanje ovih rizika su slijedeće:

- Mjerenje geografske akumulacije.
- Procjena vjerovatne maksimalne štete.
- Reosiguranje.

Životno osiguranje

Za ugovore o životnom osiguranju koji pokrivaju smrt osiguarnika ne postoji znatna geografska koncentracija rizika, iako koncentracija osigurane sume može uticati na omjer isplate osiguranja na nivou portfelja.

Tablice za dugoročne ugovore o osiguranju prikazane u nastavku, daju pregled koncentracije rizika temeljenu na pet skupina ugovora grupiranih po osiguranim koristima za svaki osigurani život.

Osigurana suma po osiguraniku na dan 31. decembra 2014. godine

KM	Ukupno osigurana suma			
	Prije reosiguranja		Poslije reosiguranja	
	'000 KM		'000 KM	
<1.500	1.865	1,16%	375	0,36%
1.500-5.000	11.650	7,23%	7.400	7,07%
5.001-10.000	31.672	19,65%	22.946	21,94%
10.001-20.000	34.653	21,50%	28.500	27,25%
20.001-40.000	50.891	31,57%	39.834	38,08%
>40.001	30.454	18,89%	5.550	5,31%
Stanje na dan 31. decembra 2014.	161.185	100,00%	104.605	100,00%

Osigurana suma po osiguraniku na dan 31. decembra 2015. godine

KM	Ukupno osigurana suma			
	Prije reosiguranja		Poslije reosiguranja	
	'000 KM		'000 KM	
<1.500	3.390	1,2%	3.390	1,4%
1.500-5.000	17.635	6,1%	17.635	7,3%
5.001-10.000	48.503	16,8%	48.503	20,1%
10.001-20.000	69.642	24,1%	69.642	28,9%
20.001-40.000	84.600	29,3%	69.372	28,8%
>40.001	65.372	22,6%	32.686	13,5%
Stanje na dan 31. decembra 2015.	289.142	100,00%	241.228	100,00%

1.6 Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja

Neživotno osiguranje

Na datum izvještavanja formira se rezerva za procijenjeni konačni trošak podmirenja svih nastalih šteta koje proizlaze iz događaja nastalih do toga datuma, bilo da su prijavljene ili ne, zajedno s odgovarajućim troškovima obrade šteta, umanjeno za već isplaćene iznose.

Obaveza za prijavljene a nelikvidirane štete (RBNS) je procijenjena posebno za svaku pojedinačnu štetu uzevši u obzir okolnosti, dostupne informacije od procjenitelja i povijesne dokaze o iznosima sličnih šteta. Pojedinačne štete se redovno pregledavaju i rezerva se redovno ažurira kada se pojave nove informacije.

Procjena rezerve za nastale, a neprijavljene štete (IBNR) je općenito podložna većem stupnju neizvjesnosti, nego rezerva za prijavljene štete. IBNR rezervu pretežno procjenjuju aktuari Grupe koristeći statističke metode propisane od strane Agencije za nadzor osiguranja.

Ključne metode procjene rezerve za nastale, a neprijavljene štete, koje se nisu mijenjale u odnosu na prošlu godinu, su:

- metoda ulančanih ljestvica, koja koristi istorijske podatke kako bi se procijenili plaćeni i nastali dijelovi šteta od ukupnog troška šteta, za određene proizvode (auto odgovornost, kasko, nezgoda i odgovornost);
- metoda procijenjenog iznosa štete, koja koristi iskustvo Grupe s pojedinačnim iznosima šteta i koja se koristi za sva ostala osiguranja osim osiguranja od auto odgovornosti, kaska, osiguranja nezgode i odgovornosti.

U mjeri u kojoj ove metode koriste historijski razvoj šteta, pretpostavlja se da će se historijski uzorak razvoja šteta ponoviti i u budućnosti. Postoje razlozi zašto ovo možda ne bude slučaj, koji su u mjeri u kojoj se mogu utvrditi, uzeti u obzir na način da su metode procjene modificirane. Takvi razlozi uključuju:

- ekonomske, pravne, političke i društvene trendove (koji uzrokuju različit nivo inflacije u odnosu na očekivani);
- promjene u kombinaciji vrsta ugovora o osiguranju koji se pribavljaju;
- nasumične varijacije, uključujući uticaj velikih gubitaka.

IBNR rezerve su inicijalno procijenjene u bruto iznosu i radi se poseban izračun kako bi se procijenio udjel reosiguranja.

Pretpostavke koje imaju najveći uticaj na mjerenje obaveza neživota su sljedeće:

Očekivana kvota šteta

Očekivana kvota šteta predstavlja kvotu očekivanih nastalih šteta u odnosu na zarađene premije.

Diskontiranje

Uz iznimku anuiteta, rezerve neživota se ne diskontiraju. Anuitetne štete u autoodgovornosti se diskontiraju po stopi od 2,5%.

1.6 Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja (nastavak)

Životno osiguranje

Matematička rezerva se računa neto prospektivnom metodom koristeći iste statističke podatke i kamatne stope koje se koriste kod izračuna tarifa (u skladu s odgovarajućom domaćom regulativom), ukoliko smjernice izdane od Agencije za nadzor osiguranja ne nalažu drugačije, osim kod proizvoda sa oznakom ST-1997 kod koga je različita stopa. Pretpostavke koje se odnose na izračun tarife su određene na početku trajanja polise i ostaju važiti do isteka obaveza. Polise životnog osiguranja vezane su uz EUR, što je uobičajena tržišna praksa. Očekuje se da će se vezanost KM i EUR nastaviti.

Garantovana tehnička kamatna stopa u polisama osiguranja je 3,25%, odnosno 4% ili 2,55%.

Osnovne pretpostavke korištene u izračunu značajnih komponenti matematičke rezerve su navedene u bilješci 1.22 (i)

Grupa je izabrala korištenje tablica smrtnosti stanovništva, kako je prikazano u bilješci 1.22 (i).

Tokom 2015. godine nije bilo značajnijih promjena u pretpostavkama koje se koriste za mjerenje imovine i obaveza iz poslova životnih osiguranja.

Diskrecioni bonusi osiguranicima

Osiguranici ili korisnici polisa osiguranja mješovitog osiguranja (Z-MES-10, Z-MES-20, Z-MES-1E), (Z-KBI-10, Z-KBI-20, Z-MEK -10(Kapitalsko), ST-1997 mješovito osiguranje zaključeno prema starim cjenicima), osiguranja od kritičnih bolesti (Z-KBI-10, Z-KBI-20), stipendijskog (Z-STI-10, Z-STI-20, Z-STI-1E), miraznog osiguranja (Z-DOT-10, Z-DOT-20, Z-DOT-1E) imaju pravo na udio u dobiti Društva ostvaren upravljanjem sredstvima životnog osiguranja. Udio u dobiti se računa 31. decembra svake godine a pravo na isplatu se stiče po isteku druge, odnosno treće godine osiguranja. U slučaju doživljenja, udio u dobiti se isplaćuje zajedno s osiguranom iznosom. U slučaju smrti odnosno otkupa, Grupa plaća osigurani iznos i udio u dobiti koji je do tada obračunat. Grupa rezerviše iznose diskrecionih bonusa alociranih osiguranicima unutar rezerve životnog osiguranja.

1.7 Test adekvatnosti obaveza i osjetljivost testa na adekvatnost obaveza na promjene u značajnim varijablama

1.7.1 Test adekvatnosti obaveza

Životno osiguranje

Matematička rezerva se računa neto prospektivnom metodom koristeći iste statističke podatke i kamatne stope koje se koriste kod izračuna tarifa (u skladu s odgovarajućom domaćom regulativom), ukoliko smjernice izdane od Agencije za nadzor osiguranja ne nalažu drugačije, osim kod proizvoda sa oznakom ST-1997 kod koga je različita stopa. Pretpostavke koje se odnose na izračun tarife su određene na početku trajanja polise i ostaju važiti do isteka obaveza. Polise životnog osiguranja vezane su uz EUR, što je uobičajena tržišna praksa. Očekuje se da će se vezanost KM i EUR nastaviti.

Garantovana tehnička kamatna stopa u polisama osiguranja je 3,25%, odnosno 4% ili 2,5%.

Osnovne pretpostavke korištene u izračunu značajnih komponenti matematičke rezerve su navedene u bilješci 1.22 (i)

Grupa je izabrala korištenje tablica smrtnosti stanovništva, kako je prikazano u bilješci 1.22 (i).

Tokom 2015.godine nije bilo značajnijih promjena u pretpostavkama koje se koriste za mjerenje imovine i obaveza iz poslova životnih osiguranja.

Diskrecioni bonusi osiguranicima

Osiguranici ili korisnici polisa osiguranja mješovitog osiguranja (Z-MES-10, Z-MES-20, Z-MES-1E), (Z-KBI-10, Z-KBI-20, Z-MEK -10(Kapitalsko), ST-1997 mješovito osiguranje zaključeno prema starim cjenicima), osiguranja od kritičnih bolesti (Z-KBI-10, Z-KBI-20), stipendijskog (Z-STI-10, Z-STI-20, Z-STI-1E), miraznog osiguranja (Z-DOT-10, Z-DOT-20, Z-DOT-1E) imaju pravo na udio u dobiti Društva ostvaren upravljanjem sredstvima životnog osiguranja. Udio u dobiti se računa 31. decembra svake godine a pravo na islatu se stiče po isteku druge, odnosno treće godine osiguranja. U slučaju doživljenja, udio u dobiti se isplaćuje zajedno s osiguranom iznosom. U slučaju smrti odnosno otkupa, Grupa plaća osigurani iznos i udio u dobiti koji je do tada obračunat. Grupa rezerviše iznose diskrecionih bonusa alociranih osiguranicima unutar rezerve životnog osiguranja.

1.7 Test adekvatnosti obaveza i osjetljivost testa na adekvatnost obaveza na promjene u značajnim varijablama (nastavak)

1.7.1 Test adekvatnosti obaveza (nastavak)

Životno osiguranje

Matematička rezerva se testira na svaki datum izvještavanja u odnosu na izračun budućih novčanih tokova koristeći eksplicitne i konzistentne pretpostavke svih faktora – budućih premija, smrtnosti, pobolijevanja, rezultata ulaganja, isteka, otkupa, garancija, bonusa osiguranicima, troškova i iskorištavanja opcija koje su na raspolaganju osiguranicima. Za tu svrhu Grupa koristi izračun sadašnje vrijednosti budućih profita („SVBP“) koji je dio izračuna ugrađene vrijednosti životnog portfelja, koje potpisuje i odobrava matično društvo.

Test adekvatnosti obaveza rađen je samo za tradicionalne linije proizvoda i osnovne pretpostavke su:

Segmentacija

Grupa segmentira proizvode u nekoliko homogenih skupina prema karakteristikama individualnih proizvoda:

- Novi tradicionalni proizvodi životnog osiguranja sa uključenom dobiti

Svaka se grupa zasebno testira za adekvatnost obaveza. Neadekvatnost obaveza u pojedinoj grupi može se nadoknaditi viškom rezervi iz drugih grupa u slučaju da proizvodi pripadaju istoj vrsti.

Neto sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova izračunata na temelju dolje opisanih pretpostavki se uspoređuje s obavezama iz osiguranja, za svaku grupu proizvoda zasebno. Ako ta usporedba pokazuje da je knjigovodstvena vrijednost obaveza iz osiguranja nedovoljna uzevši u obzir procijenjene novčane tokove, cjelokupni nedostatak se priznaje kroz dobit ili gubitak priznavanjem dodatne obaveze.

Smrtnost i pobolijevanje

Smrtnost i pobolijevanje se obično temelje na podacima objavljenim od strane Svjetske Zdravstvene Organizacije (SZO) i usklađuju na temelju statističkih analiza iskustva smrtnosti za Grupu.

Mortalitetne tablice koje pružaju najbolju procjenu smrtnosti su izvedene iz Slovenije, s tim da se u obzir uzimaju odnos između smrtnosti populacije u Sloveniji i Bosni procijenjen od strane SZO. Mortaritetne tablice se dobiju kao zbroj vjerovatnoća smrti i dijagnoza kritičnih bolesti u Bosni i Hercegovini određenih od strane Munich Re.

Postojanost

Pretpostavke o istecima i otkupima temelje se na prošlom iskustvu Grupe sa policama osiguranja (podijeljeno po vrsti i trajanju polisa). Grupa redovno ispituje i po potrebi izmjenjuje stope postojanosti po vrstama i trajanju polisa.

Troškovi

Pretpostavke o budućim troškovima obnove i održavanja pojedine polise uključene u test adekvatnosti obaveza izvede se iz istorijskog iskustva Grupe. Za buduća razdoblja novčani tokovi za troškove uvećani su za faktor jednak procjeni buduće stope inflacije od 1,9% (s tim da je sadašnji portfolio mali, ne očekuje se brzi rast budućih troškova po polisi): troškovi obnove za aktivne i uplaćene polise od 23,08 KM godišnje po polisi, trošak obrade štete 39,12 KM po šteti i 12,23 % za priključna osiguranja, trošak upravljanja fondom investicija životnog osiguranja od 0,21% prosječne matematičke rezerve. Troškovi po polisi ne sadrže troškove priključne nezgode, koji su iskazani sumarno.

1.7 Test adekvatnosti obaveza i osjetljivost testa na adekvatnost obaveza na promjene u značajnim varijablama (nastavak)

1.7.1 Test adekvatnosti obaveza (nastavak)

Očekivani povrat od investicija i diskontna stopa

Budući povrati od investicija su izračunati koristeći nerizičnu kamatnu stopu Europske Centralne Banke.

Raspodjela dobiti

Grupa uzima u obzir buduće diskrecione bonuse, izračunate kao fiksni postotak od viška nerizične kamatne stope iznad garantirane tehničke kamatne stope po pojedinačnim polisama. Primijenjeni postotak od 0,25% ,odnosno 1% za nove polise je u skladu s tekućom poslovnom praksom Grupe vezanom za alokaciju bonusa.

Neživotno osiguranje

Za razliku od životnog osiguranja, obaveze is osiguranja neživota se računaju koristeći tekuće (ne povijesne) pretpostavke.

Test adekvatnosti obaveza za neživotna osiguranja je ograničen na neistekli dio postojećih ugovora. Očekivana vrijednost šteta i troškova koji se mogu pripisati neisteklim ugovorima važećim na datum bilansa uspoređuje se s nezarađenim premijama po tim polisama nakon odbitka odgođenih troškova provizije. Očekivani novčani tokovi vezani za štete i troškove se procjenjuju na temelju iskustva tokom proteklog razdoblja ugovora o osiguranju i usklađuju za značajne pojedinačne gubitke za koje se ne očekuje da će se ponoviti.

Test se provodi po grupama proizvoda koji imaju sličan profil rizika.

Na dan 31. decembra 2015. godine kao rezultat testa adekvatnosti obaveza Društvo je rezervisalo 341 hiljada KM koje su iskazane u okviru rezervi za neistekle rizike.

1.7.2 Osjetljivost testa adekvatnosti obaveza na promjene u značajnim varijablama

Dobit ili gubitak i obaveze iz poslova osiguranja su uglavnom osjetljive na promjene u smrtnosti, stopi odustajanja, stopi troškova i diskontnoj stopi koje su procijenjene za potrebe izračuna adekvatnosti obaveza tokom testa adekvatnosti obaveza.

Društvo je procijenilo utjecaj procjene u ključnim varijablama koje imaju značajan utjecaj na test adekvatnosti obaveza na kraju godine.

Životna osiguranja

Test adekvatnosti obaveza - modeliran '000 KM

Base run („početna vrijednost“)	15.916
Kamatna stopa (diskontiranje i prinos od ulaganja) +0,5%	(456)
Kamatna stopa (diskontiranje i prinos od ulaganja) -0,5%	508
Smrtnost +10%	96
Troškovi održavanja polica +10%	173

1.7 Test adekvatnosti obaveza i osjetljivost testa na adekvatnost obaveza na promjene u značajnim varijablama (nastavak)

1.7.2 Osjetljivost testa adekvatnosti obaveza na promjene u značajnim varijablama (nastavak)

Modelirani portfolio predstavlja 96% matematičke rezerve (15.916 hiljada KM) modelirane rezerve životnih osiguranja). Ostatak portfolia nije modeliran.

Base run („početna vrijednost“) predstavlja buduće novčane tokove testa adekvatnosti obaveza izračunate koristeći pretpostavke opisane u bilješci 1.7.1.

Promjene u varijablama predstavljaju razumne moguće promjene koje bi da su se dogodile utjecale na značajnu promjenu osigurateljnih obaveza na datum izvještavanja. Razumne moguće promjene ne predstavljaju očekivane promjene u varijablama niti najgori mogući scenarij.

Analiza je pripremljena za promjenu u varijabli bez promjene u ostalim pretpostavkama i zanemaruje promjenu vrijednosti odgovarajuće imovine.

Osjetljivost je izračunata za nepovoljno kretanje, dakle osjetljivost na promjene u smrtnosti je izračunata za utjecaj povećanja u smrtnosti za proizvode životnih osiguranja za 10% na buduće novčane tokove testa adekvatnosti obaveza, osjetljivost na promjene u stopama troškova je izračunata za utjecaj porasta od 10% u troškovima održavanja polica na buduće novčane tokove testa adekvatnosti obaveza.

Osjetljivost je izračunata za nepovoljno kretanje, stoga je osjetljivost na promjene u smrtnosti izračunata procjenjujući efekat 10% porasta smrtnosti za životna osiguranja na LAT buduće novčane tokove. Osjetljivost na promjene u stopi troškova izračunata je procjenjujući 10% povećanja politike troškova održavanja na LAT buduće novčane tokove.

Dobit i gubitak i obaveze iz poslova osiguranja (kako pokazuju budući novčani tokovi) su najviše pod utjecajem povećanja kamatnih stopa i povećanja troškova održavanja polica. Zbog toga je promjena u prinosu od ulaganja procijenjena u oba smjera.

Neživotna osiguranja

U neživotnim osiguranjima varijable koje bi imale najveći utjecaj na osigurateljne obaveze odnose se na sudske štete iz osiguranja automobilske odgovornosti. Obaveze vezane za sudske štete su osjetljive na promjene regulatornih, pravnih, političkih, ekonomskih i društvenih trendova. Uprava vjeruje da nije moguće sa sigurnošću praktično kvantificirati osjetljivost rezervi za poslove osiguranja neživota na promjene u ovim varijablama.

1.8 Odredbe i uslovi ugovora o osiguranju koji imaju značajan uticaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova

Ugovori neživotnog osiguranja

Grupa nudi različite vrste neživotnih osiguranja, uglavnom osiguranje motornih vozila, imovine, odgovornosti, transportno, putničkog zdravstvenog i osiguranje nezgode. Ugovori mogu biti zaključeni na fiksni period od godinu dana ili na trajnoj osnovi s tim da svaka strana ima opciju otkaza uz tromjesečni otkazni rok (ili 5 mjeseci otkazni rok za dugoročne ugovore zaključene na period duži od 5 godina). Grupa stoga ima mogućnost ponovne procjene cijene rizika u intervalima koji nisu duži od godine dana. Također ima mogućnost nametanja umanjivanja premije kao i odbijanja šteta koje proizlaze iz prijevara.

Buduće štete osiguranja su glavni izvor neizvjesnosti koji utječe na iznos i vrijeme budućih novčanih tokova.

Iznos plaćen po pojedinoj šteti je ograničen osiguranom svotom koja je utvrđena u polisi osiguranja.

Ostali značajni izvori neizvjesnosti vezani za neživotna osiguranja proizlaze iz regulative koja daje pravo vlasnicima polisa da prijave štetu prije stupanja na snagu zastare, koja nastupa 3 godine od saznanja osiguranika za štetu, ali ne kasnije od 5 godina od početka godine, nakon godine nastanka štete. Ova odredba je posebno značajna za trajnu invalidnost koja proizlazi iz osiguranja nezgode, zbog teškoća u procjeni razdoblja između nastanka štete i potvrde njenih trajnih efekata.

Karakteristike pojedinih vrsta osiguranja, ako se značajno razlikuju od gore navedenih, opisane su u nastavku.

Osiguranje motornih vozila

Portfelj osiguranja motornih vozila Grupe uključuje osiguranja autoodgovornosti i kasko osiguranje. Osiguranje autoodgovornosti pokriva tjelesne ozljede i imovinske štete u Federaciji BiH kao i štete uzrokovane u inozemstvu koje prouzrokuju osiguranici u sustavu Zelene karte.

Imovinske štete u automobilske odgovornosti i kasku se uglavnom prijavljuju i podmiruju nedugo nakon datuma nezgoda. Prijave i isplate vezane uz tjelesne ozljede, međutim, se teže procjenjuju i određuju se u dužem periodu. Takve štete mogu biti podmirene u obliku jednokratne isplate ili kao renta.

Iznos šteta vezanih za tjelesne ozljede i s njima vezanim gubicima zarada pod uticajem su odluka sudske prakse.

Autoodgovornost je regulisana Zakonom o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti. Tarife i minimalne svote osiguranja su regulirane zakonom. Osiguranici imaju pravo na bonus prilikom obnove polise ukoliko ispunjavaju određene uslove.

Kasko osiguranje predstavlja standardno osiguranje od štete; plaćene štete su ograničene osiguranim iznosom.

Osiguranje imovine

Osiguranje imovine dijeli se okvirno na industrijske i privatne rizike. Za industrijske rizike Grupa koristi tehnike upravljanja rizicima kako bi identificirala rizike i analizirala gubitke te surađuje s reosigurateljima. Privatni imovinski rizici sadrže standardna osiguranja građevina i stvari.

Štete se obično prijavljuju brzo i mogu likvidirati bez odgađanja.

1.8 Odredbe i uslovi ugovora o osiguranju koji imaju značajan uticaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova (nastavak)

Osiguranje odgovornosti

Pokriva sve vrste odgovornosti i uključuje komercijalnu odgovornost, odgovornost članova Uprave, djelatnika te profesionalnu odgovornost kao i osobnu odgovornost.

Dok se većina osiguranja od opće odgovornosti pribavlja na principu „prijavljene štete“ određena pokriva od osiguranja odgovornosti se osiguravaju na principu „nastanka“.

Osiguranje nezgode

Osiguranje nezgode se tradicionalno prodaje kao dodatak životnim osiguranjima ili autoodgovornosti prodavanim od strane Grupe.

Ugovori životnog osiguranja

Bonusi

Bonusi se dodjeljuju prema diskreciji Grupe i priznaju kada su predloženi i odobreni od strane Uprave u skladu s odgovarajućim zakonskim zahtjevima. Nakon što se alociraju osiguranicima, te nakon što skupština donese odluku o distribuciji dobiti iz životnog osiguranja nosiocima polisa bonusi postaju garantirani.

U tom slučaju, iznos koji predstavlja udjel korisnika u dobiti poslovanja životnim osiguranjima dodaju se matematičkoj rezervi. Iznos djelivog viška određuje se korištenjem metode doprinosa, i primjenjuje se na svaku polis osiguranja u omjeru u kome ona učestvuje u ukupnoj matematičkoj rezervi.

Premije

Premije za sve proizvode životnog osiguranja su vezane za EUR i mogu biti plative u redovnim ratama ili kao jednokratne premije na početku trajanja polise.

Osiguranje za slučaj smrti koje služi kao obezbjeđenje za date kredite banaka

Tradicionalno osiguranje za slučaj smrti uključuje rizik smrti. Polise sadrže opadajuću osiguranu sumu. Naknade u slučaju smrti plaćaju se samo ako osiguranik umre tokom trajanja polise osiguranja.

Osiguranje za slučaj smrti i doživljenja

Ovo su također tradicionalni proizvodi osiguranja života koji pružaju dugoročnu finansijsku zaštitu. Kapitalne polise osiguranja života za redovnu ili jednokratnu premiju pokrivaju rizik smrti, doživljenja, kritične bolesti i priključnu nezgodu.

Stipendijsko osiguranje

Ovi proizvodi se temelje na tradicionalnim rizicima životnog osiguranja. Ovo su također tradicionalni proizvodi životnog osiguranja koji pružaju dugoročnu finansijsku zaštitu. Premija se plaća u godišnim ili mjesečnim ratama i pokriva rizik smrti i doživljenja.

1.9 Ispravka prethodnog perioda

	<i>Bilješke</i>	Grupa	Grupa	Usklađenje	Grupa
		2015.	Ispravljeno	2014.	Objavljeno
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Aktiva					
Nekretnine i oprema	1.10	13.415	13.241	-	13.241
Ulaganja u nekretnine	1.11	949	980	-	980
Nematerijalna imovina					
- Goodwill	1.12	245	245	-	245
- Ostala nematerijalna imovina	1.14	83	149	-	149
Odgođeni troškovi pribave	1.13	1.248	1.226	-	1.226
Ulaganja u podružnice	1.15	-	-	-	-
Ulaganja u pridružena pravna lica	1.16	-	-	-	-
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	1.17	19.550	13.168	-	13.168
Zajmovi i potraživanja	1.17	34.742	40.524	-	40.524
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	1.18	6.607	7.482	-	7.482
Zalihe	1.19	578	602	-	602
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	1.20	9.010	11.490	-	11.490
Novac i novčani ekvivalenti	1.21	11.262	4.749	-	4.749
Ukupna aktiva		97.689	93.856	-	93.856
Obaveze					
Rezerve za ugovore o osiguranju	1.22	44.600	42.949	-	42.949
Rezervisanja za obaveze i troškove	1.23	1.276	1.309	-	1.309
Kratkoročni krediti		378	-	-	-
Odgođena poreska obaveza	1.24	438	368	-	368
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	1.25	5.100	4.892	860	4.032
Ukupne obaveze		51.792	49.518	860	48.658
Kapital i rezerve					
Dionički kapital	1.26	8.312	8.312	-	8.312
Zakonske i statutarne rezerve		21.246	21.246	-	21.246
Rezerva fer vrijednosti		3.938	3.315	-	3.315
Zadržana dobit		10.223	9.260	(544)	9.804
Ukupno kapital i rezerve koji pripadaju vlasnicima Društva		43.719	42.133	(544)	42.677
Manjinski interes		2.178	2.205	(316)	2.521
Ukupno kapital i rezerve		45.897	44.338	-	45.198
Ukupne obaveze, kapital i rezerve		97.689	93.856	-	93.856

Ispravka stavki bilansa stanja odnose se na slijedeću pogrešku iz prethodnog perioda:

Društvo Sarajevostan d.d. je tokom 2015. godine ustanovilo postojanje razlike sredstava na računima etažnih vlasnika zgrada pod upravljanjem, te je po utvrđivanju iznosa razlike nadoknadilo nedostajuća sredstva u iznosu od 860 hiljada KM na teret Društva Sarajevostan d.d. Ustanovljena razlika novčanih sredstava odnosi se na ranije periode. Za iznos od 860 hiljada KM Društvo je proknjižilo akumulirani

1.9 Ispravka prethodnog perioda (nastavak)

gubitak na dan 1. januar 2014. godine, te iskazalo ostale obaveze na osnovu naknadno utvrđene obaveze Sarajevostana d.d. Sarajevo da izvrši povrat sredstava na zajednički bankovni račun održavanja u skladu sa propisima nadležnog Ministarstva i vlastitim preračunom u prepravljenim izvještajima o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2014 i 1. januara 2014. godine s obzirom da se utvrđena greška odnosi na periode prije 1. januara 2014. godine.

1.9.1 Izvještavanje po segmentima

Konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju stanja po poslovnim segmentima na dan 31. decembra 2014. korigovano

	Neživot	Život	Stanice za tehnički pregled vozila	Održavanje zgrada	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Aktiva					
Nekretnine i oprema	2.712	-	4.291	6.238	13.241
Ulaganja u nekretnine	524	-	-	456	980
Nematerijalna imovina					
-Goodwill	245	-	-	-	245
- Ostala nematerijalna imovina	67	-	6	76	149
Odgođeni troškovi pribave	1.226	-	-	-	1.226
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	8.042	5.126	-	-	13.168
Zajmovi i potraživanja	23.553	16.911	45	15	40.524
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	7.482	-	-	-	7.482
Zalihe	115	-	272	215	602
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	10.000	211	203	1.076	11.490
Novac i novčani ekvivalenti	3.264	1.367	98	20	4.749
Ukupna aktiva	57.230	23.615	4.915	8.096	93.856
Obaveze					
Rezerve za ugovore o osiguranju	28.342	14.607	-	-	42.949
Uzeti zajmovi					
Rezervisanja za obaveze i troškove	1.136	15	43	115	1.309
Odgođena poreska obaveza	111	257	-	-	368
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	2.269	511	429	1.683	4.892
Ukupne obaveze	31.858	15.390	472	1.798	49.518
Kapital i rezerve					
Dionički kapital	5.196	3.116	-	-	8.312
Zakonske i statutorne rezerve	20.521	725	-	-	21.246
Revalorizovane rezerve	999	2.316	-	-	3.315
Zadržana dobit	7.320	1.940	-	-	9.260
Ukupno kapital i rezerve koji pripadaju dioničarima Društva	34.036	8.097	-	-	42.133
Manjinski interes	2.205	-	-	-	2.205
Ukupni kapital,rezerve i obaveze	68.099	23.487	472	938	93.856

1.9.1 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju po poslovnim segmentima na dan 31. decembra 2015.

	Neživot	Život	Stanice za tehnički pregled vozila	Održavanje zgrada	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Aktiva					
Nekretnine i oprema	2.551	-	4.784	6.080	13.415
Ulaganja u nekretnine	502	-	-	447	949
Nematerijalna imovina					
- Goodwill	245	-	-	-	245
- Ostala nematerijalna imovina	28	-	4	51	83
Odgođeni troškovi pribave	1.248	-	-	-	1.248
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	10.279	9.271	-	-	19.550
Zajmovi i potraživanja	21.883	12.843	12	4	34.742
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	6.607	-	-	-	6.607
Zalihe	122	6	242	208	578
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	7.224	242	192	1.352	9.010
Novac i novčani ekvivalenti	6.739	4.264	227	32	11.262
Ukupna aktiva	57.428	26.626	5.461	8.174	97.689
Obaveze					
Rezerve za ugovore o osiguranju	27.927	16.673	-	-	44.600
Rezervisanja za obaveze i troškove	1.049	19	83	125	1.276
Odgođena poreska obaveza	142	296	-	-	438
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze, kratkoročni krediti i odgođeni prihod	2.891	870	417	1.300	5.478
Ukupne obaveze	32.009	17.858	500	1.425	51.792
Kapital i rezerve					
Dionički kapital	5.196	3.116	-	-	8.312
Zakonske i statutorne rezerve	20.521	725	-	-	21.246
Revalorizovane rezerve	1.279	2.659	-	-	3.938
Zadržana dobit	7.986	2.237	-	-	10.223
Ukupno kapital i rezerve koji pripadaju dioničarima Društva	34.982	8.737	-	-	43.719
Manjinski interes	2.178	-	-	-	2.178
Ukupni kapital, rezerve i obaveze	69.169	26.595	500	1.425	97.689

1.9.1 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti po poslovnim segmentima za 2014. godinu

	Neživot '000 KM	Život '000 KM	Stanice za tehnički pregled vozila '000 KM	Održavanje zgrada '000 KM	Ukupno '000 KM
Zaračunate bruto premije	26.470	6.845	-	-	33.315
Premije predane u reosiguranje	(7.669)	(21)	-	-	(7.690)
Neto zaračunate premije	18.881	6.824	-	-	25.625
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija	403	(5)	-	-	398
Promjena pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja	(632)	(2)	-	-	(634)
Neto zarađene premije	18.572	6.817	-	-	25.389
Prihod od provizija i naknada	1.312	1	-	-	1.313
Finansijski prihod	1.919	720	-	88	2.727
Ostali poslovni prihodi	1.792	2	3.258	3.613	8.665
Neto poslovni prihodi	5.023	723	3.258	3.701	12.705
Ukupni prihodi	23.595	7.540	3.258	3.701	38.094
Nastale štete	(21.217)	(5.135)	-	-	(26.352)
Udio reosiguranja u nastalim štetama	9.007	-	-	-	9.007
Neto nastale štete	(12.210)	(5.135)	-	-	(17.345)
Troškovi pribave	(6.094)	(1.561)	-	-	(7.655)
Administrativni troškovi	(3.141)	(415)	(3.603)	(3.857)	(11.016)
Ostali poslovni rashodi	(1.231)	(3)	(339)	(121)	(1.694)
Finansijski troškovi	(130)	(98)	(1)	(33)	(262)
Neto operativni troškovi	(10.596)	(2.077)	(3.943)	(4.011)	(20.627)
Ukupno troškovi	(22.806)	(7.212)	(3.943)	(4.011)	(37.972)
Dobit prije poreza	789	328	(685)	(310)	122
Porez na dobit	(20)	(33)	(17)	(22)	(92)
Dobit razdoblja	769	295	(702)	(332)	30
Ostala sveobuhvatna dobit					
Promjena u fer vrijednost finansijske i movine raspoložive za prodaju	998	739	-	-	1.737
Promjena u odgođenoj poreznoj imovini	(100)	(74)	-	-	(174)
Ostala sveobuhvatna dobit	898	665	-	-	1.563
Ukupno sveobuhvatna dobit tekućeg razdoblja	1.667	960	(702)	(332)	1.593
Namjena: Vlasnicima Društva	1.667	960	(671)	(381)	1.575

1.9.1 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani izvještaj o svobuhvatnoj dobiti po poslovnim segmentima za 2015. godinu

	Neživot '000 KM	Život '000 KM	Stanice za tehnički pregled vozila '000 KM	Održavanje zgrada '000 KM	Ukupno '000 KM
Zaračunate bruto premije	28.540	7.934	-	-	36.474
Premije predane u reosiguranje	(7.392)	(32)	-	-	(7.424)
Neto zaračunate premije	21.148	7.902	-	-	29.050
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija	(952)	3	-	-	(949)
Promjena pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja	198	-	-	-	198
Neto zarađene premije	20.394	7.905	-	-	28.299
Prihod od provizija i naknada	1.080	2	-	-	1.082
Finansijski prihod	1.435	710	-	162	2.307
Ostali poslovni prihodi	1.775	23	3.230	3.453	8.481
Neto poslovni prihodi	4.290	735	3.230	3.615	11.870
Ukupni prihodi	24.684	8.640	3.230	3.615	40.169
Nastale štete	(16.550)	(5.951)	-	-	(22.501)
Udio reosiguranja u nastalim štetama	4.857	31	-	-	4.888
Neto nastale štete	(11.693)	(5.920)	-	-	(17.613)
Troškovi pribave	(6.706)	(1.880)	-	-	(8.586)
Administrativni troškovi	(2.966)	(585)	(3.703)	(3.536)	(10.790)
Ostali poslovni rashodi	(1.433)	(2)	(68)	(172)	(1.675)
Finansijski troškovi	(154)	(32)	(51)	(20)	(257)
Neto operativni troškovi	(11.259)	(2.499)	(3.822)	(3.728)	(21.308)
Ukupno troškovi	(22.952)	(8.419)	(3.822)	(3.728)	(38.921)
Dobit prije poreza	1.732	221	(592)	(113)	1.248
Porez na dobit	(104)	(22)	(25)	(44)	(195)
Dobit razdoblja	1.628	199	(617)	(157)	1.053

1.9.1 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani izvještaj o svobuhvatnoj dobiti po poslovnim segmentima za 2015. godinu

Ostala sveobuhvatna dobit					
Promjena u fer vrijednost finansijske imovine raspoložive za prodaju	310	383	-	-	693
Promjena u odgođenoj poreznoj imovini	(31)	(39)	-	-	(70)
Ostala sveobuhvatna dobit	279	344	-	-	623
Ukupno sveobuhvatna dobit tekućeg razdoblja	1.907	543	(617)	(157)	1.676
Namjena:					
Vlasnicima Društva	1.907	543	(617)	(157)	1.676

1.9.1 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Mjerenje imovine i obaveza segmenta i prihoda i rezultata segmenta temelje se na računovodstvenim politikama koje su navedene u bilješci o računovodstvenim politikama.

Osnovni poslovni segmenti Grupe su Neživotno osiguranje, Životno osiguranje, Usluge tehničkog pregleda vozila i usluge održavanja zajedničkih dijelova stambenih zgrada. Bilješka 1.8 ovih finansijskih izvještaja sadrži daljnje informacije o značajnim uslovima i odredbama proizvoda osiguranja.

Rezultati segmenata, imovina i obaveze uključuju stavke koje se mogu direktno pripisati pojedinom segmentu kao i stavke koje se mogu na razumnoj osnovi rasporediti na razumnoj osnovi.

Osnovni proizvodi koji se nude unutar pojedinih poslovnih segmenata koji su predmet izvještavanja uključuju:

Neživot:

- Auto odgovornost
- Auto kasko
- Imovina i odgovornost
- Nezgodna i zdravstvo

Život:

- Tradicionalni život
- Smrt i doživljenje
- Rizik smrti
- Rizik doživljenja

Geografski segment

Grupa uglavnom posluje u Bosni i Hercegovini. Budući da je ukupni prihod od ugovora o osiguranju ostvaren od klijenata u Bosni i Hercegovini, informacije po geografskim segmentima nisu objavljene.

1.10 Nekretnine i oprema

Grupa

			Ulaganja u tuđu		
	Zemljišta i nekretnine '000 KM	Oprema i namještaj '000 KM	materijalnu imovinu '000 KM	Imovina u pripremi '000 KM	Ukupno '000 KM
Nabavna vrijednost					
Stanje na dan 1. januara 2014.	15.686	5.796	391	59	21.932
Povećanja	16	248	4	-	268
Otpisi	(5)	(146)	-	-	(151)
Prodaja	(18)	(217)	-	-	(235)
Stanje na dan 31. decembra 2014.	15.864	5.681	395	59	21.999
Stanje na dan 1. januara 2015.	15.864	5.681	395	59	21.999
Povećanja	952	255	14	-	1.221
Otpisi	-	(131)	-	-	(131)
Prodaja	(8)	(295)	-	-	(303)
Stanje na dan 31. decembra 2015.	16.808	5.510	409	59	22.786
Amortizacija i umanjenje vrijednosti					
Stanje na dan 1. januara 2014.	3.201	4.313	372	41	7.927
Trošak razdoblja	542	430	8	-	980
Prodaja	(2)	(142)	-	-	(144)
Prijenos	71	-	-	-	71
Otpisi	-	(76)	-	-	(76)
Stanje 31. decembra 2014.	3.812	4.525	380	41	8.758
Stanje na dan 1. januara 2015.	3.812	4.525	380	41	8.758
Trošak razdoblja	531	379	6	-	916
Otpisi	-	(123)	-	-	(123)
Prodaja	(4)	(176)	-	-	(180)
Stanje 31. decembra 2015.	4.339	4.605	386	41	9.371
Neto knjigovodstvena vrijednost					
Na dan 1. januara 2014.	12.485	1.483	19	18	14.005
Na dan 31. decembra 2014.	12.052	1.156	15	18	13.241
Na dan 1. januara 2015.	12.052	1.156	15	18	13.241
Na dan 31. decembra 2015.	12.469	905	23	18	13.415

Trošak amortizacije razdoblja priznaje se kao dio administrativnih troškova u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

1.10 Nekretnine i oprema (nastavak)

Društvo

	Zemljišta i nekretnine '000 KM	Oprema i namještaj '000 KM	Ulaganja u tuđu materijalnu imovinu '000 KM	Ukupno '000 KM
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2014.	3.407	3.666	391	7.464
Povećanja	-	161	3	164
Otpisi	-	(129)	-	(129)
Prodaja	-	(9)	-	(9)
Stanje na dan 31. decembra 2014.	3.407	3.689	394	7.490
Stanje na dan 1. januara 2015.	3.407	3.689	394	7.490
Povećanja	-	203	14	217
Otpisi	-	(123)	-	(123)
Prodaja	-	(132)	-	(132)
Stanje na dan 31. decembra 2015.	3.407	3.637	408	7.452
Amortizacija i umanjenje vrijednosti				
Stanje na dan 1. januara 2014.	1.193	3.032	372	4.597
Trošak razdoblja	102	210	7	319
Otpisi	-	(129)	-	(129)
Prodaja	-	(9)	-	(9)
Stanje na dan 31. decembra 2014.	1.295	3.104	379	4.778
Stanje na dan 1. januara 2015.	1.295	3.104	380	4.779
Trošak razdoblja	102	218	6	326
Otpisi	-	(123)	-	(123)
Prodaja	-	(81)	-	(81)
Stanje na dan 31. decembra 2015.	1.397	3.118	386	4.901
Neto knjigovodstvena vrijednost				
Na dan 1. januara 2014.	2.214	634		2.867
Na dan 31. decembra 2014.	2.112	585		2.712
Na dan 1. januara 2015.	2.112	585		2.712
Na dan 31. decembra 2015.	2.010	519		2.551

Trošak amortizacije razdoblja priznaje se kao dio administrativnih troškova u bilansu uspjeha.

1.11 Ulaganja u nekretnine

	Grupa 2015 Ulaganja u nekretnine '000 KM	Grupa 2014 Ulaganja u nekretnine '000 KM	Društvo 2015 Ulaganja u nekretnine '000 KM	Društvo 2014 Ulaganja u nekretnine '000 KM
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara	1.504	1.689	755	755
Povećanja	8	-	-	-
Prodaja	-	-	-	-
Prenos (bilješka 1.10)	-	(185)	-	-
Stanje na dan 31. decembra	1.512	1.504	755	755
Akumulirana amortizacija i umanjenje vrijednosti				
Stanje na dan 1. januara	524	561	231	208
Trošak razdoblja	39	34	23	23
Prenos	-	(71)	-	-
Stanje na dan 31. decembra	563	524	254	231
Neto knjigovodstvena vrijednost				
Na dan 1. januara	980	1.128	524	547
Na dan 31. decembra	949	980	501	524

Na datum izveštavanje napravljena je neovisna procjena ulaganja u nekretnine za Grupu i Društvo.

Uprava vjeruje da fer vrijednost ulaganja u nekretnine, izračunato prema sadašnjim cijenama za slične nekretnine na istoj lokaciji i u istom stanju kao nekretnina Grupe te koje podliježu sličnom ugovoru o najmu, ne odstupa značajno od njihove knjigovodstvene vrijednosti.

Fer vrijednost ulaganja u nekretnine, procijenjena od strane neovisnih vještaka ne odstupa od njihove knjigovodstvene vrijednosti nego je čak i veća od iste. Politika grupe je da se nekretnine vode po trošku nabavke i u skladu s tim amortizuju porezno priznatim stopama amortizacije.

Grupa nije imala troškova održavanja po navedenoj nekretnini tijekom godine. Prihod ostvaren tokom 2015. godine po osnovu najma navedene nekretnine iznosi 219 hiljada KM (2014:198 hiljada KM).

Trošak amortizacije razdoblja priznaje se kao dio finansijskih troškova u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

1.12 Goodwill

Grupa

	2015. '000 KM	2014. '000 KM
Stanje na dan 1. januara.	245	245
Stjecanje poslovnom kombinacijom	-	-
Stanje na dan 31. decembra	245	245

Goodwill predstavlja goodwill iz akvizicije, proizašao prilikom stjecanja ulaganja u Sarajevostan d.d. Sarajevo.

1.13 Odgođeni troškovi pribave

Kao dio poslova osiguranja Društva i Grupe, određeni troškovi pribave se odgađaju. Za poslove životnog osiguranja, troškovi pribave su uzeti u obzir prilikom izračuna rezerve životnog osiguranja putem Zilmerizacije. Odgođeni troškovi pribave za životna osiguranja nisu priznati kao posebna stavka imovine na datum bilansa.

Analiza navedenih troškova pribave je prikazana u nastavku:

Grupa i Društvo

	2015. '000 KM	2014. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	1.226	1.224
(Smanjenje)/povećanje kapitaliziranih troškovi pribave	22	2
Stanje na dan 31. decembra	1.248	1.226

1.14 Ostala nematerijalna imovina

Grupa

	Ostala nematerijalna imovina - prava '000 KM	Software '000 KM	Ukupno '000 KM
Nabavna vrijednost			
Stanje na dan 1. januara 2014.	1.285	641	1.926
Povećanja	-	29	29
Otpisi	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2014.	1.285	670	1.955
Stanje na dan 1. januara 2015.	1.285	670	1.955
Povećanja	-	6	6
Otpisi	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2015.	1.285	676	1.961
Akumulirana amortizacija i umanjenje vrijednosti			
Stanje na dan 1. januara 2014.	1.221	457	1.678
Trošak razdoblja	59	69	128
Otpisi	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2014.	1.280	526	1.806
Stanje na dan 1. januara 2015.	1.280	526	1.806
Trošak razdoblja	2	70	72
Otpisi	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2015.	1.282	596	1.878
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. januara 2014	64	184	248
Na dan 31. decembra 2014.	5	144	149
Na dan 1. januara 2015	5	144	149
Na dan 31. decembra 2015.	3	80	83

Trošak amortizacije razdoblja priznaje se kao dio administrativnih troškova u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

1.14 Ostala nematerijalna imovina (nastavak)

Društvo

	Software '000 KM
Nabavna vrijednost	
Stanje na dan 1. januara 2014.	310
Povećanja	-
Otpisi	-
Stanje na dan 31. decembra 2014.	310
Stanje na dan 1. januara 2015.	310
Povećanja	4
Otpisi	-
Stanje na dan 31. decembra 2015.	314
Akumulirana amortizacija i umanj enje vrijednosti	
Stanje na dan 1. januara 2014.	197
Trošak razdoblja	46
Otpisi	-
Stanje na dan 31. decembra 2014.	243
Stanje na dan 1. januara 2015.	243
Trošak razdoblja	43
Otpisi	-
Stanje na dan 31. decembra 2015.	286
Neto knjigovodstvena vrijednost	
Na dan 1. januara 2014.	113
Na dan 31. decembra 2014.	67
Na dan 1. januara 2015.	67
Na dan 31. decembra 2015.	28

Trošak amortizacije razdoblja priznaje se kao dio administrativnih troškova u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

1.15 Ulaganja u podružnice

a) Podružnice Grupe su:

	Industrija	Država	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2015.	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2014.
Autocentar BH d.o.o.	Usluge posredovanja u osiguranju i tehnički pregled vozila	Bosna i Hercegovina	100,00%	100,00%
Sarajevostan d.d., Sarajevo	Usluge održavanja	Bosna i Hercegovina	63,27%	63,27%
Unis automobili i dijelovi d.o.o.	Prodaja vozila i dijelova na veliko i malo	Bosna i Hercegovina	100,00%	95,18%

Podružnice su u potpunosti konsolidovane u finansijskim izvještajima Grupe

b) Ulaganja u podružnice su:

	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Autocentar BH d.o.o.	2.133	2.133
Sarajevostan d.d., Sarajevo	3.253	3.253
Unis automobili i dijelovi d.o.o.	2.469	2.351
Ukupno	7.855	7.737

c) Kretanja ulaganja u podružnice su kako slijedi:

	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	7.737	7.410
Sticanje udjela u Unis automobili i dijelovi d.o.o. Sarajevo	118	327
Stanje na dan 31. decembra	7.855	7.737

1. 16 Ulaganja u pridružena pravna lica

a) Pridružena pravna lica Grupe su:

	Industrija	Država	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2015.	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2014.
TRI PRO d.o.o.	Agencija za pružanje usluga	Bosna i Hercegovina	49,00%	49,00%

b) Ulaganja u pridružena pravna lica Grupe su kako slijedi:

	Grupa 2015.	Grupa 2014.	Društvo 2015.	Društvo 2014.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
TRI PRO d.o.o.	-	-	147	147
Ukupno	-	-	147	147

Na dan 31. decembar 2015. godine, ukupna imovina TRI PRO d.o.o. iznosila je 250 hiljada KM (2014.:246 hiljada KM), obaveze 250 hiljada KM (2014.: 246 hiljada KM), a prihodi i bruto dobit za 2015. godinu 1.274 hiljada KM (2014.:983 hiljada KM), odnosno 76 hiljada KM (2014.: 87 hiljada KM).

1.17 Finansijska ulaganja

Grupa	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	Zajmovi i potraživanja	Ukupno
2014.	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Dužničke vrijednosnice – kotiraju	9.767	-	9.767
Vlasničke vrijednosnice - kotiraju	3.401	-	3.401
Depoziti kod banaka	-	36.598	36.598
Dati zajmovi, neto od umanjenja vrijednosti	-	3.926	3.926
Zajmovi i potraživanja	-	40.524	40.524
Ukupno	13.168	40.524	53.692
2015.			
Dužničke vrijednosnice – kotiraju	16.012	-	16.012
Vlasničke vrijednosnice - kotiraju	3.538	-	3.538
Depoziti kod banaka	-	31.894	31.894
Dati zajmovi, neto od umanjenja vrijednosti	-	2.848	2.848
Zajmovi i potraživanja	-	34.742	34.742
Ukupno	19.550	34.742	54.292

1.17 Finansijska ulaganja (nastavak)

Društvo	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju '000 KM	Zajmovi i potraživanja '000 KM	Ukupno '000 KM
2014.			
Dužničke vrijednosnice— kotiraju	9.767	-	9.767
Vlasničke vrijednosnice - kotiraju	3.401	-	3.401
Depoziti kod banaka	-	36.583	36.583
Dati zajmovi, neto od umanjenja vrijednosti	-	4.272	4.272
Zajmovi i potraživanja	-	40.855	40.855
Ukupno	13.168	40.855	54.023
2015.			
Dužničke vrijednosnice— kotiraju	16.012	-	16.012
Vlasničke vrijednosnice - kotiraju	3.538	-	3.538
Depoziti kod banaka	-	31.894	31.894
Dati zajmovi, neto od umanjenja vrijednosti	-	4.075	4.075
Zajmovi i potraživanja	-	35.969	35.969
Ukupno	19.550	35.969	55.519

Na dan 31. decembra 2015. godine nije bilo ulaganja koja se drže do dospjeća niti finansijske imovine raspoložive za prodaju koja bi bila dospjela.

1.17 Finansijska ulaganja (nastavak)

Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja se sastoje od depozita kod banaka i zajmova datih klijentima, neto od umanjenja vrijednosti kako slijedi:

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Depoziti kod banaka	31.894	36.598	31.894	36.583
Zajmovi dati klijentima	8.300	9.302	8.213	9.186
Zajmovi dati povezanim licima	-	-	1.243	391
Umanjenje vrijednosti zajmova datih klijentima	(5.452)	(5.376)	(5.381)	(5.305)
Ukupno	34.742	40.524	35.969	40.855

Kretanje umanjenja vrijednosti zajmova datih klijentima u toku godine bilo je kako slijedi:

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	5.376	5.770	5.305	5.699
Gubici od umanjenja vrijednosti (bilješka 1.37)	121	-	121	-
Naplata prethodno umanjenih iznosa (bilješka 1.31)	(45)	(295)	(45)	(295)
Otpis	-	(99)	-	(99)
Stanje na dan 31. decembra	5.452	5.376	5.381	5.305

Dospjelo, a neispravljeno - Društvo 2014

	Nedospjelo, a neispravlje no BAM'000	90 dana BAM'000	91-181 dana BAM'000	181-365 dana BAM'000	Ukupno BAM'000
Depoziti kod banaka	36.583	-	-	-	36.583
Zajmovi dati klijentima	3.855	26	-	-	3.881
Zajmovi dati povezanim licima	391	-	-	-	391
Ukupno	40.829	26	-	-	40.855

1.17 Finansijska ulaganja (nastavak)

Dospjelo a neispravljeno – Društvo 2015

	Nedospjelo, a neispravljeno BAM'000	90 dana BAM'000	91-180 dana BAM'000	181-365 dana BAM'000	Ukupno BAM'000
Depoziti kod banaka	31.894	-	-	-	31.894
Zajmovi dati klijentima	2.771	61	-	-	2.832
Zajmovi dati povezanim licima	1.243	-	-	-	1.243
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Ukupno	35.908	61	-	-	35.969
	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>

Dospjelo, a neispravljeno Grupa 2014

	Nedospjelo, a neispravljeno BAM'000	90 dana BAM'000	91-180 dana BAM'000	181-365 dana BAM'000	Ukupno BAM'000
Depoziti kod banaka	36.598	-	-	-	36.598
Zajmovi dati klijentima	3.887	35	1	3	3.926
Zajmovi dati povezanim licima	-	-	-	-	-
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Ukupno	40.485	35	1	3	40.524
	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>

Dospjelo, a neispravljeno Grupa 2015

	Nedospjelo, a neispravljeno BAM'000	90 dana BAM'000	91-180 dana BAM'000	181-365 dana BAM'000	Ukupno BAM'000
Depoziti kod banaka	31.894	-	-	-	31.894
Zajmovi dati klijentima	2.782	63	3	-	2.848
Zajmovi dati povezanim licima	-	-	-	-	-
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Ukupno	34.676	63	3	-	34.742
	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>	<u><u> </u></u>

1.18 Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju

Grupa i Društvo

	<i>Bilješka</i>	2015. '000 KM	2014. '000 KM
Neživot			
Udio reosiguranja u rezervi za prijenosne premije	1.22 a)	2.974	2.776
Udio reosiguranja u rezervi za prijavljene, a nelikvidirane štete	1.22 b)	2.999	4.076
Udio reosiguranja u rezervi za nastale a neprijavljene štete	1.22 c)	634	630
		<u>6.607</u>	<u>7.482</u>
Život			
Udio reosiguranja u rezervi za prijenosne premije	1.22 a)	-	-
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju		<u><u>6.607</u></u>	<u><u>7.482</u></u>

1.19 Zalihe

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Rezervni dijelovi	204	327	-	-
Vozila	34	12	-	-
Materijal u skladištu	237	323	-	-
Sitan inventar u skladištu	598	530	361	336
Umanjenje vrijednosti zaliha	(495)	(590)	(233)	(221)
Ukupno zalihe	<u><u>578</u></u>	<u><u>602</u></u>	<u><u>128</u></u>	<u><u>115</u></u>

1.20 Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Potraživanja iz ugovora o osiguranju	6.269	6.726	6.276	6.743
Potraživanja iz poslova reosiguranja				
- za štete	1.745	999	1.745	999
- za provizije reosiguranja	190	134	190	134
Potraživanja od poreske uprave	437	3.443	437	3.443
Ostala potraživanja i unaprijed plaćeni troškovi	3.505	3.182	2.128	2.096
Umanjenje vrijednosti				
- potraživanja iz ugovora o osiguranju	(2.177)	(2.221)	(2.177)	(2.221)
- ostala potraživanja	(959)	(773)	(473)	(469)
Ukupno	9.010	11.490	8.126	10.725

Društvo – Dospjela i neispravljenja potraživanja 2014

	Nedospjelo, a neispravljeno	90 dana	91-181 dana	181-365 dana	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Potraživanja iz ugovora o osiguranju	2.047	1.343	539	593	4.522
Potraživanja iz poslova reosiguranja					
- za štete	999	-	-	-	999
- za provizije reosiguranja	134	-	-	-	134
Potraživanja od poreske uprave	3.443	-	-	-	3.443
Ostala potraživanja i unaprijed plaćeni troškovi	1.535	91	-	1	1.627
Ukupno	8.158	1.434	539	594	10.725

Društvo – Dospjela i neispravljenja potraživanja 2015

	Nedospjelo, a neispravljeno	90 dana	91-181 dana	181-365 dana	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Potraživanja iz ugovora o osiguranju	2.675	739	387	298	4.099
Potraživanja iz poslova reosiguranja					
- za štete	1.745	-	-	-	1.745
- za provizije reosiguranja	190	-	-	-	190
Potraživanja od poreske uprave	437	-	-	-	437
Ostala potraživanja i unaprijed plaćeni troškovi	1.553	100	1	1	1.655
Ukupno	6.600	839	388	299	8.126

1.20 Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja (nastavak)

Grupa – Dospjela i neispravljen potraživanja 2014

	Nedospjelo, a neispravljen '000 KM	90 dana '000 KM	91-181 dana '000 KM	181-365 dana '000 KM	Ukupno '000 KM
Potraživanja iz ugovora o osiguranju	2.030	1.343	539	593	4.505
Potraživanja iz poslova reosiguranja					
- za štete	999	-	-	-	999
- za provizije reosiguranja	134	-	-	-	134
Potraživanja od poreske uprave	3.443	-	-	-	3.443
Ostala potraživanja i unaprijed plaćeni troškovi	1.936	370	93	10	2.409
Ukupno	8.542	1.713	632	603	11.490

Grupa – Dospjela i neispravljen potraživanja 2015

	Nedospjelo, a neispravljen '000 KM	90 dana '000 KM	91-181 dana '000 KM	181-365 dana '000 KM	Ukupno '000 KM
Potraživanja iz ugovora o osiguranju	2.668	739	387	298	4.092
Potraživanja iz poslova reosiguranja					
- za štete	1.745	-	-	-	1.745
- za provizije reosiguranja	190	-	-	-	190
Potraživanja od poreske uprave	437	-	-	-	437
Ostala potraživanja i unaprijed plaćeni troškovi	2.147	263	131	5	2.546
Ukupno	7.187	1.002	518	303	9.010

1.20 Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja (nastavak)

U periodu od 2002. do 2006. godine Grupa je koristila poresku olakšicu na ime stranog uloga u kapitalu, u skladu sa članom 29. Zakona o porezu na dobit. Porezna Uprava je na osnovu njihove inspekcije obavljene u 2007. godini, osporila korištenje gore navedene poreske olakšice uz obrazloženje da samo priljev novog kapitala, kroz kupovinu novoemitovanih dionica lokalnog društva može biti predmetom poreske olakšice. Grupa je na Zapisnik o inspekcijskom nalazu i Rješenje izdato po tom Zapisniku uložilo sve redovne pravne lijekove. U mjesecu junu 2009. godine Rješenjem Federalnog ministarstva finansija, kao drugostepenog organa, odbija se Žalba Grupe, i nalaže uplata dodatno utvrđenih obaveza poreza na dobit, uključujući i zateznu kamata u ukupnom iznosu od 3.478 hiljada KM, što je izvršeno u mjesecu augustu 2009. godine. Grupa je protiv dostavljenog Rješenja pokrenula upravni spor kod nadležnog Kantonalnog suda u Sarajevu, i uložila vanredni pravni lijek Zahtjev za obnavljanje postupka. U toku upravnog spora drugostepeni organ, Federalno ministarstvo finansija, je u martu 2010. godine na osnovu navoda iznesenih u toku cijelog postupka, donijelo Rješenje kojim poništava Rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama i predmet vratilo prvostepenom organu, sa jasnom instrukcijom da je navedeno Rješenje neosnovano. Na osnovu navedenog Rješenja Grupa je u 2009. godini ukupan iznos evidentirala na potraživanje od Poreske Uprave, što, umanjeno za obavezu po poreskom bilansu za 2009. godinu u iznosu 72 hiljade KM, iznosi 3.406 hiljada KM.

Poreska Uprava je po uputi o provođenju ponovnog postupka u toku 2010. godine izvršila ponovnu inspekcijsku kontrolu i donijela Rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama u iznosu od 3.107 hiljada KM. Društvo je uložilo žalbu, te je 18. marta 2011. godine primilo rješenje Federalnog Ministarstva Finansija kojim se ponovno rješenje Poreske uprave poništava i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak. Potraživanje od Porezne Uprave po odbitku poreza na dobit za 2010. godinu na dan 31. decembra 2010. godine iznosi 3.171 hiljada KM.

Tokom 2011. godine Poreska Uprava je ponovo izvršila inspekciju te je u junu 2011. godine izdala novi zapisnik kojim je ponovo potvrđena dodatna obaveza za porez na dobit po prvobitnom rješenju iz 2009. godine. Društvo je na navedeno rješenje uložilo žalbu, ali u oktobru 2011. godine Federalno ministarstvo finansija je izdalo rješenje kojim se odbija žalba Društva, a potvrđuju nalazi Poreske Uprave. Uprava je pokrenula daljnje pravne radnje protiv izmijenjenog rješenja Federalnog ministarstva finansija te smatra da su iste osnovane te će rezultirati registrom potraživanja.

Društvo je zaprimilo konačnu odluku Suda. U skladu sa tom odlukom Poreska Uprava mora vratiti sve naknadno obračunate poreske obaveze Društvu. Društvo se početkom 2013 godine obratilo Poreznoj Upravi sa zahtjevom za povrat sredstava. U III kvartalu 2014 Porezna Uprava je donijela Rješenje kojim potvrđuje pretplatu koju ima Triglav Osiguranje d.d. Sarajevo. Međutim, do momenta sačinjavanja izvještaja pismenog obraćanja o modalitetu povrata sredstava od strane Porezne Uprave nije bilo, osim usmenih obećanja da će se dio u 2014. godini vratiti i to onaj koji se odnosi na glavnica, a da će se predložiti vraćanje kamata kroz 24 mjeseca. Menadžment vjeruje da ovo potraživanje nije sporno te će se u narednom periodu zvanično dogovoriti sa Poreskom Upravom o modalitetu povrata sredstava.

Kako se ništa nije dešavalo oko povrata sredstava Društvo je uputilo niz urgencija na Zahtjev za povrat sredstava. U mjesecu decembru 2014 godine Društvo je dobilo Rješenje Federalnog ministarstva finansija o odobravanju povrata sredstava sa računa javnih prihoda FBiH.

Na dan 31. decembra 2014. godine Društvo je imalo 3.443 hiljade KM potraživanja od Poreske Uprave. Društvo je u 2015 godini od Federalnog ministarstva finansija naplatilo veći dio potraživanja u iznosu od cca 2,8 miliona KM. Nakon obračunatog i iz pretplate umanjenog poreza na dobit za 2015 godinu potraživanje koje se vodi u poslovnim knjigama Društva iznosi cca 437 hiljada KM. Za isto Društvo i dalje vodi razgovore oko povrata sredstava ili u suprotnom donošenja Rješenja o pretplati za naredne periode.

1.20 Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja (nastavak)

Kretanje umanjenja vrijednosti za potraživanja iz ugovora o osiguranju tokom godine bilo je kako slijedi:

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	2.221	2.133	2.221	2.133
Gubici od umanjenja vrijednosti (bilješka 1.36)	415	804	415	804
Naplata prethodno umanjenih iznosa (bilješka 1.32)	(380)	(592)	(380)	(592)
Otpisi prethodno umanjenih iznosa	(79)	(124)	(79)	(124)
Stanje na dan 31. decembra	2.177	2.221	2.177	2.221

Gubici od umanjenja vrijednosti potraživanja iz ugovora o osiguranju priznati su unutar ostalih poslovnih troškova (bilješka 1.36), dok su naplata prethodno rezervisanih iznosa i dobitci od ukidanja umanjenja vrijednosti prikazani unutar ostalih poslovnih prihoda (bilješka 1.32)

Kretanje umanjenja vrijednosti za ostala potraživanja tokom godine bilo je kako slijedi:

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	773	651	469	474
Gubici od umanjenja vrijednosti (bilješka 1.36)	194	156	5	4
Naplata prethodno umanjenih iznosa (bilješka 1.32)	(7)	(29)	-	(4)
Otpisi prethodno umanjenih iznosa	(1)	(5)	(1)	(5)
Stanje na dan 31. decembra	959	773	473	469

Gubici od umanjenja vrijednosti ostalih potraživanja priznati su unutar ostalih poslovnih rashoda (bilješka 1.36), dok je naplata prethodno umanjenih iznosa prikazana unutar ostalih poslovnih prihoda (bilješka 1.32).

1.21 Novac i novčani ekvivalenti

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Novac u banci	11.255	4.738	11.000	4.626
Novac u blagajni	7	11	3	5
Novac i novčani ekvivalenti	11.262	4.749	11.003	4.631

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015. '000 KM	Društvo 2014. '000 KM
Neživotna osiguranja				
Rezerve za prijenosne premije	12.723	11.771	12.723	11.771
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete	7.349	8.734	7.349	8.734
Rezerve za nastale a neprijavljene štete	7.162	7.160	7.162	7.160
Rezerve za povrat premije	352	315	352	315
Rezerve za neistekle rizike	341	362	341	362
Ukupno neživotna osiguranja	27.927	28.342	27.927	28.342
 Životna osiguranja				
Rezerve za prijenosne premije	15	18	15	18
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete	78	81	78	81
Rezerva za nastale neprijavljene pštete	69	49	69	49
Matematička rezerva životnih osiguranja i rezerva kao rezultat testa adekvatnosti	16.511	14.459	16.511	14.459
Ukupno životna osiguranja	16.673	14.607	16.673	14.607
Sveukupno	44.600	42.949	44.600	42.949

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

a) Analiza kretanja rezervi za prijenosne premije

Grupa

	2015.	2015.	2015.	2014.	2014.	2014.
	Bruto	Reosiguranje	Neto	Bruto	Reosiguranje	Neto
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	11.771	2.776	8.995	12.174	3.408	8.766
Premije polisirane tokom godine	28.593	7.392	21.201	26.470	7.669	18.801
Umanjeno za: premije zarađene tokom godine	(27.641)	(7.194)	(20.447)	(26.873)	(8.301)	(18.572)
Stanje na dan 31. decembra	12.723	2.974	9.749	11.771	2.776	8.995
<i>Životna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	18		18	13	2	11
Premije polisirane tokom godine	7.934	32	7.902	6.845	21	6.824
Umanjeno za: premije zarađene tokom godine	(7.937)	(32)	(7.905)	(6.840)	(23)	(6.817)
Stanje na dan 31. decembra	15	0	15	18	-	18

Društvo

	2015.	2015.	2015.	2014.	2014.	2014.
	Bruto	Reosiguranje	Neto	Bruto	Reosiguranje	Neto
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	11.771	2.776	8.995	12.174	3.408	8.766
Premije polisirane tokom godine	28.593	7.392	21.201	26.544	7.669	18.875
Umanjeno za: premije zarađene tokom godine	(27.641)	(7.194)	(20.447)	(26.947)	(8.301)	(18.646)
Stanje na dan 31. decembra	12.723	2.974	9.749	11.771	2.776	8.995
<i>Životna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	18		18	13	2	11
Premije polisirane tokom godine	7.934	32	7.902	6.845	21	6.824
Umanjeno za: premije zarađene tokom godine	(7.937)	(32)	(7.905)	(6.840)	(23)	(6.817)
Stanje na dan 31. decembra	15	0	15	18	-	18

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

b) Analiza kretanja rezervi za prijavljene a neisplaćene štete

Grupa

	2015. Bruto '000 KM	2015 Reosiguranje '000 KM	2015 Neto '000 KM	2014. Bruto '000 KM	2014 Reosiguranje '000 KM	2014 Neto '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	8.734	4.076	4.658	6.960	1.672	5.288
Štete nastale u tekućoj godini	11.492	8.359	3.133	16.630	9.165	7.465
Prijenos iz IBNR	3.807	2.617	1.190	2.638	226	2.412
Promjena u štetama iz prethodne godine	(567)	(6.123)	5.556	1.471	(400)	1.871
Isplaćene štete	(16.117)	(5.930)	(10.187)	(18.965)	(6.587)	(12.378)
Stanje na dan 31. decembra	7.349	2.999	4.350	8.734	4.076	4.658
<i>Životna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	81	-	81	43	-	43
Štete nastale u tekućoj godini	3.759	-	3.759	2.954	-	2.954
Promjena u štetama iz prethodne godine	55	-	55	1	-	1
Isplaćene štete	(3.817)	-	(3.817)	(2.917)	-	(2.917)
Stanje na dan 31. decembra	78	-	78	81	-	81

Društvo

	2015 Bruto '000 KM	2015 Reosiguranje '000 KM	2015 Neto '000 KM	2014 Bruto '000 KM	2014 Reosiguranje '000 KM	2014 Neto '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	8.734	4.076	4.658	6.960	1.672	5.288
Štete nastale u tekućoj godini	11.492	8.359	3.133	16.778	9.165	7.613
Prijenos iz IBNR	3.807	2.617	1.190	2.638	226	2.412
Promjena u štetama iz prethodne godine	(567)	(6.123)	5.556	1.471	(400)	1.871
Isplaćene štete	(16.117)	(5.930)	(10.187)	(19.113)	(6.587)	(12.526)
Stanje na dan 31. decembra	7.349	2.999	4.350	8.734	4.076	4.658
<i>Životna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	81	-	81	43	-	43
Štete nastale u tekućoj godini	3759	-	3.759	2.954	-	2.954
Promjena u štetama iz prethodne godine	55	-	55	1	-	1
Isplaćene štete	(3.817)	-	(3.817)	(2.917)	-	(2.917)
Stanje na dan 31. decembra	78	-	78	81	-	81

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

c) Analiza kretanja rezervi za nastale a neprijavljene štete

Grupa i Društvo

	2015. Bruto	2015 Reosiguranje	2015 Neto	2014. Bruto	2014 Reosiguranje	2014 Neto
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	7.160	630	6.530	6.666	614	6.052
Povećanja priznata tokom godine	1.543	481	1.062	1.180	124	1.056
Transferi u rezerve za prijavljene štete	(1.541)	(477)	(1.064)	(686)	(108)	(578)
Stanje na dan 31. decembra	<u>7.162</u>	<u>634</u>	<u>6.528</u>	<u>7.160</u>	<u>630</u>	<u>6.530</u>

Grupa i Društvo

	2015. Bruto	2015 Reosiguranje	2015 Neto	2014. Bruto	2014 Reosiguranje	2014 Neto
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Životna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	49	-	49	42	-	42
Povećanja priznata tokom godine	36		36	-	-	-
Transferi u rezerve za prijavljene štete	(16)	-	(16)	7	-	7
Stanje na dan 31. decembra	<u>69</u>	<u>-</u>	<u>69</u>	<u>49</u>	<u>-</u>	<u>49</u>

d) Analiza kretanja rezervi za rezervi za povrat premije

Grupa i Društvo

	2015. Bruto	2015 Reosiguranje	2015 Neto	2014. Bruto	2014 Reosiguranje	2014 Neto
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	315	-	315	327	-	327
(Smanjenja) / povećanja priznata tokom godine	37	-	37	(12)	-	(12)
Stanje na dan 31. decembra	<u>352</u>	<u>-</u>	<u>352</u>	<u>315</u>	<u>-</u>	<u>315</u>

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

e) Analiza kretanja rezervi za neistekle rizike

Grupa i Društvo

	2015. Bruto '000 KM	2015 Reosiguranje '000 KM	2015 Neto '000 KM	2014. Bruto '000 KM	2014 Reosiguranje '000 KM	2014 Neto '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	362	-	362	366	-	366
Smanjenja priznata tokom godine	(21)	-	(21)	(4)	-	(4)
Stanje na dan 31. decembra	341	-	341	362	-	362

f) Analiza kretanja rezervi za otkup

Grupa i Društvo

	2015. Bruto '000 KM	2015 Reosiguranje '000 KM	2015 Neto '000 KM	2014. Bruto '000 KM	2014 Reosiguranje '000 KM	2014 Neto '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	-	-	-	-	-	-
Povećanja (smanjenja) priznata tokom godine	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	-	-	-	-	-	-

g) Analiza kretanja rezervi za doživljenja

Grupa i Društvo

	2015. Bruto '000 KM	2015 Reosiguranje '000 KM	2015 Neto '000 KM	2014. Bruto '000 KM	2014 Reosiguranje '000 KM	2014 Neto '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>						
Stanje na dan 1. januara	-	-	-	-	-	-
Povećanja priznata tokom godine	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	-	-	-	-	-	-

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

h) Matematička rezerva životnih osiguranja

Grupa i Društvo

	2015	2014
	Bruto i neto	Bruto i neto
	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara	14.459	12.349
Alokacija premije	6.250	4.956
Otpuštanje obaveza zbog plaćenih naknada. otkupa i ostalih raskida	(4.565)	(3.612)
Oslobađanje diskonta/pripis kamate	412	139
Promjena u IBNR-u i RBNS-u	(20)	(40)
Promjena u Zilmerizaciji	(75)	542
Alokacija diskrecionog bonusa	52	205
Alokacija posebne komponente diskrecionog bonusu	-	-
Promjena u rezervi prijenosne premije	(2)	(80)
Stanje na dan 31. decembra	16.511	14.459

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

i) Osnovne pretpostavke uz životna osiguranja

Opis	Proizvod	Kamatne stope	Tablice smrtnosti
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti.	ST-1997	3.25%	RH 80-82_M and RH 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti. Nakon izmjene na proizvodu za koje je društvo dobilo saglasnost 31.1.2011. a izmjene počele važiti od 01.03.2011. godine osiguravač za slučaj smrti uslijed nezgode isplaćuje sumu za doživljenje (smrt).	Z-MES-10 i Z-MES-10BH	3.25%/2,5%	BIH_2004_M BIH_2004_Z and BIH2004_A
Uzajamno mješovito životno osiguranje dvije osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti. Nakon izmjene na proizvodu za koje je društvo dobilo saglasnost 31.1.2011. a izmjene počele važiti od 01.03.2011. godine osiguravač za slučaj smrti uslijed nezgode isplaćuje sumu za doživljenje (smrt).	Z-MES-20 i Z-MES-20BH	3.25%/2,5%	BIH_2004_V and BIH2004_A
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:2. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti.	Z-MED-10	3.25%/2,5%	BIH_2004_M BIH_2004_Z and BIH2004_A
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s plaćanjem premije ujednokratnom iznosu, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti. Nakon izmjene na proizvodu za koje je društvo dobilo saglasnost 31.1.2011. a izmjene počele važiti od 01.03.2011. godine osiguravač za slučaj smrti uslijed nezgode isplaćuje sumu za doživljenje (smrt).	Z-MES-1E	3.25%/2,5%	BIH_2004_M BIH_2004_Z and BIH2004_A
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s pokrićem kritičnih bolesti i mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti. Nakon izmjene na proizvodu za koje je društvo dobilo saglasnost 31.1.2011. a izmjene počele važiti od 01.03.2011. godine osiguravač za slučaj smrti uslijed nezgode isplaćuje sumu za doživljenje (smrt).	Z-KBI-10	3.25%/2,5%	BIH_2004_M+ KBI_2004_M and BIH_2004_Z + KBI_2004_Z and BIH2004_A, NIH KBI2006_DEP
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s pokrićem kritičnih bolesti i mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti.	Z-KBI-10BH	3.25%/	BIH_2004_M+ KBI_2006_M i BIH_2004_Z+ KBI_2006_Z
Uzajamno mješovito životno osiguranje dvije osobe s pokrićem kritičnih bolesti dvije osobe i mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti. Nakon izmjene na proizvodu za koje je društvo dobilo saglasnost 31.1.2011. a izmjene počele važiti od 01.03.2011. godine osiguravač za slučaj smrti uslijed nezgode isplaćuje sumu za doživljenje (smrt).	Z-KBI-20	3.25%/2,5%	BIH_2004_V+ KBI_2004_V and BIH2004_A, NIH KBI2006_DEP
Uzajamno mješovito životno osiguranje dvije osobe s pokrićem kritičnih bolesti dvije osobe i mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti uslijed nezgode, koja je u skladu s općim uvjetima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dva puta osigurane sume za slučaj smrti.	Z-KBI-20BH	3.25%	BIH_2004_V+ KBI_2006_V
Doživotno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje osiguravač pokriva isplatu osigurane sume za slučaj smrti.	T-VSE-10	3.25%	BIH_2004_M BIH_2004_Z
Doživotno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje osiguravač pokriva isplatu osigurane sume za slučaj smrti.	Z-50P-10	3.25%	BIH_2004_O50
Stipendijsko osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, prema kojem osiguravač od ugovorenog dana i za ugovoreno razdoblje garantuje isplaćivanje mjesečne stipendije.	O-STI-10	3.25%/2,5%	BIH_2004_M BIH_2004_Z and BIH2004_A
Uzajamno stipendijsko osiguranje dviju osoba s mjesečnim plaćanjem premije, prema kojem osiguravač od ugovorenog dana i za ugovoreno razdoblje garantira isplaćivanje mjesečne stipendije.	O-STI-20	3.25/2,5%	BIH_2004_V
Stipendijsko osiguranje jedne osobe s plaćanjem premije u jednokratnom iznosu, prema kojem osiguravač od ugovorenog dana i za ugovoreno razdoblje garantira isplaćivanje mjesečne stipendije.	O-STI-1E	3.25%	BIH_2004_M BIH_2004_Z
Mirazno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje osiguravač garantuje isplatu miraza korisniku prilikom sklapanja braka.	O-DOT-10	3.25%	BIH_2004_M BIH_2004_Z
Uzajamno mirazno osiguranje dviju osoba s mjesečnim plaćanjem premije, gdje osiguravač garantuje isplatu miraza korisniku prilikom sklapanja braka.	O-DOT-20	3.25%	BIH_2004_V
Mirazno osiguranje jedne osobe s jednokratnim plaćanjem premije, gdje osiguravač garantira isplatu miraza korisniku prilikom sklapanja braka.	O-DOT-1E	3.25%	BIH_2004_M BIH_2004_Z
Osigurnje korisnika kredita za slučaj smrti	Risk loans (T-SMT-10)	3,25%	RH 80-82_M and RH 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s mjesečnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja, smrti i smrti uslijed nezgode 1:1.	Capital (Z-MEK-10)	3,25%	RH 80-82_M i RH 80-82_Z
Riziko životno osiguranje jedne osobe sa obročnim plaćanjem premije	T-SMT-10	3,25%	BIH2004_A
Uzajamno riziko životno osiguranje sa obročnim plaćanjem premije	T-SMT-20	3,25%	BIH2004_A
Riziko životno osiguranje jedne osobe sa jednokratnim plaćanjem premije	T-SMT-1E	3,25%	BIH2004_A
Uzajamno riziko životno osiguranje sa jednokratnim plaćanjem premije	T-SMT-2E	3,25%	BIH2004_A
Riziko životno osiguranje korisnika kredita jedne osobe sa padajućom sumom i obročnim plaćanjem	T-HPK-10	3,25%	BIH2004_A
Uzajamno riziko životno osiguranje korisnika kredita sa padajućom sumom i obročnim plaćanjem	T-HPK-20	3,25%	BIH2004_A
Riziko životno osiguranje korisnika kredita jedne osobe sa padajućom sumom i jednokratnim plaćanjem	T-HPK-1E	3,25%	BIH2004_A
Uzajamno riziko životno osiguranje korisnika kredita sa padajućom sumom i jednokratnim plaćanjem	T-HPK-2E	3,25%	BIH2004_A
Riziko životno osiguranje korisnika kredita jedne osobe sa padajućom sumom i jednokratnim plaćanjem neovisno od starosti	T-GHPK-1E	3,25%	BIH2004_A

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

j) Preostala ročnost obaveza osiguranja

Grupa i Društvo

2014.	Manje od 1 godine '000 KM	Od 1 do 5 godina '000 KM	Od 5 do 10 godina '000 KM	Od 10 do 15 godina '000 KM	Od 15 do 20 odina '000 KM	Više od 20 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Neživot							
Rezerve za prijenosnu premiju	10.960	541	263	7	-	-	11.771
Rezerva za prijavljene, a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete	7.950	4.720	2.635	589	-	-	15.894
Rezerva za povrat premije	315	-	-	-	-	-	315
Rezerva za neistekle rizike	362						362
Ukupno	19.587	5.261	2.898	596	-	-	28.342
2014.	Manje od 1 godine '000 KM	Od 1 do 5 godina '000 KM	Od 5 do 10 godina '000 KM	Od 10 do 15 godina '000 KM	Od 15 do 20 godina '000 KM	Više od 20 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Život							
Rezerve za prijenosnu premiju	18	-	-	-	-	-	18
Rezerva za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete	130	-	-	-	-	-	130
Matematička rezerva	2.106	4.172	5.256	2.073	753	99	14.459
Ukupno	2.254	4.172	5.256	2.073	753	99	14.607
2015.	Manje od 1 godine '000 KM	Od 1 do 5 godina '000 KM	Od 5 do 10 godina '000 KM	Od 10 do 15 godina '000 KM	Od 15 do 20 odina '000 KM	Više od 20 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Neživot							
Rezerve za prijenosnu premiju	11.865	624	215	19			12.723
Rezerva za prijavljene, a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete	6.005	4.892	3.157	457			14.511
Rezerva za povrat premije	352						352
Rezerva za neistekle rizike	341						341
Ukupno	18.563	5.516	3.372	476	0	0	27.927
2015.	Manje od 1 godine '000 KM	Od 1 do 5 godina '000 KM	Od 5 do 10 godina '000 KM	Od 10 do 15 godina '000 KM	Od 15 do 20 godina '000 KM	Više od 20 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Život							
Rezerve za prijenosnu premiju	15						15
Rezerva za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete	147						147
Matematička rezerva	839	5.756	5.953	2.711	1.038	214	16.511
Ukupno	1.001	5.756	5.953	2.711	1.038	214	16.673

1.22 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

k) Razvoj šteta za 2015. godinu

Grupa i Društvo

'000 BAM	Prije 2008	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pocjena kumulativnih šteta na kraju godine nastanka štete	31.092	9.145	10.479	9.448	8.379	8.615	8.032	14.129	10.358
Jednu godinu kasnije	50.125	13.122	14.434	12.776	11.579	12.396	11.500	18.684	-
Dvije godine kasnije	54.748	14.007	15.330	13.585	12.131	12.763	12.081	-	-
Tri godine kasnije	56.750	14.284	15.816	13.932	12.361	12.948	-	-	-
Četiri godine kasnije	57.616	14.480	16.006	14.141	12.481	-	-	-	-
Pet godina kasnije	58.702	14.874	16.055	14.220	-	-	-	-	-
Šest godina kasnije	60.096	15.069	16.108	-	-	-	-	-	-
Šedam godina kasnije	60.833	15.084	-	-	-	-	-	-	-
Osam godina kasnije	61.146	-	-	-	-	-	-	-	-
Devet godina kasnije	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deset godina kasnije	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Procjena kumulativnih šteta	62.231	15.591	16.681	15.074	13.558	13.695	13.346	21.011	16.838
Kumulativne isplate	61.553	15.084	16.108	14.220	12.481	12.948	12.081	18.684	10.358
Vrijednost priznata u bilansu tekuće godine	679	506	573	855	1.077	748	1.265	2.327	6.481
	=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====

1.23 Rezervisanja za obaveze i troškove

Grupa

	Rezervisanja za preventivu '000 KM	Rezervisanja za otpremnine '000 KM	Ukupno '000 KM
Stanje na dan 1. januara 2014.	895	442	1.338
Povećanje rezervisanja u bilansu uspjeha	185	45	230
Korištenje rezervisanja kroz godinu	(245)	(13)	(258)
Stanje na dan 31. decembra 2014.	835	474	1.309
Povećanje rezervisanja	206	111	317
Korištenje rezervisanja kroz godinu	(336)	(14)	(350)
Stanje na dan 31. decembra 2015.	705	571	1.276

Društvo

	Rezervisanja za preventivu '000 KM	Rezervisanja za otpremnine '000 KM	Ukupno '000 KM
Stanje na dan 1. januara 2014.	896	300	1.196
Povećanje rezervisanja	185	23	208
Korištenje rezervisanja kroz godinu	(246)	(7)	(253)
Stanje na dan 31. decembra 2014.	835	316	1.151
Povećanje rezervisanja	206	47	253
Korištenje rezervisanja kroz godinu	(336)	-	(336)
Stanje na dan 31. decembar 2015	705	363	1.068

Pretpostavke korištene prilikom izračuna rezervisanja za otpremnine su sljedeće:

	Grupa 2015.	Grupa 2014.	Društvo 2015	Društvo 2014
Diskontna stopa	4%	5%	4%	5%
Očekivana povećanja plata	4%	4%	4%	4%
Stopa smrtnosti	Mortalitetne tablice RH 80	Mortalitetne tablice RH 80	Mortalitetne tablice RH 80	Mortalitetne tablice RH 80

Povećanje rezervisanja za otpremnine priznaje se kao dio administrativnih troškova (bilješka 1.35). dok se povećanje rezervisanja za preventivu priznaje kao dio ostalih poslovnih rashoda (bilješka 1.36).

1.24 Odgođena poreska obaveza

	2015 KM'000	Priznato kroz bilans uspjeha KM'000	Priznato kroz sveobuhvatnu dobit KM'000	2014 KM'000
Odgođena porezna imovina / (obaveze) iz privremenih razlika				
Nerealizovana (dobit) / gubitak na imovinu raspoloživu za prodaju	(438)	-	(70)	(368)
Odgođena porezna imovina (obaveze)	<u>(438)</u>	<u>-</u>	<u>(70)</u>	<u>(368)</u>

1.25 Obaveze iz ugovora o osiguranju. ostale obaveze i odgođeni prihod

	Grupa	Grupa* Ispravljeno	Društvo	Društvo
	2015.	2014.	2015.	2014.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Obaveze iz ugovora o osiguranju prema posrednicima	306	246	306	246
Obaveze iz ugovora o reosiguranju i saosiguranju	1.302	775	1.302	775
Obaveze prema dobavljačima	465	480	195	181
Obaveze prema radnicima	544	583	388	436
Obaveze za ostale poreze	206	197	5	11
Kratkoročni krediti (Overdraft kredit)	378	-	-	-
Ostale obaveze	1.711	2.250	1.196	812
Razgraničeni troškovi	335	180	158	156
Bonusi upravi	37	75	38	75
Odgođeni prihodi	194	106	185	103
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	5.478	4.892	3.773	2.795

Društvu Sarajevostan D.D. je u toku 2015 godine odobreno revolving finansiranje u iznosu od 400 hiljada KM. Datum dospijeca kamatonosnog kredita (overdrafta) je 10. decembar 2016. godine. Kamata po osnovu kredita je 5,03% na godišnjem nivou. Otplata glavnice kredita je jednokratna na datum dospijeca, dok se kamata plaća na mjesečnom nivou po osnovu proste metode obračuna

Grupa*- pogledati zabilješku 1.9

1.26 Dionički kapital

	2015. '000 KM	2014. '000 KM
Odobreno, izdano i u cijelosti plaćeno		
36.400 (2014.: 36.400) običnih dionica po 200 KM	7.280	7.280
5.161 (2014. 5.161) prioritetnih dionica po 200 KM	1.032	1.032
Dionički kapital	8.312	8.312

Dionički kapital društva denominiran je u KM. Nominalna vrijednost svake izdane dionice iznosi 200 KM. Tokom 20154. nije bilo izdavanja novih dionica. Sve su dionice u cijelosti plaćene. Vlasnici prioritetnih dionica nemaju zagantovano pravo na dividendu, a u slučaju da se donese odluka o isplati dividende imaju prioritet u naplati dividende.

Dioničari društva na kraju godine su slijedeći:

	2015.				2014.			
	Obične dionice	Prioritetne dionice	Ukupno	% vlasništva	Obične dionice	Prioritetne dionice	Ukupno	% vlasništva
Triglav INT d.d.	5.730.400	-	5.730.400	68.94	5.730.400	-	5.730.400	68.94
Bosna Reosiguranje d.d., Sarajevo	1.476.800	938.600	2.415.400	29.06	1.476.800	938.600	2.415.400	29.06
Centralinspekt d.o.o. Sarajevo	44.200	-	44.200	0.53	44.200	-	44.200	0.53
Biston d.j.l.	-	39.000	39.000	0.47	-	39.000	39.000	0.47
Cenex d.o.o. Sarajevo	28.600	-	28.600	0.34	28.600	-	28.600	0.34
Enes Delimustafić. Sarajevo	-	54.600	54.600	0.66	-	54.600	54.600	0.66
Ukupno	7.280.000	1.032.200	8.312.200	100.00	7.280.000	1.032.200	8.312.200	100.00

Većinski vlasnik Društva je Triglav INT d.d., dioničko društvo osnovano i sa sjedištem u Sloveniji kao mješovito osiguravajuće društvo. Triglav INT je u vlasništvu Zavarovalnice Triglav i tokom 2011 godine je izvršen prijenos vlasničkog udjela u Društvu od 68.94% sa društva Zavarovalnica Triglav d.d.. Ljubljana na Triglav INT holdinško društvo.

1.27 Osnovna i razrjeđena zarada po dionici

U svrhu izračuna zarade po dionici, zarada je izračunata kao dobit za razdoblje namijenjena dioničarima Društva, nakon umanjjenja za dividendu namjenjenu prioritetnim dioničarima. Broj običnih dionica je ponderirani prosječni broj izdanih redovnih dionica tokom godine nakon umanjjenja za redovne trezorske dionice. Broj redovnih dionica korišten za izračun redovne i razrjeđene zarade po dionici bio je 36.400 (2014.:36.400). S obzirom da nema efekta opcija, kovertibilnih obaveznica ili sličnih instrumenata, razrjeđena dobit po dionici ista je kao i osnovni gubitak po dionici

Dobit namijenjena redovnim i prioritetnim dioničarima

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM
Dobit razdoblja namijenjena dioničarima	1.053	30

1.28 Premije

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>				
Zaračunate bruto premije	28.540	26.470	28.593	26.544
Zaračunate bruto premije predane u reosiguranje	(7.392)	(7.669)	(7.392)	(7.669)
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija	(952)	403	(952)	403
Promjena pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja	198	(632)	198	(632)
Zarađene premije iz poslova neživota, neto od reosiguranja	20.394	18.572	20.447	18.646
<i>Životna osiguranja</i>				
Zaračunate bruto premije	7.934	6.845	7.934	6.845
Zaračunate bruto premije predane u reosiguranje	(32)	(21)	(32)	(21)
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija	3	(5)	3	(5)
Promjena pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja	-	(2)	-	(2)
Zarađene premije iz poslova životnog osiguranja, neto od reosiguranja	7.905	6.817	7.905	6.817
Ukupno	28.299	25.389	28.352	25.463

1.29 Analiza zaračunatih premija i nastalih šteta po vrstama osiguranja

Sljedeća tablica prikazuje analizu zaračunate premije i nastalih šteta po vrstama osiguranja. Svi ugovori o osiguranju su zaključeni u Bosni i Hercegovini.

Grupa

	Bruto zaračunate premije '000 KM	Bruto zarađene premije '000 KM	Bruto nastale štete '000 KM	Troškovi pribave i administracije '000 KM	Saldo reosiguranja '000 KM
<i>2014. godina</i>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Motorna vozila (auto odgovornost)	9.481	9.516	3.956	3.992	(269)
Motorna vozila (ostale vrste)	5.031	4.991	3.915	1.762	(244)
Imovina	7.797	8.229	10.656	2.217	2.709
Osobna osiguranja	3.462	3.333	2.590	975	57
Ostalo	699	804	100	289	(235)
Posredovanje i tehnički pregled	-	-	-	7.460	-
Ukupna neživotna osiguranja	26.470	26.873	21.217	16.695	2.018
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	6.845	6.840	5.135	1.976	(22)
Ukupno životna osiguranja	6.845	6.840	5.135	1.976	(22)
Ukupno	33.315	33.713	26.352	18.671	1.996
<i>2015. godina</i>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Motorna vozila (auto odgovornost)	10.747	10.106	4.476	4.009	(286)
Motorna vozila (ostale vrste)	5.371	5.252	5.436	1.693	230
Imovina	8.289	8.113	4.373	2.669	(1.008)
Osobna osiguranja	3.499	3.302	2.074	1.041	(29)
Ostalo	634	815	191	291	(164)
Posredovanje i tehnički pregled	-	-	-	7.239	-
Ukupna neživotna osiguranja	28.540	27.588	16.550	16.942	1.257
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	7.934	7.937	5.951	2.434	(1)
Ukupna životna osiguranja	7.934	7.937	5.951	2.434	(1)
Ukupno	36.474	35.525	22.501	19.376	1.256

1.29 Analiza zaračunatih premija i nastalih šteta po vrstama osiguranja (nastavak)

Društvo

	Bruto zaračunate premije '000 KM	Bruto zaradene premije '000 KM	Bruto nastale štete '000 KM	Troškovi pribave i administracije '000 KM	Saldo reosiguranja '000 KM
<i>2014. godina</i>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Motorna vozila (auto odgovornost)	9.500	9.534	4.015	4.300	(269)
Motorna vozila (ostale vrste)	5.040	5.001	3.960	1.822	(244)
Imovina	7.828	8.260	10.679	2.331	2.709
Osobna osiguranja	3.474	3.345	2.610	1.073	57
Ostalo	702	807	101	346	(235)
Ukupna neživotna osiguranja	26.544	26.947	21.365	9.872	2.018
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	6.845	6.840	5.135	1.976	(22)
Ukupna životna osiguranja	6.845	6.840	5.135	1.976	(22)
Ukupno	33.389	33.787	26.500	11.848	1.996
<i>2015. godina</i>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Motorna vozila (auto odgovornost)	10.759	10.118	4.529	4.239	(286)
Motorna vozila (ostale vrste)	5.377	5.258	5.514	1.879	230
Imovina	8.314	8.139	4.373	2.869	(1.008)
Osobna osiguranja	3.509	3.311	2.074	1.130	(29)
Ostalo	634	815	191	328	(164)
Ukupna neživotna osiguranja	28.593	27.641	16.681	10.445	1.257
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	7.934	7.937	5.951	2.433	(1)
Ukupna životna osiguranja	7.934	7.937	5.951	2.433	(1)
Ukupno	36.527	35.578	22.632	12.878	1.256

1.30 Prihod od provizija i naknada

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Provizija reosiguranja neživot	1.080	1.312	1.080	1.312
Provizija reosiguranja život	2	1	2	1
Prihodi od provizija i naknada	1.082	1.313	1.082	1.313

1.31 Finansijski prihodi

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Prihodi od kamata na depozite	1.016	1.221	1.016	1.221
Prihodi od kamata na kredite	166	282	199	323
Prihodi od kamata na obveznice	767	643	767	643
Ukupni prihodi od kamata	1.949	2.146	1.982	2.187
Prihod od dividendi	52	40	52	40
Ukupni finansijski prihodi od imovine dostupne za prodaju	52	40	52	40
Naknade	22	9	22	9
Prihodi od ulaganja u nekretnine	219	198	118	110
Otpuštanje rezervacija za umanjenje vrijednosti po finansijskoj imovini – zajmovi odobreni klijentima (bilješka 1.17)	45	295	45	295
Ostali finansijski prihodi	20	39	3	39
Ukupno finansijski prihodi	2.307	2.727	2.222	2.680

1.32 Ostali poslovni prihodi

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Prihod od tehničkog pregleda	2.411	2.211	-	-
Prihodi od pruženih usluga	3.664	3.655	-	-
Neto dobit od prodaje nekretnina i opreme	14	16	13	2
Prihodi od naplaćenih regresnih potraživanja	965	861	965	861
Otpuštanje rezervacija za umanjenje vrijednosti za potraživanja iz ugovora o osiguranju i naplata prethodno umanjenih potraživanja (bilješka 1.20)	380	592	380	592
Otpuštanje rezervacija za umanjenje vrijednosti ostalih potraživanja i naplata prethodno umanjenih potraživanja (bilješka 1.20)	7	29	-	4
Vrijednost prodane robe sa skladišta	364	472	-	-
Ostali poslovni prihodi	676	829	440	381
Ostali poslovni prihodi	8.481	8.665	1.798	1.840

1.33 Nastale štete, neto od reosiguranja

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>				
Likvidirane štete				
Bruto iznos	17.916	18.965	18.047	19.113
Udio reosiguranja	(5.930)	(6.587)	(5.930)	(6.587)
Promjena pričuva za prijavljene a neisplaćene štete				
Bruto iznos	(1.386)	1.775	(1.386)	1.775
Udio reosiguranja	1.077	(2.404)	1.077	(2.404)
Promjena pričuva za nastale a neprijavljene štete				
Bruto iznos	3	493	3	493
Udio reosiguranja	(4)	(16)	(4)	(16)
Rezerva za povrate premija				
Bruto iznos	(20)	(4)	(20)	(4)
Udio reosiguranja	-	-	-	-
Rezerva za neistekle rizike				
Bruto iznos	37	(12)	37	(12)
Udio reosiguranja	-	-	-	-
Ukupne nastale štete neživotnih osiguranja	16.550	21.217	16.681	21.365
Udio reosiguranja u ukupnim nastalim štetama neživotnih osiguranja	(4.857)	(9.007)	(4.857)	(9.007)
Ukupne nastale štete neživotnih osiguranja, neto od reosiguranja	11.693	12.210	11.824	12.358
<i>Životna osiguranja</i>				
Likvidirane štete				
Bruto iznos	3.882	2.980	3.882	2.980
Udio reosiguranja	(31)	-	(31)	-
Promjena matematičke rezerve životnih osiguranja				
Bruto iznos	2.053	2.110	2.053	2.110
Udio reosiguranja	-	-	-	-
Promjena pričuva za prijavljene a neisplaćene štete				
Bruto iznos	(3)	38	(3)	38
Udio reosiguranja	-	-	-	-
Promjena pričuva za nastale neprijavljene štete	19	7	19	7
Promjena pričuva za otkupe i doživljenja	-	-	-	-
Ukupne nastale štete životnih osiguranja	5.951	5.135	5.951	5.135
Udio reosiguranja u ukupnim nastalim štetama životnih osiguranja	(31)	-	(31)	-
Ukupne nastale štete životnih osiguranja, neto od reosiguranja	5.920	5.135	5.920	5.135
Ukupne nastale štete	22.501	26.352	22.632	26.500
Udio reosiguranja u ukupnim nastalim štetama	(4.888)	(9.007)	(4.888)	(9.007)
Ukupne nastale štete, neto od reosiguranja	17.613	17.345	17.744	17.493

1.34 Troškovi pribave

	Grupa 2015 '000 KM	Grupa 2014 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>				
Trošak provizije	1.060	975	1.060	975
Ostali troškovi pribave	5.668	5.121	6.054	5.529
Promjena odgođenih troškova pribave (bilješka 1.13)	(22)	(2)	(22)	(2)
Ukupni troškovi pribave. neživot	6.706	6.094	7.092	6.502
<i>Životna osiguranja</i>				
Trošak provizije i troškova pribave	1.880	1.561	1.880	1.561
Ukupni troškovi pribave. život	1.880	1.561	1.880	1.561
Ukupni troškovi pribave	8.586	7.655	8.972	8.063

Troškovi pribave za Grupu i Društvo uključuju troškove internog prodajnog osoblja u iznosu od 4.137 hiljada KM (2014.:3.713 hiljada KM).

Provizija životnog osiguranja koja se priznaje po naplati, kao što je objašnjeno u računovodstvenoj politici 1.3 (p), u skladu je sa odgovarajućim priznavanjem prihoda. Nije praktično izračunati obračun obaveze po proviziji ukoliko bi se odgovarajući prihodi priznavali na obračunskom principu., a ne po naplati.

1.35 Administrativni troškovi

	Grupa 2015 '000 KM	Grupa 2014 '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Amortizacija	988	1.108	369	365
Troškovi osoblja	5.632	5.742	2.182	2.152
Troškovi plina, struje i vode	927	943	148	147
Troškovi zakupa	295	236	258	260
Troškovi reprezentacije	271	50	37	31
Otpremnine (bilješka 1.23)	111	45	47	23
Ostali troškovi	2.566	2.892	865	807
Administrativni troškovi	10.790	11.016	3.906	3.785

U 2015. prosječan broj zaposlenih Grupe bio je 438 (2014: 450), a ukupan broj zaposlenih u Društvu bio je 243 (2014: 247).

1.36 Ostali poslovni rashodi

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Doprinosi zaštitnom fondu. birou osiguranja i Agenciji za nadzor	136	124	136	124
Ostali tehnički troškovi – vatrogasni doprinosi	44	42	44	42
Povećanje troškova preventive (bilješka 1.23)	206	185	206	185
Gubitci od umanjenja vrijednosti potraživanja iz ugovora o osiguranju (bilješka 1.20)	415	804	415	804
Gubitci od umanjenja vrijednosti ostalih potraživanja (bilješka 1.20)	194	156	5	4
Ostali troškovi	680	383	629	131
Ostali poslovni rashodi	1.675	1.694	1.435	1.290

1.37 Finansijski troškovi

	Grupa 2015 '000 KM	Grupa 2014 '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Troškovi kamata	36	157	33	135
Gubitci od umanjenja vrijednosti finansijske imovine – zajmovi odobreni klijentima (bilješka 1.17)	121	-	121	-
Neto gubitak od tečajnih razlika	3	1	3	1
Trošak amortizacije ulaganja u nekretnine (bilješka 1.11)	39	34	23	23
Nerealizovani gubici-svođenje na fer vrijednost	-	65	-	65
Ostali finansijski troškovi	58	5	6	4
Finansijski troškovi	257	262	186	228

1.38 Porez na dobit

Usklađenje računovodstvene dobiti za razdoblje i troška poreza na dobit

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Tekući porezni trošak				
Tekuće razdoblje	195	92	126	53
Ukupno trošak poreza na dobit	195	92	126	53
	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Računovodstveni rezultat prije oporezivanja	1.248	30	1.211	437
Porez na dobit po stopi od 10% (2014: 10%)	125	3	121	44
Porezno nepriznati troškovi	115	179	50	99
Neoporezivi prihodi	(45)	(90)	(45)	(90)
Trošak poreza na dobit	195	93	126	53
Efektivna stopa poreza na dobit	15,63%	-	10,40%	12,12%

U skladu sa važećim zakonima, Porezna Uprava ima diskreciono pravo da odredi porezni tretman poslovnih aktivnosti i transakcija bilo kojeg poreskog obveznika. U skladu s tim, promjene u poslovnoj aktivnosti mogu biti drugačije tretirane od strane Poreske Uprave. Kao rezultat toga, Društvu i Grupi se mogu naplatiti dodatni porezi, kazne i kamata koje mogu biti značajne.

1.39 Transakcije s povezanim licima

Ključni dioničari Društva su krajnje matično društvo Zavarovalnica Triglav d.d.Ljubljana i Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo („Bosna RE“) sa vlasničkim udjelom od 68.94% odnosno 29.06% (2014.: 68.94% i 29.06%) dionica Društva na kraju godine. Društvo smatra da ima neposredni odnos povezan osobe sa svojim ključnim dioničarima i njihovim podružnicama; svojim podružnicama i povezanim licima; članovima Nadzornog odbora; članovima Uprave i ostalim poslovođstvom (zajedno „ključno poslovođstvo“); bliskim članovima obitelji ključnog poslovođstva; i društvima pod kontrolom zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem ključnog poslovođstva i bliskih članova njihovih obitelji prema definiciji sadržanoj u Međunarodnom računovodstvenom standardu 24 „Objavljivanje povezanih stranaka“ („MRS 24“).

Ključni dioničari

Tokom 2015. godine, prihodi po uslužnim štetama od Zavarovalnice Triglav d.d.. Ljubljana iznosili su 43 hiljada KM (2014.:58 hiljada KM).

Najveći dio reosiguranja Grupa i Društvo predaju u Bosna RE. Rezultat tih transakcija su premija predana u reosiguranje, udio reosiguranja u štetama tokom godine i stanje potraživanja i obaveza iz poslova reosiguranja na kraju godine. Pored toga na dan 31. decembra 2015. godine Društvo je posjedovalo 13.16% dionica u Bosna RE (2014.: 13.16%).

1.39 Transakcije s povezanim licima (nastavak)

Podružnice i pridružena pravna lica

Društvo prodaje osiguranje podružnicama Autocentar BH d.o.o., Sarajevostan d.d., Unis Automobili i dijelovi i pridruženom pravnom licu Tri PRO BH. Pored toga Sarajevostan d.d. pruža usluge održavanja Društvu, Autocentar BH d.o.o. usluge tehničkog pregleda i ostalih usluga, Unis automobile i dijelovi d.o.o. usluge tehničkog pregleda i servisa vozila a TriPro BH d.o.o. posreduje u prodaji osiguranja Društva.

Ostala povezana lica

Tokom 2015. godine Društvo je obavljalo i usluge obrade šteta za druga povezana društva iz grupe Triglav npr. Triglav Osiguranje d.d. Zagreb, Triglav Osiguranje a.d. Beograd, Triglav Osiguranje a.d. Makedonija, Lovćen Osiguranje.

Ključno posloводство

Ključno posloводство obuhvata članove Uprave i Nadzornog odbora.

Naknada članovima Nadzornog odbora u 2015. godini je iznosila 14 (2014: -) .Treba napomenuti da se naknada Predsjedniku Nadzornog odbora ne plaća.

Sljedeći iznosi predstavljaju rezultat transakcija sa povezanim licima:

Bilans uspjecha

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014. '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
<i>Ključni dioničari</i>				
<i>Zavarovalnica Triglav d.d. Ljubljana</i>				
Prihodi	43	58	43	58
Rashodi	64	131	64	131
<i>Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo</i>				
Prihodi	6.913	7.535	6.913	7.534
Rashodi	7.251	7.409	7.251	7.409
<i>Podružnice i pridružena pravna lica</i>				
<i>Autocentar BH d.o.o. Sarajevo</i>				
Prihodi	-	-	50	50
Rashodi	-	-	212	153
<i>Sarajevostan d.d.</i>				
Prihodi	-	-	68	76
Rashodi	-	-	533	527
<i>TriPro BH d.o.o.</i>				
Prihodi	6	1	6	1
Rashodi	1.274	982	1.274	982
<i>Unis automobili i dijelovi d.o.o.</i>				
Prihodi	-	-	12	34
Rashodi	-	-	128	159
<i>Ostala povezana lica</i>				
<i>Triglav osiguranje d.d. Zagreb</i>				
Prihodi od servisiranja šteta	17	15	17	15
Rashodi od servisiranja šteta	17	41	17	41
<i>Triglav osiguranje d.d. Skopje</i>				
Rashodi od servisiranja šteta	-	1	-	1
<i>Lovćen osiguranje d.d. Podgorica</i>				
Prihodi od servisiranja šteta	9	4	9	4
Rashodi po štetama	1	-	1	-
<i>Triglav osiguranje a.d. Beograd</i>				
Prihodi od servisiranja šteta	5	1	5	1
<i>Triglav RE. d.d.</i>				
Rashodi od reosiguranja	-	2	-	2
<i>Triglav osiguranje a.d. Banja Luka</i>				
Prihodi od regresa po štetama	-	1	-	1
<i>Rashodi po osnovu zakupa</i>	13	10	13	10
<i>Triglav int. Ljubljana</i>				
Rashodi	175	43	175	43
<i>Ključno rukovodstvo – rashodi</i>	664	706	410	447

1.39 Transakcije s povezanim licima (nastavak)

Bilans stanja

	Grupa 2015. '000 KM	Grupa 2014 '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Ključni dioničari				
Zavarovalnica Triglav d.d. Ljubljana				
Potraživanja	7	93	7	93
Obaveze	7	23	7	23
Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo				
Potraživanja	1.935	910	1.935	910
Obaveze	1.745	712	1.745	712
Podružnice i pridružena pravna lica				
Autocentar BH d.o.o. Sarajevo				
Potraživanja	-	-	1.207	340
Obaveze	-	-	2	4
Sarajevostan d.d.				
Potraživanja	-	-	513	383
Obaveze	-	-	6	6
TriPro BH d.o.o.				
Potraživanja	136	158	136	158
Obaveze	114	84	114	84
Unis automobili i dijelovi d.o.o.				
Potraživanja	-	-	182	181
Obaveze	-	-	4	5
Ostala povezana Društva				
Triglav osiguranje d.d. Zagreb				
Potraživanja	11	34	11	34
Obaveze	7	23	7	23
Triglav int				
Potraživanja	-	-	-	-
Obaveze	14	43	14	43
Triglav osiguranje a.d. Beograd				
Potraživanja	-	5	-	5
Obaveze	-	-	-	-
Lovćen osiguranje a.d.				
Potraživanja	3	-	3	-
Obaveze	-	-	-	-
Ključno rukovodstvo - potraživanja	-	-	-	-
Ključno rukovodstvo - obaveze	55	54	34	32

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima

U transakcijama finansijskim instrumentima Grupa na sebe preuzima finansijske rizike. Ovi rizici uključuju tržišni rizik, kreditni rizik (uključujući i kreditni rizik reosiguranja) i rizik likvidnosti. Svaki od ovih rizika zajedno sa sažetkom načina na koje Grupa upravlja tim rizikom opisan je u nastavku.

Tržišni rizik

Tržišni rizik uključuje tri vrste rizika:

- valutni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u tečajevima stranih valuta
- rizik promjene fer vrijednosti uslijed promjene kamatnih stopa - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u tržišnim kamatnim stopama.
- cjenovni rizik - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena cijena na tržištu. bez obzira jesu li te promjene uzrokovane faktorima koji se odnose specifično na taj instrument ili njegova izdavalca ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Tržišni rizik ne uključuje samo potencijalni gubitak već i potencijalni dobitak.

Usklađivanje imovine i obaveza

Grupa aktivno upravlja svojom imovinom te koristi pristupe koji uravnotežuju kvalitetu, diverzifikaciju, usklađivanje imovine i obaveza, likvidnost i prinos od ulaganja. Cilj procesa ulaganja je optimizacija prinosa od ulaganja poslije poreza, usklađenog za rizik i ukupnog prinosa usklađenog za rizik, uz upravljanje imovinom i obavezama na osnovi novčanih tokova temeljeno na dospeljima. Uprava pregledava i odobrava ciljne portfelje na periodičnoj osnovi, utvrđuje smjernice ulaganja i limite, i nadzire proces upravljanja aktivom i pasivom. Dužna pažnja poklanja se i usklađenosti s pravilima koja su postavljena lokalnom regulativom.

Grupa utvrđuje ciljne portfelje za svaki značajni proizvod osiguranja, što predstavlja strategije ulaganja koje se koriste kako bi se profitabilno finansirale obaveze uz prihvatljivi nivo rizika. Ove strategije uključuju ciljeve za efektivno trajanje, krivulju prinosa, osjetljivost, likvidnost, koncentraciju imovine po sektorima i kreditnu kvalitetu. Procjene korištene u utvrđivanju približnih iznosa i vremena plaćanja vlasnicima polisa za obaveze iz ugovora o osiguranju se redovno pregledavaju.

Veći dio ovih procjena je subjektivne prirode i može uticati na mogućnost Grupe da ostvari ciljeve upravljanja aktivom i pasivom.

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Kamatni rizik

Izloženost Grupe tržišnom riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrirana u investicijskom portfelju i uzetim zajmovima. Poslovanje Grupe je podložno riziku promjene kamatnih stopa utoliko što kamatonosna imovina i obaveze dospijevaju ili se kamata mijenja u različitim razdobljima ili u različitim iznosima.

Grupa je također izložena riziku promjena u budućim gotovinskim tokovima koje proizlaze iz promjena kamatnih stopa na tržištu. Međutim, ovaj rizik je ograničen budući da većina kamatonosnih ulaganja Grupe na datum finansijskog položaja nosi fiksne kamatne stope.

Grupa ima obaveza po uzetim zajmovima koje nose varijabilnu kamatnu stopu, ali njihov iznos na datum finansijskog položaja nije značajan. Promjene kamatnih stopa ne utiču na razinu rezerve iz poslova osiguranja neživota, osim za rentne isplate šteta autoodgovornosti koje na datum bilansa nisu značajne. Matematička rezerva života diskontira se nižom od tehničke kamatne stope i stope propisane regulativom. Propisana stopa donekle odražava očekivana kretanja u kamatnim prinosima kroz duži vremenski period.

Iz toga slijedi da promjene u vrijednostima ulaganja koje se mogu povezati kamatnom stopom neće biti djelomično ublažene pratećim promjenama u ekonomskim vrijednostima rezervi koje se djelomično prebijaju.

Grupa prati ovu izloženost periodičnim pregledima stanja svoje imovine i obaveza.

Prema ugovorima Grupa je dužna obračunavati kamatu po stopama od 3.25% do 4% godišnje naplaćene premije iz polisa životnog osiguranja za isplatu iznosa osiguranicima po isteku takvih polisa osiguranja i trenutno se ne može zaštititi od budućeg kamatnog rizika kojem će biti izložena na ulaganjima sredstava za pokriće budućih obaveza.

U bilješci 1.42 objavljene su efektivne kamatne stope i analiza promjene kamatnih stopa na datum finansijskog položaja za finansijsku imovinu Grupe u okviru MRS-a 39. Tehničke kamatne stope za proizvode životnog osiguranja objavljene su u bilješci 1.22 (i).

Rizik promjene cijena dionica

Cjenovni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati kao rezultat promjena tržišnih cijena, bez obzira jesu li promjene nastale kao rezultat faktora specifičnih za određeni papir ili njegova izdavatelja ili faktora koji utječu na sve instrumente kojima se trguje na tržištu. Grupa je svojim ulaganjima u dionice izložena cjenovnom riziku. Pri datoj vrijednosti ulaganja na dan finansijskog položaja, Grupa smatra da izloženost riziku promjene cijena nije značajna.

Valutni rizik

Grupa je izložena riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjena u kursu strane valute. Izloženost riziku promjene kursa na dan bilansa je minimalna. Imovina i obaveze Grupe, sa izuzetkom neznatnog udjela sredstava na tekućim računima kod banaka i matematičke rezerve koje su vezane za Euro, su denominirane u KM. Vezanost KM za Euro je fiksna te se očekuje da će ostati fiksna. Stoga se smatra da nije potrebno prikazati računanjem osjetljivosti na promjenu kursa.

U bilješci 1.43 objavljene su analiza finansijske imovine i finansijskih obaveza po stranim valutama na datum finansijskog položaja za Grupu i Društvo.

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Kreditni rizik

Maksimalna izloženost kreditnom riziku predstavljena je sadašnjom vrijednosti datih sredstava, kao što je prikazano u slijedećoj tabeli:

	Grupa 2015 '000 KM	Grupa 2014 '000 KM	Društvo 2015 '000 KM	Društvo 2014 '000 KM
Novac i novčani ekvivalenti	11.262	4.749	11.003	4.631
Depoziti kod banaka	31.894	36.598	31.894	36.583
Zajmovi dati klijentima, neto	2.848	3.926	4.075	4.272
Dužničke vrijednosnice	16.012	9.767	16.012	9.767
Potraživanje po ugovorima o osiguranju, neto	4.092	4.505	4.099	4.522
Ostala potraživanja, neto	4.918	6.985	4.027	6.203
Ukupno	71.026	66.530	71.110	65.978

Kreditni portfolio Društva, te u manjoj mjeri kratkoročna i ostala ulaganja podložna su kreditnom riziku. Ovaj rizik definira se kao potencijalni pad tržišne vrijednosti kao rezultat nepovoljnih promjena u sposobnosti dužnika da vrati dug. Društvo upravlja ovim rizikom tako što unaprijed provodi strogu analizu odobravanja kreditnih rizika, redovitim pregledima od strane Uprave te redovitim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika.

Uprava je donijela kreditnu politiku i kontinuirano prati izloženost kreditnom riziku. Za sve osiguranike rade se ocjene kreditne sposobnosti i prikupljaju instrumenti osiguranja prije plaćanja po odobrenim kreditima ili njihovoj prolongaciji. Društvo je usvojilo oprezniju politiku investiranja.

Da bi izbjegli rizike osiguranja protu-stranki koje ne plaćaju potraživanja, uspostavljeni su poslovni i finansijski standardi za reosiguranika i odobrenje brokera, uključujući ocjene napravljene od strane vodećih ocjenjivačkih agencija i razmatranje trenutnih tržišnih informacija.

Tabela ispod prikazuje izloženost Društva po vrsti imovine:

	Rejting	Grupa 2015 KM'000	Grupa 2014 KM'000	Društvo 2015 KM'000	Društvo 2014 KM'000
Novac i novčani ekvivalenti	Bez rejtinga	11.262	4.749	11.003	4.631
Depoziti kod banaka	Bez rejtinga	31.894	36.598	31.894	36.583
Zajmovi dati klijentima-neto	Bez rejtinga	2.848	3.926	4.075	4.272
Dužničke vrijednosnice	A	-	3.986	-	3.986
Dužničke vrijednosnice	BBB	3.964	-	3.964	-
Dužničke vrijednosnice	B	12.048	5.781	12.048	5.781
Ukupno		62.016	55.040	62.984	55.253

Društvo nema finansijske instrumente smještene u ili izdate od strane entiteta koji imaju vlastiti kredit rejting. Banke sa kojim društvo zaključuje transakcije nemaju vlastiti rejting nego umjesto toga koriste kreditni rejting matične banke u inostranstvu.

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Sektorska analiza:

	Finansijske institucije	Država	Kompanije	Stanovništvo
Društvo 2015	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000
Novac i novčani ekvivalenti	11.003	-	-	-
Depoziti kod banaka	31.894	-	-	-
Zajmovi dati klijentima-neto	-	-	3.742	333
Dužničke vrijednosnice	-	16.012	-	-
Potraživanje po ugovorima o osiguranju. Neto	-	-	3.263	836
Ostala potraživanja, neto	-	437	3.590	-
Ukupno	42.897	16.449	10.595	1.169
Društvo 2014	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000
Novac i novčani ekvivalenti	4.631	-	-	-
Depoziti kod banaka	36.583	-	-	-
Zajmovi dati klijentima-neto	-	-	3.881	391
Dužničke vrijednosnice	-	9.767	-	-
Potraživanje po ugovorima o osiguranju. Neto	-	-	3.887	635
Ostala potraživanja, neto	-	3.443	2.760	-
Ukupno	41.214	13.210	10.528	1.026

	Finansijske institucije	Država	Kompanije	Stanovništvo
Grupa 2015	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000
Novac i novčani ekvivalenti	11.262	-	-	-
Depoziti kod banaka	31.894	-	-	-
Zajmovi dati klijentima-neto	6	-	2.499	343
Dužničke vrijednosnice	-	16.012	-	-
Potraživanje po ugovorima o osiguranju. Neto	-	-	3.256	836
Ostala potraživanja, neto	-	437	4.481	-
Ukupno	43.162	16.449	10.236	1.179
Grupa 2014	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000
Novac i novčani ekvivalenti	4.749	-	-	-
Depoziti kod banaka	36.598	-	-	-
Zajmovi dati klijentima-neto	-	-	3.508	418
Dužničke vrijednosnice	-	9.767	-	-
Potraživanje po ugovorima o osiguranju. Neto	-	-	3.870	635
Ostala potraživanja, neto	-	3.443	3.153	389
Ukupno	41.347	13.210	10.531	1.442

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Tabela ispod prikazuje knjigovodstvenu vrijednost reprogramiranih finansijskih sredstava:

	Grupa 2015 BAM'000	Grupa 2014 BAM'000	Društvo 2015 BAM'000	Društvo 2014 BAM'000
Depoziti kod banaka	-	5.170	-	5.170
Kreditni ključnici	2.440	3.352	2.440	3.352
Kreditni povezanim licima	66	-	66	391
Ukupno	2.506	8.522	2.506	8.913

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti nastaje kao rezultat finansijskih aktivnosti Grupe i upravljanja pozicijama. Ovaj rizik uključuje rizik nesposobnosti finansiranja imovine u prikladnim rokovima i kamatama te rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u prikladnom vremenskom razdoblju.

Društvo ima portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti, čime osigurava kontinuirano poslovanje i udovoljava zakonskim zahtjevima.

Bilješka 1.41 prikazuje analizu ročnosti finansijske imovine i finansijskih obaveza na datum finansijskog položaja za Grupu i Društvo.

U bilješci 1.22 j) objavljene su analize ročnosti tehničkih rezervi za Grupu i Društvo.

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Fer vrijednosti

Fer vrijednost predstavlja iznos za koji se neka imovina može zamijeniti ili obaveza podmiriti po tržišnim uslovima. Finansijska imovina raspoloživa za prodaju i koja kotira na berzi vodi se po fer vrijednosti. Za sredstva koja kotiraju na berzi fer vrijednost se poredi sa zadnjom prodajnom cijenom, za sredstva koja ne kotiraju poredi se cijene sa sličnim kompanijama.

Finansijska imovina koja se drži do dospelja, a sastoji se od korporativnih obveznica, iskazana je po amortiziranom trošku. Fer vrijednost ove imovine na datum finansijskog položaja mjereno po kotiranoj prodajnoj cijeni zatvaranja ne razlikuje se značajno od njihove knjigovodstvene vrijednosti na datum bilansa.

Zajmovi i potraživanja su izraženi po amortiziranom trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti. Uprava vjeruje da se knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata znatno ne razlikuje od njihove fer vrijednosti, pod pretpostavkom da će sva plaćanja po izloženostima čija vrijednost nije umanjena biti naplaćena kao što je ugovoreno i ne uzimajući u obzir nikakve buduće gubitke.

Fer vrijednost finansijske imovine koja se vodi po amortizovanom trošku:

Grupa	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	2015	2014	2015	2014
Finansijska imovina				
Zajmovi	2.832	3.881	2.832	3.881
Depoziti	31.894	36.598	31.894	36.598
Ostala finansijska imovina klasificirana kao zajmovi i potraživanja	16	45	16	45
Novac i novčani ekvivalenti	11.262	4.749	11.262	4.749
Ukupna finansijska imovina	46.004	45.273	46.004	45.273

Društvo	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	2015	2014	2015	2014
Finansijska imovina				
Zajmovi	4.075	4.272	4.075	4.272
Depoziti	31.894	36.583	31.894	36.583
Novac i novčani ekvivalenti	11.003	4.631	11.003	4.631
Ukupna finansijska imovina	46.972	45.486	46.972	45.486

Procijenjena fer vrijednost depozita s fiksnim dospeljem temelji se na gotovinskim tokovima diskontiranim trenutačno ponuđenim kamatnim stopama na depozite sličnog preostalog dospelja. Obzirom na to da većina depozita Grupe ima promjenjivu kamatnu stopu, koja je ujedno i tržišna stopa, knjigovodstvena vrijednost tih depozita Grupe približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti. Nije praktično izračunati fer vrijednost depozita s fiksnim kamatnim stopama. Također, budući da većina dugoročnih uzetih zajmova Grupe ima promjenjivu kamatnu stopu, koja je ujedno i tržišna stopa, knjigovodstvena im je vrijednost približno jednaka fer vrijednosti.

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Uprava smatra da se knjigovodstvena vrijednost kredita i potraživanja ne razlikuje značajno od njihove fer vrijednosti, predpostavljajući da će naplate po neispravljenim potraživanjima biti prema ugovorenim uslovima, ne uzimajući u obzir buduće gubitke. Krediti i potraživanja uključuju depozite u bankama sa fiksnom kamatnom stopom. Uprava vjeruje da fer vrijednost depozita u bankama i ostala potraživanja, kao i ostale obaveze je približno jednaka njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti zbog njihovih kratkih rokova dospeljeća.

Društvo koristi sljedeću hijerarhiju mjerenja fer vrijednosti koja odražava značajnost inputa korištenih prilikom mjerenja fer vrijednosti:

- Razina 1: Fer vrijednost finansijskih instrumenata temelji se na njihovim kotiranim tržišnim cijenama dostupnim na aktivnom tržištu.
- Razina 2: Fer vrijednost finansijskih instrumenata procjenjuje se primjenom tehnika procjene na temelju tržišno vidljivih inputa, bilo direktnih (na primjer cijene) ili indirektnih (na primjer izvedenih iz cijena).
- Razina 3: Fer vrijednost finansijskih instrumenata procjenjuje se primjenom tehnika procjene koje se ne temelje na tržišno vidljivim inputima.

	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
31. decembar 2015.				
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>				
- Vlasničke vrijednosnice	41	-	3.456	3.497
- Dužničke vrijednosnice	12.488	3.524	-	16.012
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednost kroz bilans uspjeha</i>				
-Investicioni fondovi	41	-	-	41
Ukupna finansijska imovina po fer vrijednosti	12.570	3.524	3.456	19.550

	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
31. decembar 2014.				
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>				
- Vlasničke vrijednosnice	61	-	3.296	3.357
- Dužničke vrijednosnice	9.767	-	-	9.767
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednost kroz bilans uspjeha</i>				
-Investicioni fondovi	44	-	-	44
Ukupna finansijska imovina po fer vrijednosti	9.872	-	3.296	13.168

Još u 2012. godini Društvo je počelo primjenjivati metodu fer vrijednosti za ulaganja koja su klasificirana kao raspoloživa za prodaju. Za one Kompanije koje kotiraju posljednja prodajna cijena se smatra fer vrijednosnom mjerom, a za kompanije koje ne kotiraju Društvo koristi metodu vrijednosti koja se koristi u sličnim ili istim kompanijama. Konkretno, za dionice koje Triglav Osiguranje d.d. ima u svom portfoliju, koje se odnose na vlasničke udjele u Union Banci i Vakufskoj Banci, u 2012 napravljeno je umanjenje vrijednosti zbog značajnog i dugotrajnog pada vrijednosti (preko 9 mjeseci i pada od više od 40% nominalne vrijednosti) čiji je efekt zabilježen u bilansu uspjeha. Metoda komparativnih vrijednosti i diskontovanog novčanog toka se koristi za dionice Bosna Reosiguranja d.d. i efekat je zabilježen kao rezerva fer vrijednosti na bilansu stanja.

1.40 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Tabela ispod prikazuje usklađivanje početnog i krajnjeg stanja finansijske imovine vrednovane po fer vrijednosti a koja se nalazi u Razini 3:

	1.januar. 2015 KM'000	Ukupna dobit / (gubitak) prikazano ostaloj sveobuhvatnoj dobiti KM '000	Prodaja KM '000	Umanjenje/ povećanje vrijednosti KM'000	31.decembar 2015 KM'000
<i>Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju</i>					
Vlasničke vrijednosnice	3.296	-	-	160	3.456
Ukupno finansijska imovina raspoređena u Razinu 3	3.296	-	-	160	3.456

Tabela ispod predstavlja uticaj na fer vrijednost instrumenata Razine 3 koristeći razumnu alternativnu pretpostavku po vrsti instrumenta:

Grupa i Društvo

	31. decembar 2015	
	Knjigovodstvena vrijednost BAM '000	Efekat razumne alternativne pretpostavke (+/-) BAM '000
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>		
Vlasničke vrijednosnice	3,456	259
Total	3,456	259

Metoda komparativnih vrijednosti i diskontovanog novčanog toka korištena je za vrednovanje dionica Bosna Reosiguranje d.d pri čemu su neto knjigovodstvena cijena i bruto zaračunata premija korištene kao ključni pokazatelji. Indikator neto knjigovodstvene cijene predstavlja podatak sa najvećim efektom na knjigovodstvenu vrijednost. Grupa smatra korekciju od 10% kao razumnu moguću alternativnu pretpostavku i predstavljena je u analizi iznad.

1.41 Analiza ročnosti

Ročnost finansijske imovine i obaveza iz djelokruga MRS-a 39 za Grupu i Društvo na dan 31. decembra 2015. i 31. decembra 2014. prikazana je u tabelama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospeljeća, izuzev nemonetarne finansijske imovine raspoložive za prodaju vrednovane po trošku koja je uvrštena u kategoriju „preko 5 godine.“ Preostala ročnost rezervi za ugovore o osiguranju prikazana je u bilješci 1.22 j).

Grupa 2015.	Manje od 6 mjeseci '000 KM	Od 6 do 12 mjeseci '000 KM	Od 1 do 3 godine '000 KM	Od 3 godine do 5 godina '000 KM	Preko 5 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Finansijska imovina						
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Dužničke vrijednosnice	-	-	3.524	7.043	5.445	16.012
Vlasničke vrijednosnice	-	-	-	-	3.538	3.538
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Zajmovi dati klijentima –neto	31	1.707	1.082	24	4	2.848
Depoziti kod banaka	5.000	7.900	18.450	-	544	31.894
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala	9.010	-	-	-	-	9.010
Novac i novčani ekvivalenti	11.262	-	-	-	-	11.262
Ukupna finansijska imovina	25.303	9.607	23.056	7.067	9.531	74.564
Obaveze iz ugovora o osiguranju i ostale obaveze (krediti)						
	5.100	378	-	-	-	5.478
Ukupne finansijske obaveze	5.100	378	-	-	-	5.478
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	20.230	9.229	23.056	7.067	9.531	69.113

1.41 Analiza ročnosti (nastavak)

Grupa 2014.	Manje od 6 mjeseci '000 KM	Od 6 do 12 mjeseci '000 KM	Od 1 do 3 godine '000 KM	Od 3 godine do 5 godina '000 KM	Preko 5 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Finansijska imovina						
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Dužničke vrijednosnice	-	-	-	5.065	4.702	9.767
Vlasničke vrijednosnice	-	-	-	-	3.401	3.401
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Zajmovi dati klijentima –neto	579	3.108	232	7	-	3.926
Depoziti kod banaka	10.950	15.720	9.400	3	525	36.598
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala	11.395	95	-	-	-	11.490
Novac i novčani ekvivalenti	4.749	-	-	-	-	4.749
Ukupna finansijska imovina	27.673	18.923	9.632	5.075	8.628	69.931
<i>Obaveze iz ugovora o osiguranju i ostale obaveze</i>						
	4.032	-	-	-	-	4.032
Ukupne finansijske obaveze	4.032	-	-	-	-	4.032
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	23.641	18.923	9.632	5.075	8.628	65.899

1.41 Analiza ročnosti (nastavak)

Društvo 2015.	Manje od 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Od 3 godine do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina						
Ulaganja u podružnice	-	-	-	-	7.855	7.855
Ulaganja u pridružena lica	-	-	-	-	147	147
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Vlasničke vrijednosnice	-	-	-	-	3.538	3.538
Dužničke vrijednosnice	-	-	3.524	7.043	5.445	16.012
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Zajmovi dati klijentima –neto	27	1.703	1.144	24	1.177	4.075
Depoziti kod banaka	5.000	7.900	18.450	-	544	31.894
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala	8.126	-	-	-	-	8.126
Novac i novčani ekvivalenti	11.003	-	-	-	-	11.003
Ukupna finansijska imovina	<u>24.156</u>	<u>9.603</u>	<u>23.118</u>	<u>7.067</u>	<u>18.706</u>	<u>82.650</u>
 Obaveze iz ugovora o osiguranju i ostale obaveze	 <u>3.773</u>	 <u>-</u>	 <u>-</u>	 <u>-</u>	 <u>-</u>	 <u>3.773</u>
Ukupne finansijske obaveze	<u>3.773</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3.773</u>
 Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	 <u>20.383</u>	 <u>9.603</u>	 <u>23.118</u>	 <u>7.067</u>	 <u>18.706</u>	 <u>78.877</u>

1.41 Analiza ročnosti (nastavak)

Društvo 2014.	Manje od 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Od 3 godine do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina						
Ulaganja u podružnice	-	-	-	-	7.737	7.737
Ulaganja u pridružena lica	-	-	-	-	147	147
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Vlasničke vrijednosnice	-	-	-	-	3.401	3.401
Dužničke vrijednosnice	-	-	-	5.065	4.702	9.767
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Zajmovi dati klijentima –neto	647	3.217	402	6	-	4.272
Depoziti kod banaka	10.938	15.720	9.400		525	36.583
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala	10.725	-	-	-	-	10.725
Novac i novčani ekvivalenti	4.631	-	-	-	-	4.631
Ukupna finansijska imovina	26.941	18.937	9.802	5.071	16.512	77.263
Obaveze iz ugovora o osiguranju i ostale obaveze	2.789	-	-	-	-	2.789
Ukupne finansijske obaveze	2.789	-	-	-	-	2.789
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	24.152	18.937	9.802	5.071	16.512	74.474

1.42 Analiza promjene kamatnih stopa

Tabele u nastavku prikazuju finansijsku imovinu i finansijske obaveze Grupe i Društva iz djelokruga MRS-a 39. analizirane prema razdobljima promjene kamatnih stopa koje se određuju na osnovi preostalog ugovornog dospelja i ugovornog razdoblja promjene kamatnih stopa.

Tablice u nastavku prikazuju procjenu Uprave o izloženosti riziku promjene kamatnih stopa za Grupu i Društvo na dan 31. decembra 2015 i 31. decembra 2014 godine te nisu nužno indikativne za poziciju u drugom razdoblju, ali uzevši u obzir pretpostavke o kamatnim stopama na kojima se zasniva izračun matematičke rezerve (bilješka 1.22), pokazuju izvjesnu osjetljivost dobiti Grupe i Društva na kretanja kamatnih stopa. Na dobit će također uticati i valutna struktura imovine, obaveza te kapitala i rezervi.

Grupa – 2014.	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci	6-12 mjeseci	1-3 godine	3-5 godina	Više od 5 godina	Bes- kamatno	Ukupno	Iznosi sa fiksnom stopom
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina									
<i>Finansijska i movina raspoloživa za prodaju</i>									
Vlasnički vrijednosni papiri		-	-	-	-	-	3.401	3.401	-
Dužnički vrijednosni papiri	3,27%	-	-	-	5.065	4.702	-	9.767	9.767
<i>Zajmovi i potraživanja</i>									
Zajmovi dati klijentima, neto	6,00%	474	3.046	171	6	-	229	3.926	3.697
Depoziti kod banaka	3,21%	10.938	15.720	9.400		356	184	36.598	36.414
Novac i novčani ekvivalenti	0,01%	3.836	-	-	-	-	913	4.749	3.873
Ukupna finansijska imovina		15.248	18.766	9.571	5.071	5.058	4.727	58.441	53.751
Finansijske obaveze									
Uzeti zajmovi		-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze		-	-	-	-	-	-	-	-
Kamatna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza		15.248	18.766	9.571	5.071	5.058	4.727	58.441	53.751

1.42 Analiza promjene kamatnih stopa (nastavak)

Grupa – 2015.	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci	6-12 mjeseci	1-3 godine	3-5 godina	Više od 5 godina	Bes- kamatn o	Ukupno	Iznosi sa fiksnom stopom
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina									
<i>Finansijska i imovina raspoloživa za prodaju</i>									
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	-	3.538	3.538	-
Dužnički vrijednosni papiri	3,09%	-	-	3.524	7.043	5.445	-	16.012	16.012
<i>Zajmovi i potraživanja</i>									
Zajmovi dati klijentima, neto	5,97%	13	1.685	971	24	-	155	2.848	2.693
Depoziti kod banaka	2,51%	5.000	7.900	18.450	-	356	188	31.894	31.706
Novac i novčani ekvivalenti	0,01%	7.048	-	-	-	-	4.214	11.262	7.048
Ukupna finansijska imovina		12.061	9.585	22.945	7.067	5.801	8.095	65.554	57.459
Finansijske obaveze									
Uzeti zajmovi	5,03%	-	378	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze		-	378	-	-	-	-	-	-
Kamatna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza		12.061	9.207	22.945	7.067	5.801	8.095	65.554	57.459

1.42 Analiza promjene kamatnih stopa (nastavak)

Društvo – 2014.	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci '000 KM	6-12 mjeseci '000 KM	1-3 godine '000 KM	3-5 godina '000 KM	Više od 5 godina '000 KM	Bes- kamatno '000 KM	Ukupno '000 KM	Iznosi sa fiksnom stopom '000 KM
Finansijska imovina									
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>									
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	-	3.401	3.401	-
Dužnički vrijednosni papiri	3,27%	-	-	-	5.065	4.702	-	9.767	9.767
<i>Zajmovi i potraživanja</i>									
Zajmovi, neto	6,00%	564	3.161	357	6	-	184	4.272	4.088
Depoziti	3,21%	10.938	15.720	9.400		356	169	36.583	36.414
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	0,01%	3.725					906	4.631	3.725
Ukupno finansijska imovina		15.227	18.881	9.757	5.071	5.058	4.660	58.654	53.994
Uzeti zajmovi		-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze		-	-	-	-	-	-	-	-
Kamatna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza		15.227	18.881	9.757	5.071	5.058	4.660	58.654	53.994
Društvo – 2015.	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci '000 KM	6-12 mjeseci '000 KM	1-3 godine '000 KM	3-5 godina '000 KM	Više od 5 godina '000 KM	Bes- kamatno '000 KM	Ukupno '000 KM	Iznosi sa fiksnom stopom '000 KM
Finansijska imovina									
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>									
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	-	3.538	3.538	-
Dužnički vrijednosni papiri	3,09%	-	-	3.524	7.043	5.445	-	16.012	16.012
<i>Zajmovi i potraživanja</i>									
Zajmovi, neto	5,97%	13	1.685	1.037	24	1.177	139	4.075	3.936
Depoziti	2,51%	5.000	7.900	18.450	-	356	188	31.894	31.706
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	0,01%	7.075	-	-	-	-	3.928	11.003	7.075
Ukupno finansijska imovina		12.088	9.585	23.011	7.067	6.978	7.838	66.567	58.729
Uzeti zajmovi		-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze		-	-	-	-	-	-	-	-
Kamatna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza		12.088	9.585	23.011	7.067	6.978	7.838	66.567	58.729

1.43 Analiza valutne pozicije

Centralna banka Bosne i Hercegovine („CBBiH“) provodi politiku kursa na principu „currency board-a“ prema kojem je KM vezana za EUR u odnosu 1 : 1,95583 koji je korišten kroz 2014. i 2015. godinu. Očekuje se da će se ovo zadržati i u doglednoj budućnosti. Društvo osim EUR/BAM ne koristi druge valute. Valutna struktura finansijske imovine i obaveza za Grupu i Društvo na dan 31. decembra 2015. i 31. decembra 2014. prikazani su u nastavku:

	EURO	Vezano za EURO	EURO i vezano za EURO ukupno	KM	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Grupa 2014.					
Finansijska imovina					
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>					
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	3.401	3.401
Dužnički vrijednosni papiri	3.986	-	3.986	5.781	9.767
<i>Zajmovi i potraživanja</i>					
Zajmovi dati klijentima, neto	-	161	161	3.765	3.926
Depoziti kod banaka	-	36.067	36.067	531	36.598
Novac i novčani ekvivalenti	609	-	609	4.140	4.749
Ukupno finansijska imovina	4.595	36.228	40.823	17.618	58.441
Grupa 2015.					
	EURO	Vezano za EURO	EURO i vezano za EURO ukupno	KM	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina					
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>					
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	3.538	3.538
Dužnički vrijednosni papiri	3.964	-	3.964	12.048	16.012
<i>Zajmovi i potraživanja</i>					
Zajmovi dati klijentima, neto	-	193	193	2.655	2.848
Depoziti kod banaka	-	31.360	31.360	534	31.894
Novac i novčani ekvivalenti	610	-	610	10.652	11.262
Ukupno finansijska imovina	4.574	31.553	36.127	29.427	65.554

1.43 Analiza valutne pozicije (nastavak)

Matematička rezerva životnog osiguranja vezana je za Euro.

Društvo 2014.	EURO	Vezano za EURO	EURO i vezano za EURO ukupno	KM	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina					
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>					
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	3.401	3.401
Dužnički vrijednosni papiri	3.986	-	3.986	5.781	9.767
<i>Zajmovi i potraživanja</i>					
Zajmovi dati klijentima, neto	-	161	161	4.111	4.272
Depoziti kod banaka	-	36.067	36.067	516	36.583
Novac i novčani ekvivalenti	607	-	607	4.024	4.631
Ukupno finansijska imovina	4.593	36.228	40.821	17.833	58.654
Društvo 2015.	EURO	Vezano za EURO	EURO i vezano za EURO ukupno	KM	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina					
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>					
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	3.538	3.538
Dužnički vrijednosni papiri	3.964	-	3.964	12.048	16.012
<i>Zajmovi i potraživanja</i>					
Zajmovi dati klijentima, neto	-	193	193	3.882	4.075
Depoziti kod banaka	-	31.360	31.360	534	31.894
Novac i novčani ekvivalenti	610	-	610	10.393	11.003
Ukupno finansijska imovina	4.574	31.553	36.127	30.395	66.522

1.44 Upravljanje kapitalom

Društva za osiguranje su dužna raspolagati odgovarajućim kapitalom s obzirom na obim i vrstu poslova osiguranja koje obavlja kao i rizike kojima je izloženo kod obavljanja tih poslova.

Kapital Društva sukladno Zakonu o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju (« Zakon ») čini osnovni kapital i dodatni kapital umanjeno za odbitne stavke.

Zbir osnovnog kapitala i dodatnog kapitala predstavlja jamstveni fond društva. Najmanje 50% jamstvenog fonda se mora sastojati od stavke osnovnog kapitala Društva.

Marginu solventnosti Društvo je dužno obračunavati odvojeno za poslove neživotnih i poslove životnih osiguranja, a prema Pravilniku o elementima i kontroli margine solventnosti izdanim od Agencije za nadzor osiguranja.

Kapital Društva ne može biti manji od slijedeće tri kategorije:

1. margina solventnosti;
2. 1/3 margine solventnosti;
3. minimalnog iznosa jamstvenog fonda propisanog odredbama članka 54. Zakona.

Jamstveni fond Društva ne može biti manji od :

1. 1/3 margine solventnosti;
2. minimalnog iznosa jamstvenog fonda propisanog odredbama članka 54. Zakona.

Neživotna osiguranja

Društvo	2015. '000 KM	2014. '000 KM
Neživot		
Osnovni kapital	32.683	32.564
Dodatni kapital	-	-
Jamstveni fond	32.683	32.564
Odbitne stavke	5.697	5.237
Kapital Društva	26.985	27.327
Margina solventnosti	3.659	2.708
1/3 margine solventnosti	1.220	903
Najniži Zakonom propisan iznos garantnog fonda (član 54. Zakona)	5.000	5.000

1.44 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Životna osiguranja

Društvo	2015. '000 KM	2014. '000 KM
Osnovni kapital	6.078	5.782
Dodatni kapital	-	-
Jamstveni fond	6.078	5.782
Odbitne stavke	168	168
Kapital Društva	5.910	5.614
Margina solventnosti	1.447	1.022
1/3 margine solventnosti	482	341
Najniži Zakonom propisan iznos garantnog fonda (član 54. Zakona)	3.000	3.000

1.45 Naknadni događaji

Niti jedan naknadni događaj ili transakcija nakon 31. decembra 2015. nije imao značajan / materijalan uticaj na konsolidovane finansijske izvještaje na dan ili za period na koji se odnose ili da su od takvog značaja za poslovanje da zahtijevaju objavljivanje u bilješkama uz finansijske izvještaje.